İŞKUR

2015

SAMSUN

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAMSUN ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

(2015)

YAZAR

Mehmet ÖZTÜRK

İş ve Meslek Danışmanı

SUNUŞ

İşgücü potansiyeline sahip bireylere istihdam olanağının sağlanmaması ya da iş piyasasında yeterince işe uygun işgücü olmamasından dolayı işsizlik sorunu ortaya çıkmaktadır. İşsizlik günümüz toplumlarının olduğu gibi ülkemizin de en önemli sorunlardan biridir. Şüphesiz, bu problem yalnız bireyde değil, bireyin içinde yaşadığı toplumda da olumsuz etkiler yaratmaktadır. İnsanların toplum içinde var oldukları ve toplumu şekillendirdikleri düşünüldüğünde işsizliğin sadece bireyi etkilemediği görülmektedir. Toplumların sosyolojik, ekonomik durumlarını olumsuz yönde etkileyen bu sorun, toplumsal huzursuzlukları da beraberinde getirmektedir.

Ülkelerin kalkınmasının temeli olan istihdamın arttırılması; işsizliğin azaltılması, işgücü piyasasının geliştirilmesi, eğitimin işgücü talebine duyarlılığının arttırılması, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit edilebilmesine ve buna uygun politikaların geliştirilmesine bağlıdır. Bu nedenle istihdam artırıcı yatırım ve politikalara ağırlık vermek birçok kamu politikasının önceliğini oluşturmaktadır.

İşgücü piyasasının sorun ve ihtiyaçlarının doğru bir şekilde tespit edilebilmesi, güncel araştırma çalışmaları ile mümkün olabilmektedir. İşsizlikle mücadele sürecini daha etkin bir şekilde yürütebilmek ve etkin istihdam politikaları oluşturabilmek için, işgücü piyasasını arz ve talep yönleriyle detaylı bir şekilde ele almak önem teşkil etmektedir. Bu bağlamda, işgücü piyasasındaki mevcut durum ve ihtiyaçlara ilişkin birçok veriyi sunan işgücü piyasası analiz raporlarıyla, işsizlerin vasıflı hale getirilmesi, işgücü piyasasında arz ve talebin doğru bir şekilde eşleşmesini sağlayacak olan aktif işgücü programlarının amaca uygun bir şekilde yürütülmesi amaçlanmaktadır.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında gösterdikleri özenli çalışma nedeniyle Samsun Çalışma ve İş Kurumu personeline, araştırma sürecinde işyeri bilgi formlarına titiz bir şekilde yanıt veren tüm işverenlerimize ve emeği geçen herkese teşekkür eder, Samsun İşgücü Piyasası Araştırmasının ilimiz ve tüm ilgililer için yararlı olmasını temenni ederim.

İbrahim ŞAHİN

Samsun Valisi

ÖNSÖZ

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), istihdam politikalarının oluşturulması, işsizliğin önlenmesi faaliyetlerinde birincil seviyede rol alan işgücü piyasasının ön önemli aktörüdür. Kurumumuz istihdam ve işsizlikle ilgili çalışmalara önemli katkılar sağlamakta, işgücü ve işverenlere yönelik birçok kamusal hizmet sumaktadır. İşsizliğin olumsuz yönlerini büyük ölçüde etkileyen ve hatta işsizlik oranlarının ciddi seviyede düşmesini sağlayan kurumumuz, aktif işgücü politikalarının (kurs, typ, işbaşı eğitimi, girişimcilik vb.) verimli bir şekilde kullanılması ve kurum personelinin özverili çalışmaları sonucunda önemli mesafeler almıştır.

Ülkemizde ve ilimizde işsizliği çözmek ve mesleksizliği gidererek işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmak için sorunun doğru tespit edilmesi öncelik arz etmektedir. Dolayısıyla işsizliği ve mesleksizliği hedef alan aktif istihdam politikalarının belirlenmesi ve bu doğrultuda hareket edilmesi önemlidir.

Bu amaçla yerel düzeyde işgücü piyasasındaki mevcut durumu izlemek, değişimleri takip etmek ve bunların işgücü arz ve talebi üzerindeki etkilerini ortaya çıkarmak için Samsun İşgücü Piyasası Araştırması yapılmıştır. Çalışmayla işverenlerin günümüzde ve gelecek dönemlerde hangi mesleklerde ne kadar elemana ihtiyaç duyduklarını, eleman temininde güçlük çektikleri mesleklerin hangi meslekler olduğu ve bu mesleklerde eleman bulmada zorlanma nedenleri, işverenlerin açık

işleri için adaylarda aramış oldukları becerilerin neler olduğunu belirlemek amacıyla Samsun Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğünce işverenlerle yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Yapılan bu çalışma ile işgücü piyasasının ihtiyaçları ve sorunları belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışma kapsamında 2015 yılı Mart-Nisan aylarında Türkiye genelinde Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliği ile 10 ve daha fazla kişi istihdam eden 132 bin 34 işyeri belirlenmiş olup, bu işyerleri kurumumuz iş ve meslek danışmanları tarafından ziyaret edilmiştir. İlimizde bu kapsamda 2 bin 365 işyeri tespit edilmiş olup, bu işyerlerinden bin 861 tanesine işyeri bilgi formu uygulanmıştır. Elde edilen verilerle istatiksel değerlendirmeler yapılmıştır.

Bu vesileyle İşgücü Piyasası Araştırması'nın tüm kullanıcılara faydalı ve hayırlı olmasını diler, bu çalışmanın ortaya çıkmasında zamanını ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize emeği geçen kurum çalışanlarımıza ve sosyal paydaşlarımıza teşekkür ederim.

Hasan KILIÇASLAN

İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ i
ÖNSÖZ iii
İÇİNDEKİLER v
TABLO LİSTESİ vi
ŞEKİL LİSTESİ viii
KISALTMALAR ix
YÖNETİCİ ÖZETİ 10
GİRİŞ 11
BİRİNCİ BÖLÜM: İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ 13
İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN 13
İŞKUR GÖSTERGELERİ 16
Kayıtlı İşsiz Verileri 16
Açık İşler 17
İşe Yerleştirmeler 19
Mesleki Eğitim Faaliyetleri 21
İşsizlik Ödeneği 22
İKİNCİ BÖLÜM: İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 24
AMAÇ ve YÖNTEM 24
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 25
İŞYERİ VERİLERİ 26
AÇIK İŞLER 45
Açık İşlerde Aranan Beceriler 64
Temininde Güçlük Çekilen Meslekler 74
İstihdam Artış/Azalış Beklentisi 93
SONUÇ 101
KAYNAKÇA 104
EKLER 105
Ek 1- 2015 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu 105
Ek 2- Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları 112
Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü 114
Ek 4- Sektörlere Göre İPA Sonuçları-2015/1. Dönem 122
Ek 5- 2 İle 9 Kişi Arası İstihdamlı İşyeri Bilgileri Samsun 123

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri

Tablo 2. Kayıtlı İşsizlerin Mesleklere Göre Dağılımı

Tablo 2. Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı

Tablo 3. İşe Yerleştirmelerin Mesleklere Göre Dağılımı

Tablo 4. Kurs ve Kursiyer Göstergeleri (2015*)

Tablo 5. Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneğini Hak Eden Sayısı (2015*)

Tablo 7. İşsizlik Ödeneğini Hak Edenlerin Mesleklere Göre Dağılımı (2015*)

Tablo 8. Sektörlere Göre İşyerlerinin Dağılımı

Tablo 9. Samsun'da Çalışanların Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Tablo 10. Çalışanların Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Tablo 11. Çalışan Sayısı En Fazla Olan Meslekler

Tablo 12. İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerleri Oranları

Tablo 13. Part-Time Çalışanı Olan İşyerleri ve Çalışanlar

Tablo 14. Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinde En Fazla Çalışılan Meslekler

Tablo 15. Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerleri Oranı ve Çalışan Sayıları

Tablo 16. Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinde Cinsiyete Göre En fazla Çalışılan Meslekler

Tablo 17. İhracat Yapan İşyerlerinin Sektörel ve Çalışan Olarak Dağılımı

Tablo 18. İhracat Yapan İşyerlerinde Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı En Fazla Olan Meslekler

Tablo 19. Sektörlere Göre İŞKUR'dan Faydalanılan Hizmetlerin Dağılımı

Tablo 20. Sektörlere Göre Açık İşlerin Dağılımları

Tablo 21. Sektörlere Göre Açık İşi Olan İşyerlerinin Dağılımları

Tablo 22. Açık İşlerin Sektörlere Ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Tablo 23. Açık İşlerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

Tablo 24. Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Tablo 25. Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı

Tablo 26. Açık İşlerin Mesleklere Ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Tablo 27. Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Tablo 28. Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Tablo 29. En Çok Açık İş Olan Mesleklerin Aranma Kanalları

Tablo 30. Yaş Gruplarına Göre İşyerlerinin Açık İşlerini Arama Kanalları

Tablo 31. Arama Kanalına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

Tablo 32. İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı

Tablo 33. **Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı**
Tablo 34. **Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı**
Tablo 35. **İhracat Yapan İşyerlerinde Açık İşlerin Aranma Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı**
Tablo 36. **İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Ayrımlı Dağılımı**
Tablo 37 **Açık İşlerde Cinsiyete Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi**
Tablo 38. **Sektörlere Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi**
Tablo 39. **Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi**
Tablo 40. **Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeylerinin Arama Kanallarına Göre Dağılımı**
Tablo 41. **Asgari Eğitim Düzeyine Göre Açık İşlerin Aranma Süresi**
Tablo 42. **Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Süresi**
Tablo 43. **İşyeri Yaşına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi**
Tablo 44. **Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi**
Tablo 45. **Teminde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı**
Tablo 46. **Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilme ve Açık İş Sayısı**
Tablo 47. **Teminde Güçlük Çekilen Meslekler**
Tablo 48. **Meslekler Bazında Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri***
Tablo 49. **İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Durumuna Göre Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu**
Tablo 50. **Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Sektörel Bazda Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu**
Tablo 51. **İhracat Yapan İşyerlerinin Sektörel Bazda Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu**
Tablo 52. **Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu**
Tablo 53. **İşyerlerinin Çalışma Biçimine Göre Net İstihdam Değişim Oranları**
Tablo 54. **Sektörler İtibariyle Net İstihdam Değişimi ve Oranları**
Tablo 55 **Meslek Grupları İtibariyle Net İstihdam Değişim Oranları**
Tablo 56. **Net İstihdam Artışı ve Azalışı Beklenen İlk 10 Meslek**
Tablo 57. **Özelliklerine Göre İşyerlerinin Net Artış Beklediği Meslekler**
Tablo 58. **Sektörlere Göre İstihdam Artış/Azalış Beklentisi**
Tablo 59: **İşyeri Özelliklerine Göre İstihdam Artış/Azalış Beklentisi**

ŞEKİL LİSTESİ

Grafik 1. İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri

Grafik 2. Kayıtlı İşsizlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Grafik 3. Yıllara Göre Açık İş

Grafik 4. Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme

Grafik 5. Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları

Grafik 6. İşyerlerinin Yaş Grubuna Göre Dağılımı

Grafik 7. Meslek Grubu ve Cinsiyete Göre Çalışanlar

Grafik 8. İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyeri Sayısı Oranları

Grafik 9. İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerlerinin Yaşlarına Göre Dağılımı

Grafik 10. İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Sürelerinin Dağılımı

Grafik 11. Açık İşi Olan İşyerleri

Grafik 12. Cinsiyete Göre Açık İşlerin Dağılımları

Grafik 13. Açık İşi Olan İşyerlerinin Sektörlere Ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı

Grafik 14. Açık İşlerin Aranma Kanallarına Göre Dağılımı

Grafik 15. Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyi

Grafik 16. İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

Grafik 17. Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekme ve Açık İş Oranı

Grafik 18. Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri (2015-2014)

Grafik 19. Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri (Samsun-Türkiye)

Grafik 20. Sektörlere Göre Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri

Grafik 21. Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri

Grafik 22. İhracat Yapan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri

Grafik 23. Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

ADNKS: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

AİO: Açık iş Oranı

Bk.: Bakınız

EUROSTAT: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi

ILO: International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)

ISCO: International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Meslek Sınıflama Standardı)

İBBS: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması

İEP: İşbaşı Eğitim Programı

İO: İşsizlik oranı

İKO: İşgücüne katılma oranı

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

İPA: İşgücü Piyasası Araştırması

NACE: European Classification of Economic Activities (Avrupa Birliği'nde Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması)

NİDO: Net İstihdam Değişim Oranı

OECD: Organization for Economic Co-operation And Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)

TMS: Türk Meslekler Sözlüğü

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

TYP: Toplum Yararına Program

YÖNETİCİ ÖZETİ

İşgücü piyasasının nabzının tutulması ve piyasanın ihtiyaçlarının tespiti amacıyla 2007 yılından itibaren işgücü piyasası analizleri gerçekleştirilmektedir. İŞKUR tarafından 10 ve daha fazla eleman istihdam eden işyerlerinde işverenlerle yüz yüze görüşme sağlanarak yapılan işgücü piyasası araştırmalarıyla, işgücü piyasasının yapısı ve beklentileri hakkında önemli veriler elde edilmektedir.

İş piyasasını fotoğrafını çekmeyi amaçlayan İşgücü Piyasası Araştırması çalışmalarının sonuncusu 2015 yılı 16 Mart-30 Nisan tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Samsun ilinde gerçekleştirilen bu çalışma ile Samsun'daki işgücünün yapısı, sektörler bazında çalışanların mesleklere ve cinsiyete göre dağılımları ihtiyaç duyulan işgücü için talep edilen eğitim ve beceri durumları, temininde güçlük çekilen meslekler ve teminde güçlük çekme nedenleri, 2016 yılı ortasında işgücü piyasasındaki istihdam değişim beklentilerine ilişkin veriler derlenmiştir.

2015 yılı İşgücü Piyasası Araştırmasının alan çalışması örneklemi için seçilen işyerleri; Türkiye İstatistik Kurumu ile birlikte tespit edilen ve Samsun ilinde özel sektör alanında faaliyet gösteren, 10 ve üzeri çalışanı olan işyerlerinden oluşmaktadır. Uluslararası sektörel ve mesleki sınıflandırmaların (NACE Rev.2) kullanıldığı araştırmada tam sayım yöntemi ile çalışılmıştır. Yani Samsun ilindeki 10+ istihdamlı özel sektör işyerlerinin tamamı ziyaret edilmiştir. Toplamda 2 bin 365 işyeri taranmış bin 861 işyerine bilgi formu uygulanmıştır.

Çalışma sonucunda Samsun İli düzeyinde elde edilen verilerle istatistiksel ve anlamlı tahminler üretilmeye çalışılmıştır. Önümüzdeki dönemlerde de bu çalışmaların kapsamının daha da zenginleştirilerek uygulanması beklenmektedir.

GİRİŞ

Samsun ili işgücü piyasası araştırma raporunun nihai hedefi illerde istihdam ve işsizlik sorununun çözümüne yönelik işgücü yapısı ile sektörler bazında personel, eğitim, nitelik gibi ihtiyaçların belirlenmesine yönelik güncel bilgi derlenmesini sağlamaktır.

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanmayabilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle de zamanında doldurulamamaktadır.

İller bazında etkin bir işgücü piyasası analizi için, illerin arz ve talep yapısını aynı dönem itibariyle yansıtan arz ve talep verilerine ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç doğrultusunda ideal olan, il işgücü piyasasının her iki boyutunu ortaya koyan araştırmaların eş zamanlı yapılmasıdır. Böyle bir çalışmanın gerek işgücü gerekse mali açıdan yaratacağı yük dikkate alındığında, pratik bir çözüm işgücü piyasası arz analizlerinde mevcut veri setlerinin kullanımıdır. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) ile Hane halkı İşgücü Anketi (HİA) sonuçlarına dayanmaktadır.

İşgücü piyasası talep verileri Çalışma ve İş Kurumuna kayıtlı işverenler itibariyle idari kayıt olarak mevcuttur, ancak bu kayıtlar ilin genel talep yapısı hakkında yeterince fikir verememektedir. İşgücü talebinin illerdeki tüm işverenleri kapsayacak şekilde üretilmesi işgücü piyasasının doğru takibi açısından son derece önemlidir ve bu nedenle de özel bir talep araştırmasının periyodik olarak düzenlenmesi bir gerekliliktir.

İşgücü talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından beri sürdürülmektedir. Bu çalışmalarda değişik yöntemlerin kullanılması sonucu, hem illerin işgücü piyasalarının yıllar itibariyle değişimlerinin izlenmesinde hem de iller arası karşılaştırmalarda problemler yaşanmıştır. Problemlerin giderilmesi adına tüm iller için standart bir talep araştırması uygulanmasına ve İşgücü Piyasası Analiz Raporu'nun yazımına karar verilmiştir.

İhtiyaçlar doğrultusunda Samsun ili için 16 Mart - 30 Nisan 2015 tarihleri arasında İşgücü Piyasası Araştırması uygulanmış ve işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Analiz Raporu hazırlanmıştır.

Bu rapor iki bölüm olarak ele alınmıştır.

Birinci bölüm, ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurlardan ekonomik veriler, nüfus ve eğitim göstergeleri ile işgücü göstergeleri birlikte ele alınarak, il işgücü piyasasının genel görünümü analiz edilmiştir. Bu bölümde ayrıca İŞKUR verileri de ele alınarak ilin işgücü piyasası İŞKUR verileri ile analiz edilmiştir.

İkinci bölüm, İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarını analiz ederek Samsun işgücü talep yapısını ortaya koymaktadır. İşgücü talep verilerine yönelik veri setlerinin temini doğrultusunda uygulanan İşgücü Piyasası Araştırmasının amacı işverenlerin açık işlerini tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

Tüm iller ve Türkiye Geneli için ayrı ayrı hazırlanan İşgücü Piyasası Analizi Raporlarına www.iskur.gov.tr adresi üzerinden erişebilirsiniz.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN

İşgücü bir ülkedeki emek arzını insan sayısı yönünden ifade eden bir kavramdır. Bir ülkedeki nüfusun üretici durumda bulunan yani ekonomik faaliyete katılan kısmıdır. İşgücünün çalışma hayatıyla buluştuğu piyasa koşullarına ise işgücü piyasası denmektedir. İşgücü piyasasının etkilendiği birçok faktör bulunmaktadır. Bu nedenle işgücü piyasasını çok yönlü değerlendirmek gerektiğinden analizler zorlaşmaktadır. İşgücü piyasası; nüfus, ekonomik yapı, sosyal yapı, eğitim yapısı, işgücü göstergeleri, yatırımlar, teşvikler, göç durumu gibi birçok faktörden etkilenmektedir.

Bu faktörleri incelerken kullanılan veri setlerinin tümünü iller bazında elde etmek mümkün değildir. Bu veri setlerinin büyük bir kısmı bölgesel veri setleridir. Bölgeler mümkün oldukça illerin sosyo-ekonomik yapıları dikkate alınarak bir araya getirilmeye çalışılsa da iller arası gelişmişlik endeksi dikkate alındığında bölgelerin oluştuğu iller arasında farklılıklar ortaya çıkabilmektedir. Türkiye İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) çerçevesinde 26 bölgeden oluşmaktadır. İBBS'ye göre **TR83** olarak sınıflandırılan iller Samsun, Çorum, Tokat ve Amasya'dır.

Bu bölümde özellikle işgücü piyasasının arz yönü üzerinde durulmaya çalışılacaktır. Yukarıda da anlatıldığı gibi işgücü piyasasını birçok faktör etkilemektedir. Bu çalışmada bu faktörlerin hepsine yer verilmesi mümkün değildir. Bu nedenle Samsun ilinin işgücü piyasası hakkında sadece bilgi sahibi olunabilecek temel veriler ile İŞKUR verilerine yer verilecektir.

Tablo 1'de Samsun iline ait temel işgücü göstergeleri mevcuttur. 2008 yılından 2013 yılına kadar olan; işgücüne katılım oranı, istihdam oranı ve işsizlik oranı başlıkları altında oransal değerler ile Samsun ilinin işgücü piyasası yorumlanmaya çalışılacaktır.

Tablo 6: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri[1]

Yıllar	İşgücüne Katılma Oranı	İşsizlik Oranı	İstihdam Oranı
2008	56,6	7,8	52,2
2009	55,6	7,3	51,6
2010	50,8	7,8	46,8
2011	51,9	5,5	49
2012	48,8	5,9	45,9
2013	50,5	6,6	47,2

Kaynak: TÜİK

[1] TÜİK'in İl Düzeyinde açıkladığı Hanehalkı İşgücü Anketi Sonuçları eski veri setine aittir. 2014 yılı Şubat Döneminden beri yayınlanan yeni veri setine göre İl düzeyinde veri yayınlanmamıştır.

İşgücü piyasasının en önemli unsurlarından biri de istihdamdır. Bir ülkedeki istihdamı gösteren en önemli verilerden biri de istihdam oranıdır. İstihdam oranı, çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Bu oran ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü göstermekte iken; yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdam politikalarının oluşturulmasında da kilit unsurdur.

İstihdam oranındaki değere bakılarak ülke ekonomisini pozitif veya negatif yönde değerlendirilmek mümkün değildir. Bunun yanında istihdam oranları değerlendirilirken çalışma saatleri, kayıt dışı istidam ve ücret gibi unsurlar da etkilidir.

Grafik 2: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri

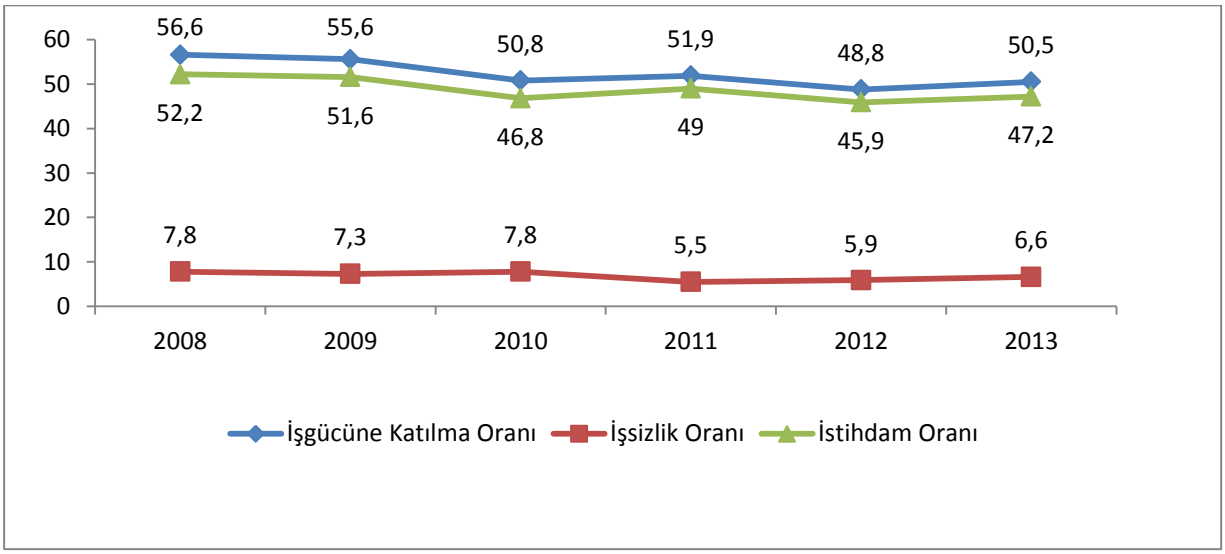

Kaynak: TÜİK

Tablo ve grafikte görüldüğü üzere, işgücüne katılma oranı 2008 yılından itibaren 2010 yılına kadar azalış göstermiş olup, 2010 yılından itibaren dalgalanmalar yaşanmıştır. 2009-2010 yılları arasında sert bir düşüş yaşanmıştır. TÜİK verilerine göre 2013 yılında Samsun, yüzde 6,6 olan işsizlik oranı ile yüzde 9,7 olan Türkiye geneli işsizlik oranının oldukça altında kalarak bu anlamda ülke genelinden daha iyi bir duruma yükselmiştir.

İşgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif olan yani üreten nüfusun çalışabilir yaş aralığındaki toplam nüfusa oranını göstermektedir. Başka bir deyişle, istihdam edilenlerle işsizlerin toplamının oluşturduğu işgücünün aktif nüfusa oranıdır. TÜİK'e göre işgücüne katılma oranı, işgücünün kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus içindeki oranı olarak tanımlanmaktadır.

Çalışanların, çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eden İstihdam oranıdır. Ekonominin istihdam yaratma gücünü gösterir. Bu oranın yüksek olması tek başına istihdamın pozitif değerlendirilmesi için yeterli olmayabilir. Bu noktada ücret, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemli etkenlerdendir. İstihdam oranının düşük olması ise, nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını ya da ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunun göstergesidir.

Samsun ilinde istihdam oranı 2008 yılından 2010 yılına kadar azalış göstermiş olup, 2010 yılından itibaren dalgalanma gözlenmektedir. Söz konusu oran 2009-2010 döneminde 4,8 puanlık bir azalışla en sert düşüşü göstermiştir.

İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya da en çok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizlik ile ilgili gelecek planlamalarında genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının dikkate alınması önem arz etmektedir.

İşsizlik oranı eğrisi incelendiğinde ise, 2008-2010 döneminde azalış ve artışlar gözlenmiş olup, 2011 yılı ve sonrasında genel eğilimin işsizlik oranının artışı yönünde olduğu görülmektedir. TÜİK verilerine göre 2013 yılında Türkiye geneli işsizlik oranı yüzde 9,7 ile Samsun ili işsizlik oranını oldukça üzerindedir.

Son beş yıllık veriler incelendiğinde; işgücüne katılım oranı ve istihdam oranında 5-6 puan düşüş gözlenmişken, işsizlik oranında 1,2 puan azalma olduğu görülmektedir. Bu durum ilde son beş yılda istihdam ve yatırım anlamında marjinal katkı sağlayacak oluşumların yerine göç sendromunun daha ön planda olduğunu düşündürmektedir.

Samsun iline ait işgücüne katılım ve işsizlik oranlarının Türkiye ortalamasının altında olmasının önemli bir nedeni, il genelinde tarıma dayalı istihdamın ve ücretsiz aile işçiliğinin yaygın olmasıdır. Ayrıca il genelinde İnşaat sektörünün yoğun bir faaliyet içinde olması, bağlı sektörlerdeki istihdamı da etkilediğinden inşaat faaliyetlerinin Samsun ili işsizlik oranını düşürdüğü tahmin edilmektedir.

İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR verileri işgücü piyasasının nabzının tutulması için önemli göstergelerdendir. Kuruma kayıtlı olanlar ile ilgili veriler olup oldukça detaylıdırlar.

KAYITLI İŞSİZ

Kayıtlı işsizler İŞKUR'a kayıt olup işsiz olduğunu bildiren kişilerdir. Bir kişi İŞKUR'a kayıt olduktan sonra 18 ay boyunca herhangi bir işlemde bulunmazsa kişinin kaydı aktif kayıtlardan kaldırılır. Grafik 2'de yıllar itibariyle Samsun ili için İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

2015 yılı Temmuz ayı verilerine göre Samsun Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne kayıtlı işsiz sayısı 49 bin 309 'dur. Kayıtlı işsizlerin 27 bin 388 'i erkek, 21 bin 921 'i kadındır.

Grafik 2: Kayıtlı İşsizlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

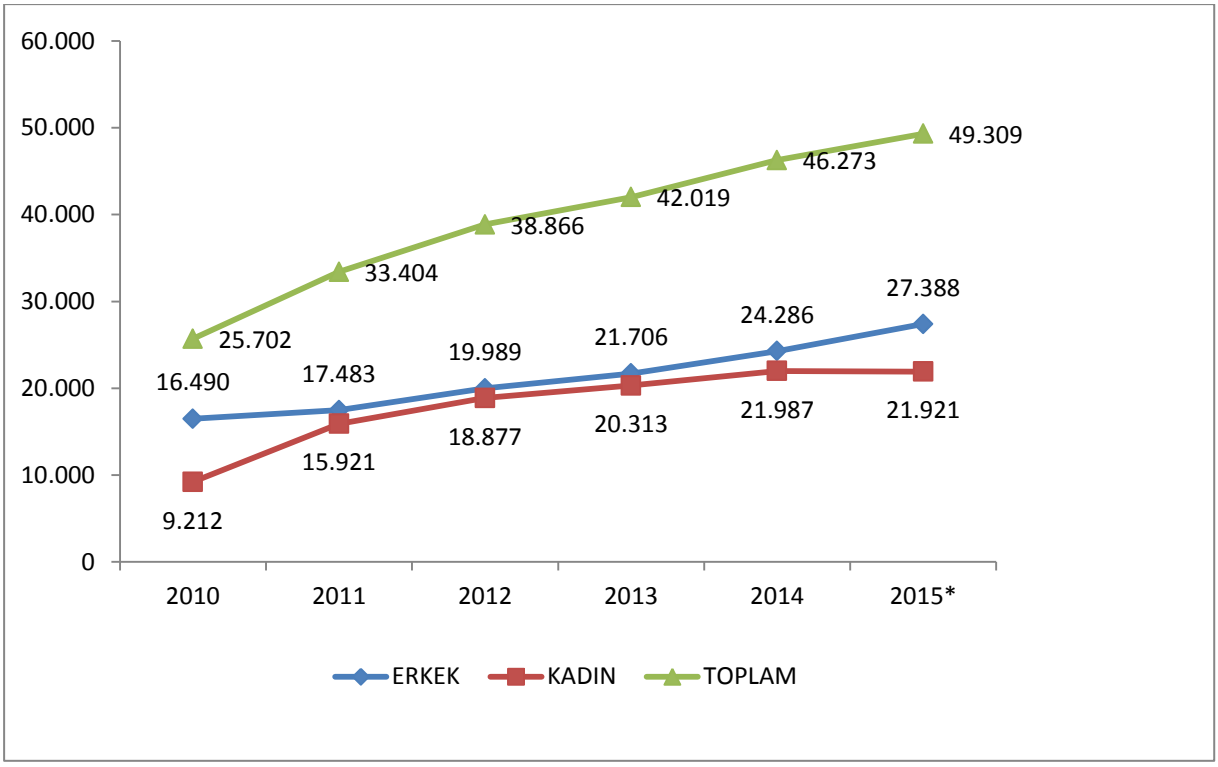

Kaynak: İŞKUR *2015 yılı HAZİRAN ayı sonu itibarıyla

2010 yılında Samsun ilinde 25 bin 702 kişi İŞKUR'a kayıtlı iken, 2015 yılı Haziran ayı sonu itibariyle bu sayı artarak 49 bin 309'a yükselmiştir. Rakamlardaki yükseliş İŞKUR'un tanınırlığının artmasından ve işgücü piyasasında aktif bir oyuncu hale gelmesinden kaynaklanmaktadır. İŞKUR'a kayıtlı erkek ve kadınların sayısında sürekli bir artış gözlemlenmiştir. 2010 yılı ve 2015 yılı Haziran dönemi aralığında cinsiyet bazında kayıtlı işsiz artış oranları incelendiğinde, kadınlarda bu artış oranın daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Kadınların ekonomik değer üretmek ve ev ekonomisine katkı

sağlamak amacıyla işgücü piyasasında yer almak istemeleri, bu sayıda belirgin bir artış olmasını sağlamıştır. Bu sebeplerin dışında İŞKUR'un kadınlara yönelik düzenlediği mesleki eğitim kurslarına ve diğer aktif işgücü programlarına katılımın fazla olması İŞKUR'un işgücü piyasasında tanınırlığının ve etkinliğinin arttığının göstergesidir.

Tablo 2: Kayıtlı İşsizlerin Mesleklere Göre Dağılımı

2015*	
Meslek	**Kayıtlı İşsiz**
Beden İşçisi (Genel)	7.093
Satış Danışmanı	2.682
Büro Memuru (Genel)	2.422
Beden İşçisi (Temizlik)	2.297
Sekreter	1.605
Temizlik Görevlisi	1.228
Şoför-Yük Taşıma	1.224
Ön Muhasebeci	1.050
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	996
Garson (Servis Elemanı)	926
Diğer Meslekler	27.786
Genel Toplam	**49.309**

Kaynak: İŞKUR *HAZİRAN ayı sonu itibarıyla

İŞKUR'a kayıtlı işsiz sayısı 2015 yılı Haziran ayı sonu itibari ile 49 bin 309'dur. Kayıtlı işsizlerin mesleklere göre dağılımı incelendiğinde en fazla Beden İşçisi(Genel) mesleğinde kayıt oluşturulduğu gözlenmektedir. Bireysel danışmanlık görüşmelerinde iş arayan kişilerin büyük çoğunluğunun "ne iş olsa yaparım" söylemi sonucu Beden İşçisi(Genel) mesleğindeki kayıtlı işsiz sayısının yüksek çıktığı düşünülmektedir. Yine herhangi bir niteliği olmayan kişilerin çokça müracaat ettiği "Toplum Yararına Programlar" (TYP) neticesinde nitelik gerektirmeyen mesleklerde kayıtlı işgücü göstergelerinde bir takım nicel değişiklikler oluştuğu gözlenmiştir.

Beden İşçisi(Genel) mesleğinde kayıtlı işsizleri; Satış Danışmanı, Büro Memuru (Genel), Beden İşçisi(Temizlik), Sekreter, Temizlik Görevlisi, Şoför-Yük Taşıma, Ön Muhasebeci, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Garson(Servis Elemanı) ve diğer meslekler izlemektedir.

AÇIK İŞLER

İşverenlerin İŞKUR'dan eleman talepleri açık iş olarak adlandırılmaktadır. Grafik 3'te görüleceği üzere 2010 yılında 2 bin 309 kişi olan açık iş sayısı yıllar itibari ile katlanarak artmış ve 2014

yılında toplam 20 bin 840 kişiye ulaşmıştır. 2015 yılı Haziran ayı sonu itibari ile de açık iş sayısı 12 bin 375 olarak gerçekleşmiş ve bu artış seyri devam ettiği takdirde 2014 yılında yakalanan açık iş sayısından daha büyük bir sayıya ulaşılacağı tahmin edilmektedir. İŞKUR'un tanınırlığının ve personel sayısının artması ve bununla birlikte hizmetlerinin çeşitlenmesi ile işverenlerin İŞKUR ile irtibatları giderek artmış ve işverenler eleman taleplerini İŞKUR'a iletmeye başlamıştır.

Grafik 3: Yıllara Göre Açık İş

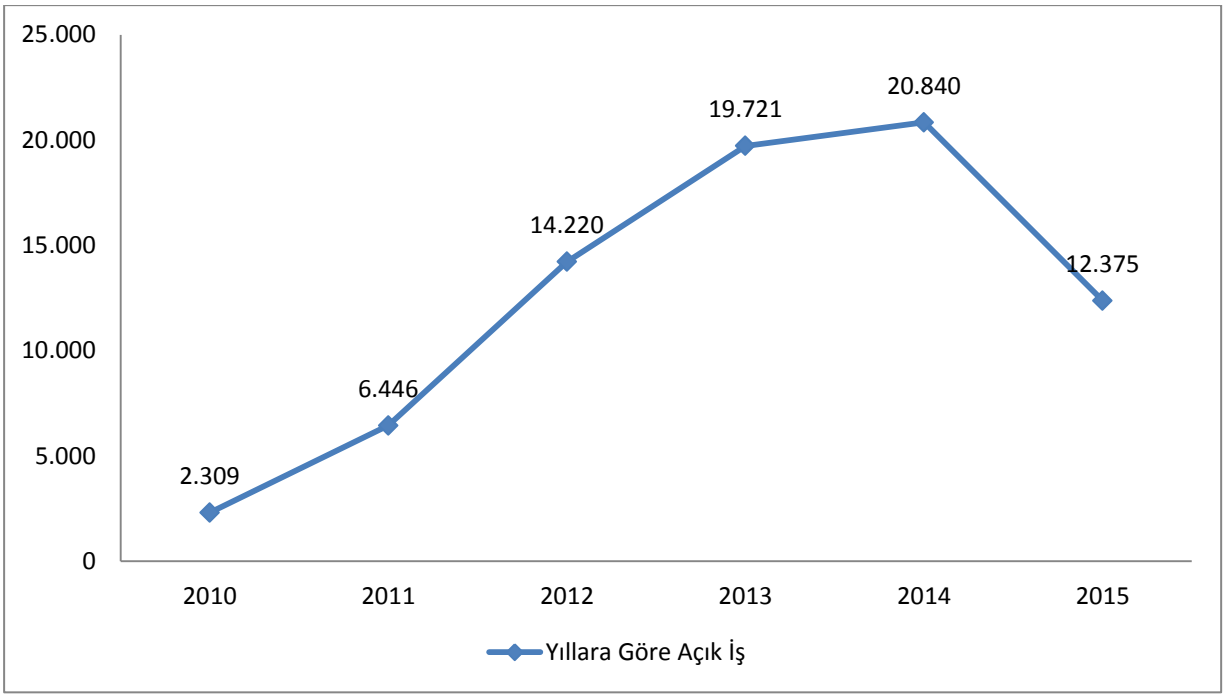

Kaynak: İŞKUR * 2015 yılı Ocak-HAZİRAN dönemini içermektedir.

2015 Yılı Haziran ayı sonu itibari ile açık işlerde birinci ve ikinci sırayı Veri Giriş Kontrol Elemanı ve Beden İşçisi (Genel) almıştır. Bu meslekleri sırasıyla Beden İşçisi (Temizlik), Garson (Servis Elemanı), Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Satış Danışmanı, Konfeksiyon İşçisi, Dokuma Konfeksiyon Makineci, Ön Muhasebeci, Pazarlamacı ve diğer meslekler izlemiştir. Bu dönemde 12.375 açık iş talebi alınmıştır.

Tablo 7: Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı

2015*	
Meslek	**Açık İş**
Veri Giriş Kontrol İşletmeni	2.021
Beden İşçisi (Genel)	1.731
Beden İşçisi (Temizlik)	858
Garson (Servis Elemanı)	711
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	615
Satış Danışmanı	582
Konfeksiyon İşçisi	355
Dokuma Konfeksiyon Makineci	338
Ön Muhasebeci	211
Pazarlamacı	177
Diğer Meslekler	4.776
Toplam	**12.375**

Kaynak: İŞKUR *Ocak-Haziran dönemi

İŞE YERLEŞTİRMELER

Grafik 4'te yer alan yıllar itibariyle işe yerleştirme sayıları karşılaştırıldığında, 2010 yılında 2 bin 37 olan işe yerleştirme sayısı beş kattan fazla artarak 2012 yılında 10 bin 915'e çıkmıştır. 2013 yılı ve sonrasında ise işe yerleştirme sayılarında düşüşler gözlenmiştir. 2015 yılının ilk altı aylık döneminde ise işe yerleştirme sayısı 7 bin 378 olarak gerçekleşmiş olup, yıl sonunda 2015 yılı işe yerleştirme hedefinin aşılacağı tahmin edilmektedir.

İşe yerleştirme rakamlarındaki belirgin artışın arkasında; aktif işgücü programları ve İŞKUR'un işgücü piyasasında aktif bir şekilde rol üstlenmesi yatmaktadır. Bunların neticesinde İŞKUR'un tercih edilirliği; hem kayıtlı işsiz göstergelerine hem de işe yerleştirme sayılarına yansımıştır.

Grafik 4: Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme

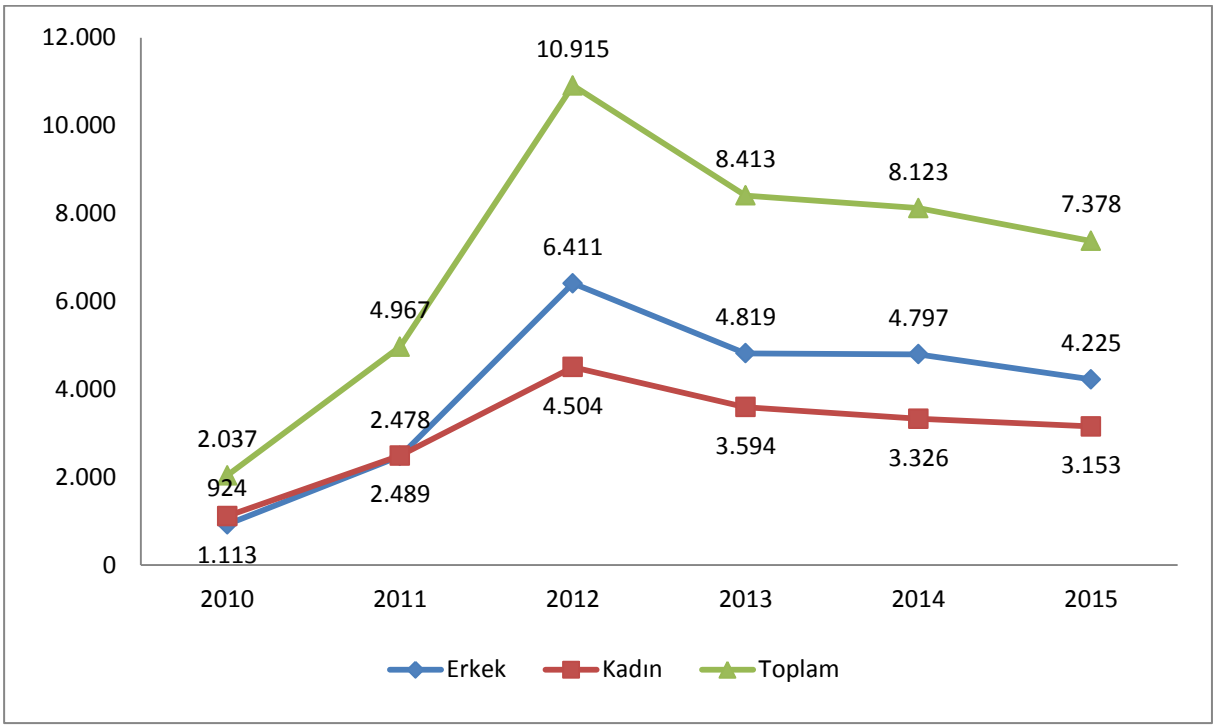

Kaynak: İŞKUR * 2015 yılı OCAK-HAZİRAN Dönemi

2015 yılının ilk altı ayında gerçekleşen işe yerleştirmelere meslek bazında bakıldığında; ilk iki sırada Veri Giriş Kontrol İşletmeni ve Beden İşçisi (Temizlik) meslekleri yer almaktadır. Bu meslekleri sırasıyla; Beden İşçisi (Genel), Diğer Yardımcı Sağlık Personeli, Hasta Bakımı Teknisyeni, Güvenlik Görevlisi, Temizlik Görevlisi, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Garson (Servis Elemanı), Konfeksiyon İşçisi meslekleri takip etmektedir.

Kayıtlı işsiz, açık iş ve işe yerleştirme göstergelerinde yer alan mesleklere baktığımızda, işgücü piyasası tarafından talep edilen mesleklerle kayıtlı işsizlerin meslekler bazında örtüştüğü görülmektedir. Söz konusu durum işe yerleştirmelerin mesleklere göre dağılımında da kendisini göstermektedir.

Tablo 8: İşe Yerleştirmelerin Mesleklere Göre Dağılımı

2015*	
Meslek	**İşe Yerleştirme**
Veri Giriş Kontrol işletmeni	1.581
Beden İşçisi (Temizlik)	979
Beden İşçisi (Genel)	726
Diğer Yardımcı Sağlık Personeli	410
Hasta Bakımı Teknisyeni	405
Güvenlik Görevlisi	385
Temizlik görevlisi	279
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	223
Garson (Servis Elemanı)	220
Konfeksiyon İşçisi	175
Diğer Meslekler	1.995
Toplam	**7.378**

Kaynak: İŞKUR * HAZİRAN ayı sonu itibariyle

MESLEKİ EĞİTİM FAALİYETLERİ

2015 yılının ilk altı aylık bölümünde aktif işgücü programları kapsamında bin 118 adet program düzenlenmiş ve bu programlara toplam 4 bin 749 kişi katılmıştır.

Toplum Yararına Program (TYP) dâhilinde ise ilk altı ayda bin 576 kişi programdan yararlanmıştır.

İşbaşı Eğitim Programı (İEP) ise piyasa tarafından oldukça rağbet gören, işe alımlarda ve meslekte tecrübe edinme noktasında en anlamlı geri dönüşlerin olduğu ve en fazla istihdamın sağlandığı programdır. 2015 yılının ilk altı aylık döneminde bin 58 İEP düzenlenmiş olup 2 bin 57 kişi bu programlardan faydalanmıştır.

Mesleki eğitim kurslarında ise 124 adet kurs düzenlenmiş olup 2 bin 529 kişi bu kurslardan faydalanmıştır.

İŞKUR'un düzenlediği aktif işgücü programları kişilerin işgücü piyasasının gerekleri hakkında bilgisini artırmakla kalmayıp; hem kişilere meslek kazandırmakta, hem de kişilerin işgücü piyasasına girişinde aracı rol oynamaktadır.

Tablo 9:Kurs ve Kursiyer Göstergeleri (2015*)

Yıllar	Aktif İşgücü Programları								Toplum Yararına Programlar	
	Mesleki Eğitim Kurs Sayısı	Mesleki Eğitim Kursiyer Sayısı	İEP Sayısı	İEP Katılımcı Sayısı	Girişimcilik Eğitimi Program Sayısı	Girişimcilik Eğitimi Katılımcı Sayısı	Toplam Kurs Sayısı	Toplam Kursiyer Sayısı	TYP Sayısı	TYP Katılımcı Sayısı
2015 *	124	2.529	1.058	2.057	6	163	1.188	4.749	37	1.576
2014	193	3.910	1.022	1.843	11	284	1.226	6.037	77	1.765
2013	254	5.358	1.089	2.079	21	583	1.364	8.020	101	1.746
2012	353	7.270	534	1.217	32	841	919	9.328	62	896
2011	215	4.625	79	250	24	616	318	5.491	21	485
2010	134	3.525	41	134	7	195	182	3.854	8	543

Kaynak: İŞKUR *Ocak-Haziran

İŞSİZLİK ÖDENEĞİ

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur. Samsun ilinde 2015 yılının ilk altı ayında toplam 3 bin 478 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. İşsizlik ödeneğini hak eden sayısı yıllar itibari ile artmıştır.

Tablo 10: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneğini Hak Eden Sayısı (2015*)

Yıllar	İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı
2015*	3.478
2014	6.359
2013	4.934
2012	3.980
2011	3.422
2010	3.319

Kaynak: İŞKUR *Ocak-Haziran

İŞKUR'un tanınırlığının ve işgücü piyasasındaki etkinliğinin artması, işsizlik sigortasından yararlanma şartlarındaki değişiklikle birlikte değerlendirildiğinde işsizlik ödeneğine başvuruların sayısı artmıştır. Yıllar itibariyle işsizlik ödeneği hak eden sayısının artması; uzun süredir çalışan bir kesimin işini kaybettiği anlamını taşımaktadır.

Tablo 7: İşsizlik Ödeneğini Hak Edenlerin Mesleklere Göre Dağılımı (2015*)

Meslekler	İşsizlik Ödeneğini Hak Edenler
Beden İşçisi (Genel)	359
Satış Danışmanı	264
Şoför-yük Taşıma	136
Beden İşçisi (Temizlik)	133
Büro Memuru (Genel)	101
Ön Muhasebeci	78
Temizlik Görevlisi	77
Pazarlamacı	68
Garson (Servis Elemanı)	67
Beden İşçisi (İnşaat)	62
Genel Toplam	**3.478**

Kaynak: İŞKUR *Ocak-Haziran

Tablo 7 incelendiğinde mesleklere göre işsizlik ödeneğini hak edenlerin en çok Beden İşçisi (Genel) mesleğinde olduğu tespit edilmiştir. Bu meslekleri Satış Danışmanı, Şoför-Yük Taşıma, Beden İşçisi (Temizlik), Büro Memuru (Genel), Ön Muhasebeci, Temizlik Görevlisi, Pazarlamacı, Garson (Servis Elemanı), ve Beden İşçisi (İnşaat) meslekleri izlemektedir. İşsizlik ödeneğini hak edenlerin çalıştıkları meslekler ile kuruma kayıtlı işsiz sayısının en fazla olduğu meslekler benzerlik taşımaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

AMAÇ VE YÖNTEM

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına karşın etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle de işgücü açığı karşılanmayabilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle zamanında doldurulamamaktadır. İşgücü piyasasının talep boyutuyla ele alınıp mevcut durumda işgücü, mevcut açık iş ve gelecek dönemde işgücünün eğilimlerinin bilinmesi kısa dönemli işgücü yetiştirilmesi için temel verileri sağlamaktadır.

İşgücü piyasasında arz ve talebin etkin bir şekilde uyumlaştırılabilmesi için işgücü piyasası bilgileri oldukça önemlidir. İşgücü piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun yapmış olduğu Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarından elde edilmektedir. Ancak işgücü piyasasının talep tarafına yönelik pek fazla veri bulunmamaktadır. Bu açığı da Türkiye İş Kurumu İşgücü Piyasası Araştırmaları ile doldurmaya çalışmaktadır. Arz tarafı ile ilgili verilerde il düzeyinde yeterli veri bulunmamaktadır. Talep tarafı ile ilgili yapılan araştırmalar ise henüz istenen düzeyde değildir.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri işgücü piyasası araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmalarının EUROSTAT (Avrupa Birliği İstatistik Ofisi) normlarına uygun şekilde yürütülmesi ve Resmi İstatistik Programı (RİP) kapsamına alınmasına yönelik çalışmalar 2011 yılı ikinci yarısından itibaren Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmalar dışında Türkiye için bir açık iş sayısına erişebilir olunmasına yönelik EUROSTAT'ın talep ettiği açık iş istatistikleri için veri toplanabilmiş olacaktır. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2015 Yılı Yerel Düzeyde İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 16 Mart – 30 Nisan 2015 tarihleri arasında Türkiye genelinde 132.034 işyerine yüze görüşme yöntemiyle anket uygulamıştır. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri, araştırmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri ve Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 2-9 arası kişi istihdam eden ile 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Örnekleme birimi işyeri olarak belirlenmiş ve 17 sektör bazında 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri için il ve Türkiye, 2-9 arası kişi istihdam eden işyerleri için ise Türkiye geneli tahmini verilmiştir.

İşyerleriyle yüz yüze görüşme yöntemiyle (Araştırmanın saha çalışmasının tamamı İŞKUR personeli tarafından gerçekleştirilmiştir.) gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" [2] kapsamında,

Temel işyeri bilgileri

Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)

Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Karşılanma Yolları, Cinsiyet, Aranma Süresi)

Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Nedeni)

30 Nisan 2016 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

Talep Araştırması, bahsi geçen 17 sektörde işyeri bazında il ve Türkiye tahmini vermek üzere planlandığından mesleklere göre yapılan genellemelerin ihtiyatla karşılanması gerekmektedir. Çünkü mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için, örneklem çekimine mesleki kırılımı dahil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuştur.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

Bu bölümde Samsun ilinde gerçekleştirilen İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında bulunan işyerleri ile işyerlerinde çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşyerlerinin kuruluş yılı, İŞKUR hizmetlerinden yararlanıp yararlanmadığı, İŞKUR'un sunduğu hizmetlerden yararlananların hangi tür hizmetlerden yararlandığı, işyerlerinin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları ile part-time çalışanı olup olmama durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Çalışma kapsamında Samsun ilinde bin 917 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerlerinde 53 bin 115 çalışan tespit edilmiştir.

[2] Soru Formu Ek 1'de verilmiştir.

İŞYERİ VERİLERİ

Samsun ilinde 10 ve daha fazla kişi istihdam eden ve çalışma kapsamına giren işyerleri için veriler derlenmiştir. Araştırma kapsamında toplam bin 917 işyeri için veri üretilmiştir. Araştırma kapsamındaki 17 sektörün tamamında işyeri bulunmaktadır. İşyerlerinin sektörel dağılımı Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8: Sektörlere Göre İşyerlerinin Dağılımı

10+		
Sektörler	**Sayı**	**Oran**
Toptan ve Perakende Ticaret	553	28,8%
İnşaat	446	23,3%
İmalat	337	17,6%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	118	6,2%
Ulaştırma ve Depolama	113	5,9%
Eğitim	85	4,4%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	84	4,4%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	56	2,9%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	49	2,6%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	29	1,5%
Bilgi ve İletişim	12	0,6%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	8	0,4%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	7	0,4%
Gayrimenkul Faaliyetleri	7	0,4%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	6	0,3%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	5	0,3%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	2	0,1%
Genel Toplam	**1.917**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Samsun ilindeki işyerlerinin sektörlere göre dağılımı incelendiğinde en fazla işyerinin Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe (yüzde 28,8) olduğu görülmektedir. Bu sektörü daha sonra sırası ile İnşaat (yüzde 23,3) ile İmalat (yüzde 17,6) sektörleri takip etmektedir. Bu üç sektör işyerlerinin yaklaşık yüzde 70'ini oluşturmaktadır. Türkiye genelinde 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde de bu 3 sektörün ağırlığı yüzde 70'ler civarındadır. Ancak Türkiye genelinde en fazla işyeri İmalat sektöründe daha sonra sırası ile Toptan ve Perakende Ticaret ile İnşaat sektörü gelmektedir. Bu açıdan Samsun ilinin Türkiye geneli ile farklılaştığı görülmektedir. İşyeri sayıları bakımından illerin yarıdan fazlasında İmalat sektörü ilk sırada iken Samsun 'da üçüncü sıradadır.

Samsun ilinde en az işyeri Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri ile Kültür, Sanat, Eğlence ve Spor sektörlerindedir. Türkiye genelinde de en az işyeri Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründedir.

İmalat sektöründeki farklılık dışında Türkiye genelindeki işyerlerinin dağılımı ile Samsun ilinin sektörel dağılımı benzer durumdadır.

Samsun ilinde araştırma kapsamına giren işyerlerinde toplam 53 bin 115 kişi çalışmaktadır. Çalışanların yüzde 73'ü erkek, yüzde 27'si kadındır. Türkiye genelinde ise 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde çalışanların yüzde 72,5'i erkek, yüzde 27,5'i kadındır. Samsun ve Türkiye geneline bakıldığında çalışanlar cinsiyet bazında karşılaştırıldığında yaklaşık olarak her 4 kişiden yalnızca 1'inin kadın olduğu görülmektedir. Elde edilen veriler neticesinde kadın istihdamını artırıcı çalışmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Türkiye genelinde Eğitim ile Sağlık sektörlerinde çalışan kadın sayısı çalışan erkek sayısından daha fazla iken Samsun'da Sağlık ile Bilgi ve İletişim sektörlerinde çalışan kadın sayısı erkek sayısından daha fazladır. Samsun'da araştırma kapsamındaki işyerlerinde kadın çalışanların oranı Türkiye geneline göre benzerdir.

Tablo 9: Samsun'da Çalışanların Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı

	10+			
Sektör	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**	**Oran**
İmalat	11.381	3.956	15.337	28,9%
Toptan ve Perakende Ticaret	8.205	2.898	11.103	20,9%
İnşaat	7.009	593	7.603	14,3%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	1.550	2.327	3.877	7,3%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	2.304	695	2.999	5,6%
Ulaştırma ve Depolama	2.413	309	2.722	5,1%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	1.770	634	2.404	4,5%
Eğitim	1.221	1.058	2.279	4,3%
Bilgi ve İletişim	929	1.236	2.165	4,1%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	794	247	1.041	2,0%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	517	162	679	1,3%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	364	153	517	1,0%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve spor	92	6	98	0,2%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	82	5	87	0,2%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	52	26	78	0,1%
Gayrimenkul Faaliyetleri	62	4	66	0,1%
Su temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	48	13	60	0,1%
Genel Toplam	**38.792**	**14.323**	**53.115**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Samsun'da en fazla çalışan yüzde 28,9'luk bir oranla İmalat sektöründedir. İmalat sektörünü yüzde 20,9'luk bir oranla Toptan Perakende Ticaret sektörü, yüzde 14,3'lük bir oranla ise İnşaat sektörü izlemektedir. Çalışanların yüzde 64,1'i bu üç sektördedir. Türkiye geneline bakıldığında ise en fazla çalışan yüzde 37,2'lik bir oranla İmalat sektöründe, yüzde 15,9'luk bir oranla Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe ve yüzde 9,7 ile inşaat sektöründe olduğu görülmektedir. Türkiye genelinde bu üç sektörün ağırlığı yüzde 62,8'dir. Samsun ili ve Türkiye genelinde en fazla çalışılan sektörler karşılaştırıldığında ilk üç sektörün sıralamasının değişmediği gözlenmiştir. Samsun ilinde erkeklerin en fazla çalıştığı sektörlerin sıralaması aynı iken kadınlarda ise en fazla çalışılan sektörler sırasıyla İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ve Sağlık sektörlerindedir. Türkiye genelinde ise bu sıralama İmalat, Toptan Perakende Ticaret ve Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetleri sektörleri şeklindedir.

Türkiye genelinde çalışanların cinsiyete bağlı dağılımları incelendiğinde Sağlık ve Eğitim sektörleri haricinde diğer bütün sektörlerde erkeklerin kadınlara göre ağırlıkta olduğu görülmektedir. Samsun ilinde ise Sağlık ve Bilgi İletişim sektörlerinde kadın sayısının erkek sayısından daha fazla olduğu gözlenmiştir. Samsun ilinde sağlık alanında yapılan yatırımların bu sektörde özellikle kadın istihdamında artışa neden olduğu görülmüştür. Yine ilde faaliyet gösteren çağrı merkezlerinin de kadın istihdamına önemli katma değer yarattığı gözlenmiştir.

En az çalışanı olan sektörler ise işyeri sayısı ile bağlantılıdır. İşyeri sayısı en az olan sektörlerde çalışan sayısı da azdır.

Sektörlerdeki işyeri sayısı ve çalışan sayılarından ortalama bir işyerinin büyüklüğü bulunabilmektedir. Grafik 5'te sektörlerde bir işyerinde ortalama çalışan sayısına yer verilmiştir.

Grafik 5: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları

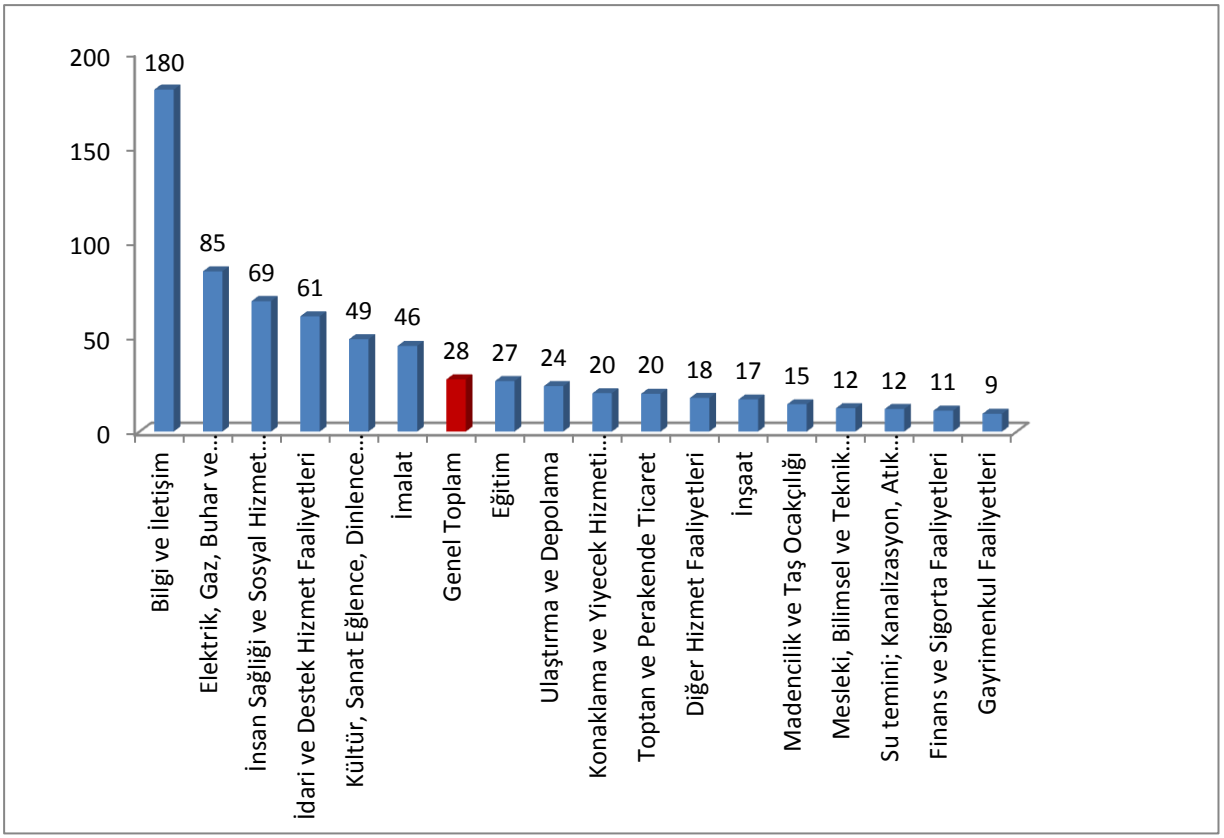

Kaynak: İPA 2015

Samsun ilinde 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde ortalama çalışan sayısı 28'dir. Türkiye genelinde ise bu sayı 35'tir. Samsun'daki işyerleri Türkiye geneline göre daha küçük ölçekli işyerleridir.

Türkiye genelinde en fazla işyeri ve çalışan olan ilk üç sektörden İmalat sektörü ortalamanın üzerinde iken Toptan ve Perakende Ticaret ile İnşaat sektörleri ortalamanın altındadır. Samsun'da ise

bu üç sektör ortalamanın altındadır. İmalat sektöründe Türkiye genelinde ortalama çalışan sayısı 50 kişi iken Samsun'da bu sayı 46'dır. Toptan Perakende Ticaret sektöründe Türkiye ortalaması 23 iken Samsun da ise bu sayı 20; yine İnşaat sektöründe Türkiye ortalaması 19 iken bu sayı Samsun'da 17 olarak izlenmiştir. Üç sektörde Türkiye ortalaması ve Samsun karşılaştırıldığında Samsun ilinin küçük farklarla ortalamanın altında olduğu görülmüştür. Samsun'da ortalama çalışan sayısı en yüksek sektörler Bilgi ve İletişim; Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı ve Sağlık sektörleridir. Bu üç sektörde çalışan sayısı Türkiye ortalamasının üzerindedir.

Samsun ilinde 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin yüzde 27,9'unu 5-9 yıldır faaliyet gösteren işyerleri oluşturmaktadır. İşyerlerinin yaş grubuna göre dağılımı incelendiğinde 5-9 yaş aralığındaki işyerlerinin en büyük grubu oluşturduğu görülmektedir. Bu grubu yüzde 18,7'lik bir oranla 0-4 yaş grubundaki işyerleri izlemektedir. 0-4 yaş gurubundaki işyerlerini ise; yüzde 15,6'lık bir oranla 10-14 yaş grubundaki işyerleri takip etmektedir. Bu üç yaş grubundaki işyerlerinin Samsun ilindeki işyerlerinin yüzde 62,2'sini oluşturmaktadır. Samsun ilindeki işyerlerinin büyük bir çoğunluğunun 15 yaş altı işyeri olduğu görülmektedir.

Grafik 6: İşyerlerinin Yaş Grubuna Göre Dağılımı

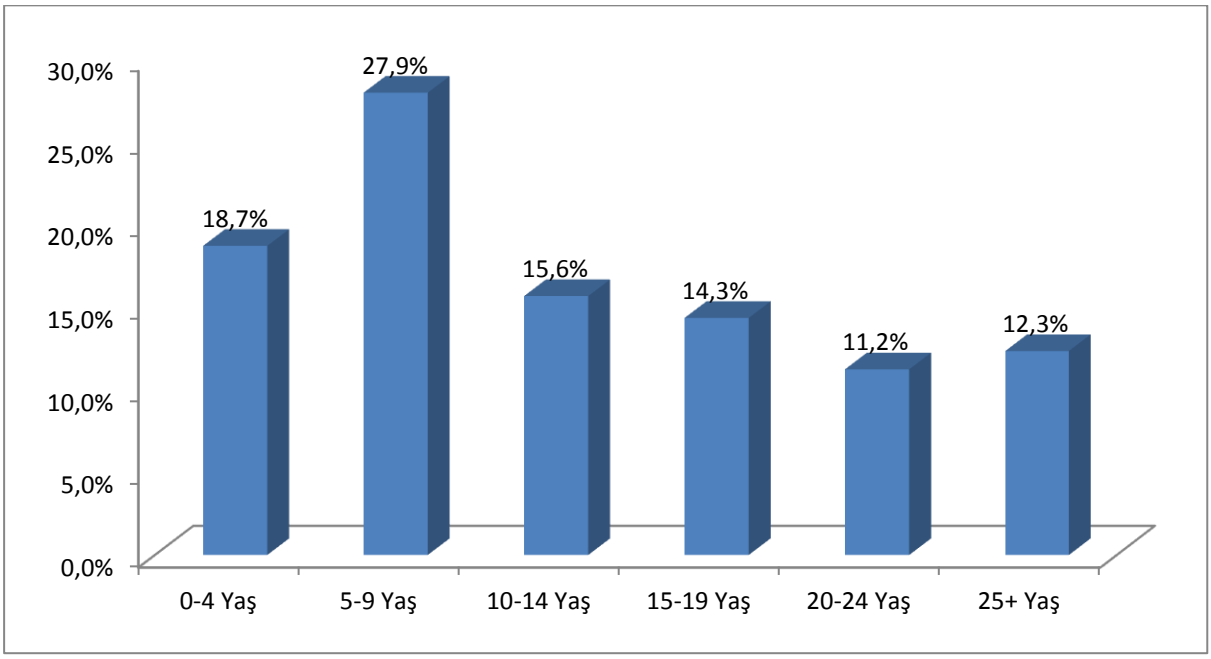

Kaynak: İPA 2015

Türkiye geneli ile karşılaştırıldığında Türkiye genelinde de her yaş grubuna işyerlerinin dengeli dağıldığı ve en fazla işyerinin yüzde 27 ile 5-9 yaş grubunda olduğu görülmektedir. Türkiye genelinde 25 ve üzeri yaştaki işyerlerinin oranı yüzde 13'tür. Türkiye geneli işyerlerinin yaş grupları ile Samsun ilindeki işyerlerinin yaş grupları benzer niceliktedir.

Çalışanların meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla çalışan Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlardır. Çalışanların yüzde 19,4'ü bu meslek grubundadır. Türkiye genelinde bakıldığında Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları çalışanları ilk sırada yer alırken, Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ise ikinci sırada yer almaktadır.

Tablo 10: Çalışanların Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı

	10+		
Meslek Grubu	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	2.542	3.046	5.588
Hizmet ve Satış Elemanları	5.690	2.256	7.946
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	5.095	2.313	7.408
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	166	12	179
Profesyonel Meslek Mensupları	3.552	2.566	6.118
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	8.843	1.445	10.287
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	3.894	741	4.636
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	7.388	1.719	9.107
Yöneticiler	1.622	225	1.847
Genel Toplam	**38.792**	**14.323**	**53.115**

Kaynak: İPA 2015

Samsun ilinde çalışanların yüzde 13,9'u Nitelik Gerektirmeyen İşlerde çalışmaktadır. Bu oran Türkiye genelinde yüzde 16,7'dir. Samsun ilinde mesleki nitelik ve beceri gerektirmeyen işlerde çalışma oranı Türkiye genelinin altındadır. Samsun'da erkeklerin yüzde 13,1'i kadınların ise; 16,1'i nitelik gerektirmeyen işlerde çalışmaktadır. Türkiye genelinde bu oranlar erkekler için yüzde 15,4, kadınlar için ise yüzde 20,2'dir. Kadınlarda niteliksiz işlerde çalışma oranı erkeklere göre daha yüksektir. Diğer yandan genellikle lisans mezunlarının çalıştıkları Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubu incelediğinde Samsun'da kadınların yüzde 17,9'ünün, erkeklerin ise yüzde 9,2'unun bu meslek grubunda çalıştığını görülmektedir. Fotoğrafa bu açıdan bakıldığında da kadınların yüksek eğitim gerektiren meslek grubunda daha yoğun çalıştığı tespit edilmiştir.

Samsun'da erkekler en fazla Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda çalışırken, kadınlar ise; Büro Hizmetlerinde Çalışanlar meslek grubunda çalışmaktadırlar.

Grafik 7: Meslek Grubu ve Cinsiyete Göre Çalışanlar

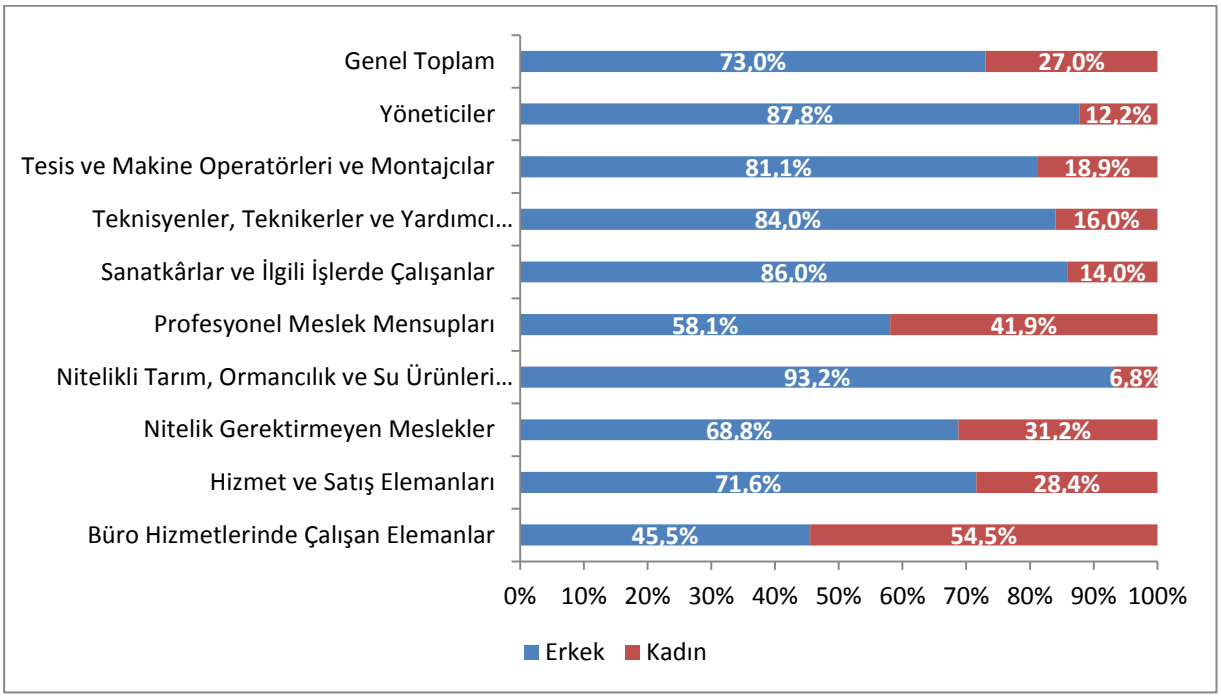

Kaynak: İPA 2015

Samsun ilinde ve Türkiye genelinde çalışanların meslek gruplarına göre dağılımları karşılaştırıldığında Büro Hizmetlerinde çalışanların dışında benzer sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Samsun ilinde Büro Hizmetlerinde çalışan kadın sayısı aynı meslek grubunda çalışan erkek sayısından daha fazladır. Türkiye genelinde ise kadınların erkeklerden fazla çalıştığı bir meslek grubu bulunmamaktadır.

Çalışanların meslek gruplarına ve cinsiyete göre dağılımları incelendiğinde Yöneticiler meslek grubunda çalışan erkek çalışma oranının %87,8 iken kadın çalışma oranının ise yüzde 12,2 olduğu görülmektedir. Bu grupta erkeklerin bayanlara oranla çok daha fazla tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 11: Çalışan Sayısı En Fazla Olan Meslekler

10+		
Erkek	**Kadın**	**Toplam**
Güvenlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi
Şoför-yük Taşıma	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Satış Danışmanı
Temizlik Görevlisi	Makineci (Dikiş)	Güvenlik Görevlisi
Satış Danışmanı	Satış Danışmanı	Şoför-yük Taşıma
Şoför (Yolcu Taşıma)	Hemşire	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Garson (Servis Elemanı)	Büro Memuru (Genel)	Büro Memuru (Genel)
Pazarlamacı	Sekreter	Garson (Servis Elemanı)
Ahşap Mobilya İmalatçısı	Ön Muhasebeci	Makineci (Dikiş)
Büro memuru (Genel)	Konfeksiyon İşçisi	Şoför (Yolcu Taşıma)
İşletmeci	Muhasebeci	Pazarlamacı

Kaynak: İPA 2015

Samsun ilinde kadınların en çok çalıştığı meslekler sırasıyla Temizlik Görevlisi, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Makineci (Dikiş), Satış Danışmanı, Hemşire, Büro Memuru (Genel), Sekreter, Ön Muhasebeci, Konfeksiyon İşçisi ve Muhasebeci iken erkeklerin en çok çalıştığı meslekler sırasıyla Güvenlik Görevlisi, Şoför-Yük Taşıma, Temizlik Görevlisi, Satış Danışmanı, Şoför (Yolcu Taşıma), Garson (Servis Elemanı), Pazarlamacı, Ahşap Mobilya İmalatçısı, Büro Memuru (Genel) ve İşletmeci olmuştur.

Çalışma kapsamında işyerlerine İŞKUR hizmetlerinden faydalanıp faydalanmadıkları sorulmuştur. Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 41,9'u İŞKUR hizmetlerinden faydalandığını belirtmiş iken bu oran Samsun ilinde yüzde 63,6'dır. Samsun Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü Samsun'daki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden her beş işyerinden üç tanesine hizmet sunma imkanı bulmuştur. Türkiye geneline göre alanında daha geniş kitlelere hizmet sunmuştur. Özellikle 2012 yılı sonrasında kurum faaliyetlerinin daha geniş bir alana yayılmasında iş ve meslek danışmanlarının katkısı büyüktür.

Tablo 12: İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerleri Oranları

Sektör	İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranı	İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerlerinin Dağılımı
Toptan ve Perakende Ticaret	70,0%	31,7%
İmalat	78,0%	21,6%
İnşaat	41,2%	15,1%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	79,8%	7,7%
Ulaştırma ve Depolama	55,1%	5,1%
Eğitim	70,7%	4,9%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	53,2%	3,7%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	74,5%	3,4%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	68,2%	2,7%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	75,0%	1,8%
Bilgi ve İletişim	75,0%	0,7%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	75,0%	0,5%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	71,4%	0,4%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	50,0%	0,2%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	33,3%	0,2%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	100,0%	0,2%
Gayrimenkul Faaliyetleri	14,3%	0,1%
Genel Toplam	**63,6%**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

İşyeri sayısı ile bağlantılı olarak en fazla İŞKUR hizmetlerinden faydalanan sektörler Toptan ve Perakende Ticaret, İmalat ve İnşaat sektörleridir. Çalışanların sektörlere göre dağılımı incelendiğinde yine bu üç sektörün sırasıyla en fazla çalışana sahiptir. İşyerlerinin İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı ile çalıştırdıkları eleman sayılarının çok olması arasında pozitif bir ilişki göze çarpmaktadır. Genel anlamda eleman sayısı fazla olan işyerlerinin İŞKUR hizmetlerinden daha fazla faydalandığı söylenebilir. Son yıllardaki istihdam teşvikleri ve işbaşı eğitim programlarındaki olumlu etkisi vardır.

Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektöründeki işyerlerinin tamamı İŞKUR hizmetlerinden faydalanmıştır. Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri; İmalat; Bilgi ve İletişim; Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı ve Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörlerinin

İŞKUR'dan faydalanma oranları oldukça yüksektir. Bu sektörlerdeki her beş işyerinden en az dört tanesi İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır.

Gayrimenkul Faaliyetleri sektörünün ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı oldukça düşüktür.

Samsun ilinde işyerlerinin yüzde 7,3'ü part-time çalışana sahiptir. Başka bir deyişle, Samsun İlinde çalışma kapsamındaki bin 917 işyerinden 139 tanesi part-time çalışana sahiptir. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 8,6'dır. Samsun'da part-time çalışanı olan işyeri oranı daha düşüktür.

Tablo 13: Part-Time Çalışanı Olan İşyerleri ve Çalışanlar

Sektör	Oran	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	50,0%	2	4	6
Eğitim	20,7%	278	372	650
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	18,2%	1.408	848	2.257
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	16,5%	172	305	477
Gayrimenkul Faaliyetleri	14,3%	0	6	6
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	13,6%	169	1.062	1.232
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	12,5%	1	34	35
Diğer Hizmet Faaliyetleri	12,5%	51	76	127
Ulaştırma ve Depolama	12,2%	41	440	481
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	8,9%	21	246	267
Bilgi ve İletişim	8,3%	242	77	319
İmalat	5,7%	399	1.527	1.926
Toptan ve Perakende ticaret	4,3%	703	824	1.527
İnşaat	3,0%	41	207	248
Genel Toplam	**7,3%**	**3.529**	**6.028**	**9.557**

Kaynak: İPA 2015

Samsun'da araştırma kapsamına giren 17 sektörde işyeri bulunurken part-time çalışanı olan 14 sektör bulunmaktadır. Türkiye genelinde ise bütün sektörlerde part-time çalışma yapıldığı görülmektedir. İlde en fazla part-time çalışma yapılan işyeri Toptan ve Perakende Ticaret sektöründedir. Bu sektör işyeri sayısı en fazla olan sektör olduğu için part-time çalışanı olan işyeri sayısında da ilk sıradaki sektör olarak dikkat çekmiştir. Toptan ve Perakende Ticaret sektöründeki 553 işyerinden 24 tanesi part-time çalışana sahiptir.

Samsun İli genelinde part-time eleman çalıştırmada en yüksek orana yüzde 50'lik oranla Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektörü sahiptir. Bu sektörü yüzde 20,7'lik bir oranla Eğitim sektörü ve yüzde 18,2'lik bir oranla Sağlık sektörü izlemektedir.

Türkiye genelinde ise en yüksek orana yüzde 29'luk bir oranla Sağlık sektörü sahiptir. Sağlık sektörünü yüzde 24 ile eğitim, yüzde 21 ile Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektörleri izlemektedir.

Samsun ilinde Madencilik ve Taş Ocakçılığı; Su Temini, Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri ve Finans ve Sigorta Hizmetleri Faaliyetleri sektörlerinde part-time çalışma yapılmadığı gözlenmiştir.

Samsun ilinde çalışanların yüzde 18'i part-time çalışanı olan işyerlerinde istihdam edilmektedir. Türkiye genelinde ise bu oran yüzde 20,8'dir. Türkiye genelinde Samsun geneline göre part-time çalışma daha yaygındır.

Samsun'da part-time çalışanı olan işyerlerinde çalışanların yüzde 36,9'u kadın, yüzde 63,1'i erkektir. Part-time eleman çalıştıran işyerlerinde erkeklerin daha fazla tercih edildiği görülmektedir.

Part-time çalışanı olan işyerlerinde en fazla çalışılan meslekler Tablo 14'te gösterilmiştir. Tabi ki bu tablo yorumlanırken bu mesleklerde çalışanların part-time çalışmıyor olabilecekleri de dikkate alınmalıdır. Sonuçta araştırma kapsamındaki işyerlerine part-time çalışanlarının olup olmadığı sorulmuş olup part-time çalışanların hangi mesleklerde çalıştığı bilgisi sorulmamıştır.

Tablo 14: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinde En Fazla Çalışılan Meslekler

10+		
Kadın	**Erkek**	**Toplam**
Hemşire	Güvenlik Görevlisi	Güvenlik Görevlisi
Müşteri Temsilcisi	Vulkanizasyon İşçisi (Sıcak işlem)	Temizlik Görevlisi
Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi	Vulkanizasyon İşçisi (Sıcak işlem)
Büro Memuru (Genel)	Şoför (Yolcu Taşıma)	Hemşire
Güvenlik Görevlisi	Satış Danışmanı	Şoför (Yolcu Taşıma)
Destek Personeli (Yardımcı Hizmetler)	Kesimhane İşçisi	Büro Memuru (Genel)
Vulkanizasyon İşçisi (Sıcak İşlem)	Büro Memuru (Genel)	Müşteri Temsilcisi
Satış Danışmanı	Servis şoförü (Okul)	Satış Danışmanı
Hasta Danışmanı	İmal İşçisi	Kesimhane İşçisi
Acil Tıp Teknisyeni	Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)

Kaynak: İPA 2015

Part-time çalışanın olduğu işyerlerinde en fazla çalışanın olduğu meslekler Güvelik Görevlisi, Temizlik Görevlisi Vulkanizayson İşçisi (Sıcak İşlem) olmuştur.

Samsun ilinde araştırma kapsamındaki işyerlerinin yüzde 17,7'si vardiyalı çalışma yapmaktadır. Bu oran Türkiye genelinde de yüzde 17,7 olarak gerçekleşmiştir. Samsun ilinde vardiyalı çalışma yapan işyeri oranı genel olarak Türkiye ortalaması ile benzerdir.

Tablo 15: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerleri Oranı ve Çalışan Sayıları

	İşyeri	Çalışan Sayısı		
Sektör	**Oran**	**Kadın**	**Erkek**	**Toplam**
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	62,5%	111	419	530
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	56,0%	433	962	1.395
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	50,0%	2	4	6
Bilgi ve İletişim	41,7%	1.203	829	2.032
İmalat	25,6%	1.243	5.601	6.844
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	23,6%	1.691	1.043	2.734
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	22,7%	263	1.026	1.288
Toptan ve Perakende Ticaret	20,3%	979	2.360	3.340
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	14,3%	3	3	6
Gayrimenkul Faaliyetleri	14,3%	0	13	13
Ulaştırma ve Depolama	13,1%	76	651	727
Diğer Hizmet Faaliyetleri	12,5%	34	110	144
İnşaat	3,5%	207	2.050	2.257
Eğitim	2,4%	146	193	339
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	1,3%	7	11	18
Genel Toplam	**17,7%**	**6.399**	**15.275**	**21.674**

Kaynak: İPA 2015

Samsun iline sektörel bazda baktığımızda vardiyalı çalışma en çok yüzde 62,5'lik bir oranla Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektöründe görülmektedir. Bu sektörü yüzde 56'lık bir oranla Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri ve yüzde 50'lik bir oranla Kültür Sanat Eğlence, Dinlence ve spor sektörleri takip etmektedir. Bu üç sektörde faaliyet gösteren işyerlerinin yarıdan fazlasının vardiyalı çalışma yapmaktadır.

Türkiye genelinde ise vardiyalı çalışma yapan sektörler sıralandığında olarak ilk sırayı yüzde 47,2 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü almıştır. Bu sektörü yüzde 32'lik bir oranla Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörü ve yüzde 28'lik bir oranla Gayrimenkul Faaliyetleri sektörleri izlemektedir.

Samsun ili genelinde Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörü ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörlerinde vardiyalı çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir.

Çalışan sayısı bakımından vardiyalı çalışanların sektörlere dağılımı incelendiğinde İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ve Sağlık sektörlerinin en fazla vardiyalı çalışan sayısına sahip olduğu görülmektedir.

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde çalışanlara cinsiyet yönüyle baktığımızda Bilgi ve İşlem ile Sağlık sektörlerinde bayanların ağırlıkta çalıştıkları görülmektedir. Diğer bütün sektörlerde erkek çalışan sayısı daha fazladır.

Samsun ilinde vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde çalışanların yüzde 29,5'i kadındır. İlde araştırma kapsamındaki işyerlerinde çalışan kadınların yüzde 44,7'si vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde istihdam edilmektedir. Çalışma kapsamında işyerlerinin vardiyalı çalışma yapıp yapmadıkları sorulmuştur. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde kadın çalışanların vardiyaya kalıp kalmadıklarına dair bilgi toplanmamıştır.

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde en fazla çalışılan meslekler Tablo 16'da gösterilmiştir. Tabi ki bu tablo yorumlanırken bu mesleklerde çalışanların vardiyalı çalışmıyor olabilecekleri dikkate alınmalıdır.

Tablo 16: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinde Cinsiyete Göre En fazla Çalışılan Meslekler

Kadın	Erkek	Toplam
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Güvenlik Görevlisi	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Hemşire	Vulkanizasyon işçisi (Sıcak İşlem)	Güvenlik Görevlisi
Temizlik Görevlisi	Şoför-Yük Taşıma	Temizlik Görevlisi
Büro Memuru (Genel)	Garson (Servis Elemanı)	Hemşire
Müşteri Temsilcisi	Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	Vulkanizasyon İşçisi (Sıcak İşlem)
Satış Danışmanı	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Satış Danışmanı
Kasiyer	Satış Danışmanı	Büro Memuru (Genel)
Konfeksiyon İşçisi	Temizlik Görevlisi	Garson (Servis Elemanı)
Garson (Servis Elemanı)	Büro Memuru (Genel)	Şoför-Yük Taşıma
Sekreter	İşletme Yönetimi Meslek Elemanı	Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)

KAYNAK: İPA 2015

Samsun ilinde vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde cinsiyete göre çalışan sayısı meslek bazında cinsiyete göre sıralandığında; kadınlarda ilk üç sırayı Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Hemşire ve Temizlik Görevlisi almaktadır. Türkiye'de ise bu sıralama Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi (Genel) ve Makineci (Dikiş) olarak sıralanmaktadır. Samsun ilinde erkeklerde Güvenlik Görevlisi,

Vulkanizasyon İşçisi (Sıcak İşlem) ve Şoför-Yük Taşıma iken, Türkiye'de Beden İşçisi (Genel), Güvenlik Görevlisi ve Temizlik Görevlisi olarak sıralanmaktadır.

Samsun ilinde hem part-time çalışanı olan işyerlerinde hem de vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde çalışılan meslekler benzerdir.

10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin yüzde 7,7'si ihracat yapmaktadır. İlde 9 sektörde ihracat yapılmaktadır. Çalışanların yüzde 18,5'i ihracat yapan işyerlerinde istihdam edilmektedir. Türkiye genelindeki işyerlerinin ise yüzde 17,4'ü ihracat yapmaktadır. İhracat yapan işyeri oranı Türkiye geneline göre daha yüksektir.

Tablo 17: İhracat Yapan İşyerlerinin Sektörel ve Çalışan Olarak Dağılımı

	İşyeri	Çalışan Sayısı		
Sektör	**Oran**	**Kadın**	**Erkek**	**Toplam**
İmalat	30,0%	1.645	6.554	8.198
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	12,5%	3	40	43
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	6,3%	12	21	33
Toptan ve Perakende Ticaret	5,8%	389	762	1.151
Diğer Hizmet Faaliyetleri	4,2%	2	23	25
Ulaştırma ve Depolama	1,9%	25	40	65
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	1,8%	5	218	223
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	0,9%	3	3	6
İnşaat	0,3%	37	19	57
Genel Toplam	**7,7%**	**2.122**	**7.709**	**9.830**

KAYNAK: İPA 2015

İhracat yapan işyerleri incelendiğinde ilk sırayı yüzde 30'luk bir oranla İmalat sektörü almaktadır. İmalat sektörünü yüzde 12,5'lik bir oranla Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörü ile yüzde 6,3'lük bir oranla Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörü izlemektedir.

Türkiye genelinde ise ilk üç sektörü sırasıyla; İmalat, Madencilik ve Taş Ocakçılığı ile Toptan ve Perakende Ticaret oluşturmaktadır. Samsun ilinde İhracat yapan işyerlerinde çalışanların büyük çoğunluğu erkeklerden oluşmaktadır.

İhracat yapılan işyerlerinde en fazla çalışılan mesleklere baktığımızda Vulkanizasyon İşçisi (Sıcak İşlem) ve İmal İşçisi gibi meslekler öne çıkmaktadır. İhracat yapan işyerlerinde bu tür mesleklerde de çalışanların olabileceği dikkatten kaçmamalıdır.

Tablo 18: İhracat Yapan İşyerlerinde Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı En Fazla Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Toplam
Makineci (Dikiş)	Vulkanizasyon İşçisi (Sıcak İşlem)	Vulkanizasyon İşçisi (Sıcak İşlem)
İmal İşçisi	İşletme Yönetimi Meslek Elemanı	İmal İşçisi
Fındık Toplama İşçisi	Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine İle)	İşletme Yönetimi Meslek Elemanı
Vulkanizasyon İşçisi (Sıcak İşlem)	İmal İşçisi	Makineci (Dikiş)
Paketleme İşçisi (Cam)	Kesimhane İşçisi	Kesimhane İşçisi
Ambalajcı (Makine İle)	Pazarlamacı	Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine İle)
Diğer Fırıncılar, Pastacılar ve Şekerleme İmalat İşçileri	Şoför-Yük Taşıma	Pazarlamacı
Muhasebeci	Dökümcü (Metal)	Şoför-Yük taşıma
Kuruyemiş İmal İşçisi	Gaz altı Kaynakçısı	Dökümcü (Metal)
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Diğer Metal Döküm Kalıpçıları ve Maça Yapıcıları	Lastik Ayakkabı İmal işçisi

KAYNAK: İPA 2015

İhracat yapan işyerlerinde cinsiyete göre çalışan sayısı en çok olan mesleklere bakıldığında kadınlarda ilk üç sırayı Makineci (Dikiş), İmal İşçisi ve Fındık Toplama İşçisi alırken, erkeklerde ise Vulkanizasyon İşçisi (Sıcak İşlem), İşletme Yönetimi Meslek Elemanı ile Diğer İmalat İlgili İşçiler (Makine İle) olarak sıralanmaktadır.

İŞKUR hizmetlerinden faydalanma durumu incelendiğinde; Samsun'daki işyerlerinin yüzde 63,6'sı Türkiye genelindeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin ise yüzde 41,9'u İŞKUR hizmetlerinden faydalanmıştır. Hangi hizmetlerden ağırlıklı olarak yararlanıldığına ilişkin veriler grafik 8'de sunulmuştur.

Grafik 8: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyeri Sayısı Oranları

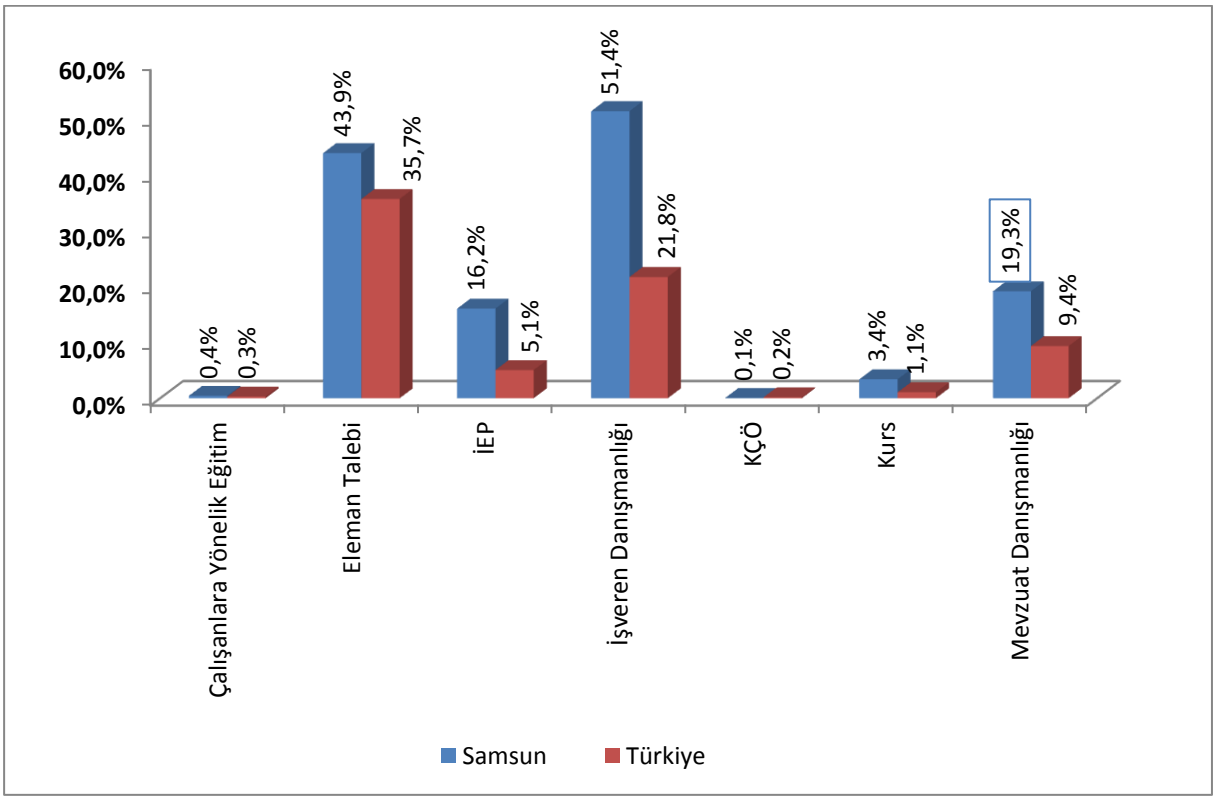

KAYNAK: İPA 2015

Samsun ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanan firmalar İŞKUR'dan hizmet olarak yüzde 51,4 ile en fazla işveren danışmanlığı hizmetinden yararlanmışlardır. Bunu sırasıyla yüzde 43,9 ile eleman talebi, yüzde 19,3 ile mevzuat danışmanlığı, yüzde 16,2 ile işbaşı eğitim programları, yüzde 3,4 ile kurs hizmetleri takip etmiştir. Kısa çalışma ödeneği ve çalışanlara yönelik hizmet talepleri kayda değer düzeyde olmamıştır. Türkiye genelinde ise benzer bir sıralama eleman talebi, işveren danışmanlığı, mevzuat danışmanlığı, işbaşı eğitim programı olarak sıralanmıştır. Samsun ilinde bütün hizmet kollarında Türkiye ortalamasının üzerinde işyerlerine hizmet sunulduğu görülmektedir.

Samsun ilinde İŞKUR hizmetlerinden en fazla yüzde 26,2'lik bir oranla 5-9 yaş arasında faaliyet gösteren işyerleri faydalanmıştır. 5-9 yaş aralığındaki işyerlerini; yüzde 16,9 ile 10-14 yaş aralığındaki işyerleri, yüzde 15,7 ile 0-4 ve 15-19 yaş aralığındaki işyerleri, yüzde 12,4 ile 20-24 yaş aralığındaki işyerleri ve yüzde 13,2'lik bir oranla 25 ve üzeri yaş grubundaki işyerleri izlemiştir.

Grafik 9: İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerlerinin Yaşlarına Göre Dağılımı

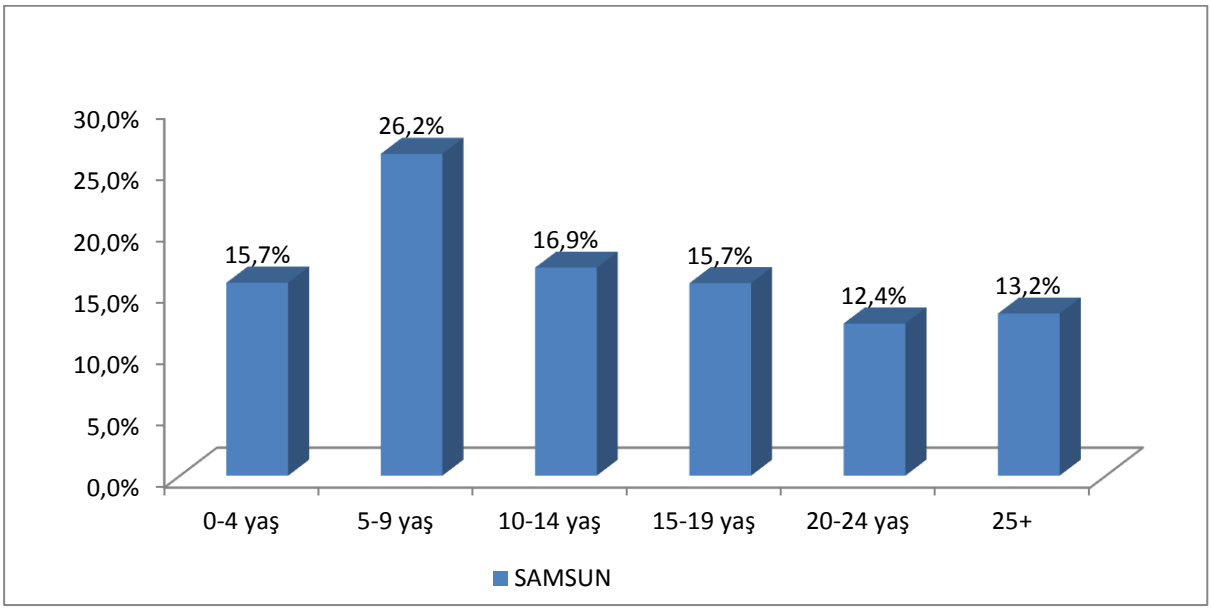

KAYNAK: İPA 2015

Samsun ilinde bütün yaş aralıklarındaki firmalar İŞKUR'dan oransal olarak en fazla işveren danışmanlığı hizmetinden faydalanmışlardır. İŞKUR'un diğer hizmetlerinden faydalanma oranlarına göre sıralama yapıldığında yaş grupları arasında farklılık gözlenmemiştir. Bütün yaş gruplarındaki işletmeler kendi içerisinde aldıkları hizmetler sıralandığında birinci sırada işveren danışmanlığı, ikinci sırada eleman talebi, üçüncü sırada ise mevzuat danışmanlığı yer almaktadır. Dördüncü sırayı ise son dönemlerde işverenlere ve iş arayanlara büyük destek sağlayan İEP almıştır.

Kurum personeli tarafından yapılan işyeri ziyaretlerinde Samsun ilinde faaliyet gösteren işyerlerine yaş grubu gözetilmeksizin öncelikli olarak kurumun hizmetlerinin tanıtılması amaçlanmaktadır. Bilgi formu uygulanırken işveren danışmanlığı hizmetinin diğer hizmetleri de kapsadığı düşünülmüş olabileceğinden işveren danışmanlığı hizmeti üst sırada yer almıştır.

Ayrıca ildeki işyerlerinin yaş gruplarına dağılım yüzdesi ve işveren danışmanlığı hizmetinden faydalanma yüzdesi arasında büyük ölçüde benzerlik olduğu dikkat çekicidir. Eleman talebi ise ikinci sırada yer almaktadır. Talebi olan işyerlerinden ziyade, kurumun tüm işverenlere hitap etme amacında olduğu ve bunda da önemli mesafe kaydettiği istatistiklerde görülmektedir.

Araştırma kapsamında İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerine bu hizmetlerden ne kadar süredir faydalandıkları sorulmuştur.

Grafik 10: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Sürelerinin Dağılımı

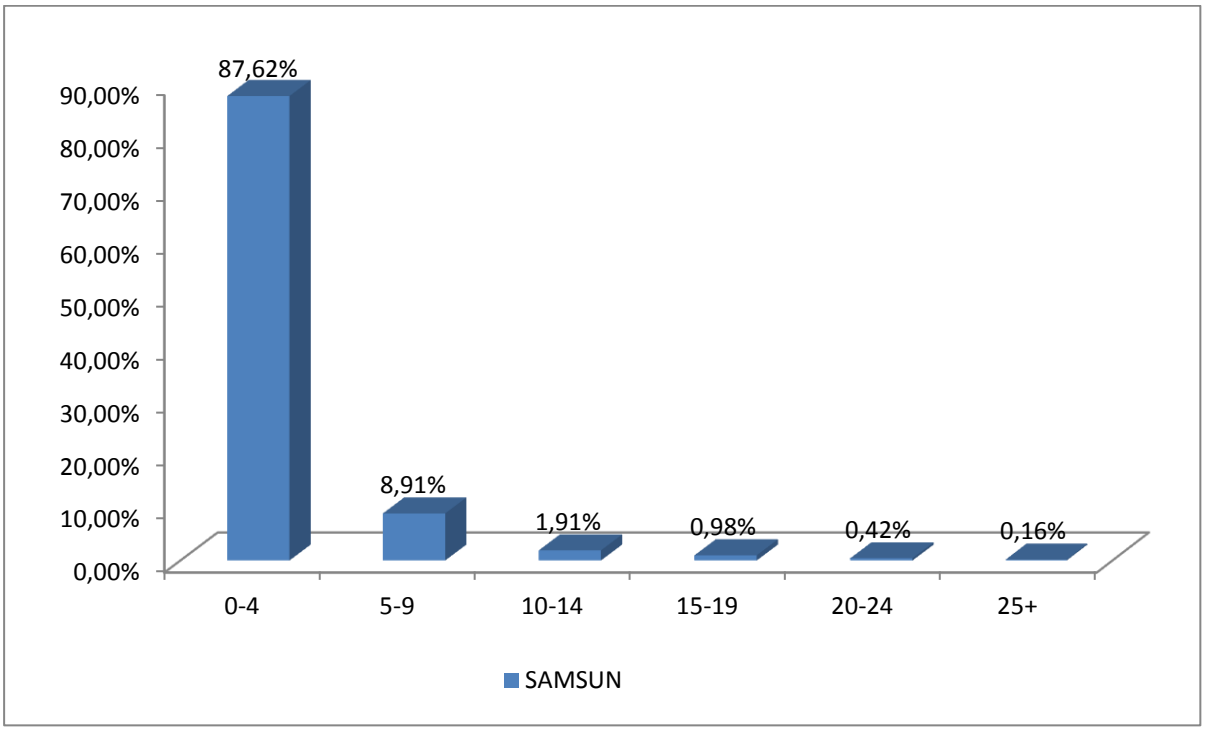

KAYNAK: İPA 2015

Samsun ilinde İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin yüzde 87,62'sinin 0-4 yıl arasında bir süredir bu hizmetlerden yararlandığı tespit edilmiştir. En düşük oran ise 25 ve üzeri yaş grubundaki işyerleridir. Samsun ilinde sektörel bazda firmaların İŞKUR hizmetlerinden faydalanması yıllarda büyük gelişme göstermiştir. İŞKUR'un personel sayısındaki artış, sunduğu hizmetlerdeki hem nitel hem de nicel iyileşme ile birlikte İŞKUR imajındaki değişim, İŞKUR'un değer olarak geliştiğinin göstergesidir.

Sektörlere göre İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin yararlandıkları hizmet türlerine ilişkin verilere Tablo 19'da yer verilmiştir.

Tablo 19: Sektörlere Göre İŞKUR'dan Faydalanılan Hizmetlerin Dağılımı

Sektörler	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Eleman Talebi	İEP	İşveren Danışmanlığı	Kurs	Mevzuat Danışmanlığı
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	50,0%
İmalat	1,6%	79,3%	30,4%	79,7%	12,3	27,6%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	0,0%	50,0%	0,0%	100,0%	0,0%	16,7%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
İnşaat	0,0%	56,6%	12,5%	86,2%	2,0%	30,9%
Toptan ve Perakende Ticaret	0,3%	72,9%	21,4%	77,5%	3,2%	31,9%
Ulaştırma ve Depolama	0,0%	59,3%	17,0%	79,7%	1,7%	35,6%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	2,3%	71,3%	19,5%	79,3%	5,7%	26,4%
Bilgi ve İletişim	0,0%	88,9%	55,6%	77,8%	55,6%	33,3%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0,0%	40,0%	40,0%	80,0%	0,0%	80,0%
Gayrimenkul Faaliyetleri	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	0,0%	61,9%	42,9%	85,7%	2,4%	28,6%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	3,3%	76,7%	26,7%	80,0%	3,3%	43,3%
Eğitim	0,0%	51,7%	37,9%	87,9%	0,0%	25,9%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	0,0%	65,8%	63,4%	85,4%	4,9%	29,3%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	0,0%	50,0%	50,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	0,0%	66,7%	44,4%	66,7%	5,6%	22,2%
Genel Toplam	**0,7%**	**69,0%**	**25,4%**	**80,8%**	**5,3%**	**30,3%**

KAYNAK: 2015 İPA

Samsun ilinde hemen hemen bütün sektörlerde en fazla yararlanılan İŞKUR hizmeti işveren danışmanlığı olmuştur. Sadece Bilgi ve İletişim sektöründe eleman talebi ilk sırada yer almıştır. Eleman talebi hizmetinde ise Bilgi ve İletişim, İmalat, İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri, Toptan ve Perakende Ticaret ve Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetleri sektörleri yüzde 70'in üzerinde oranlarla faydalanmışlardır. Kurs hizmeti en az faydalanılan hizmet türü olmuştur. Bilgi ve İletişim sektörleri kurs hizmetinden diğer sektörlere göre daha yüksek oranda yararlanmışlardır. Son dönemlerde yapılan değişikliklerle İEP programının kurs programlarına göre daha cazip hale geldiği görülmektedir.

İŞKUR hizmetlerinden yararlanan bütün işyerlerinin işveren danışmanlığı hizmetlerinden yararlanıp sunulan diğer hizmetler hakkında bilgi alması İŞKUR'un etkinliği açısından dikkate değer bir durumdur.

AÇIK İŞLER

EUROSTAT tanımına göre açık iş; işveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımlar attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir.

Açık işlere ilişkin veriler işgücü piyasasının talep yönünü ifade eden verilerdir. Araştırma kapsamında 16 Mart - 30 Nisan 2015 tarihleri arasında işyerlerine ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı sorulmuştur. Bir anlamda ziyaret edilen tarihler arasında işyerlerinin eleman ihtiyaçları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada referans tarihi veya döneminin olmayışı, ziyaret sırasındaki mevcut durumun sorulması çalışmanın istatistiksel olarak sınırlılığını ortaya koymaktadır. Çalışma kapsamında işyerlerine açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları ve aranma süresi de sorulmuştur. Bu kapsamda toplanan verilere bu bölümde detaylı bir şekilde yer verilecektir.

Grafik 11: Açık İşi Olan İşyerleri

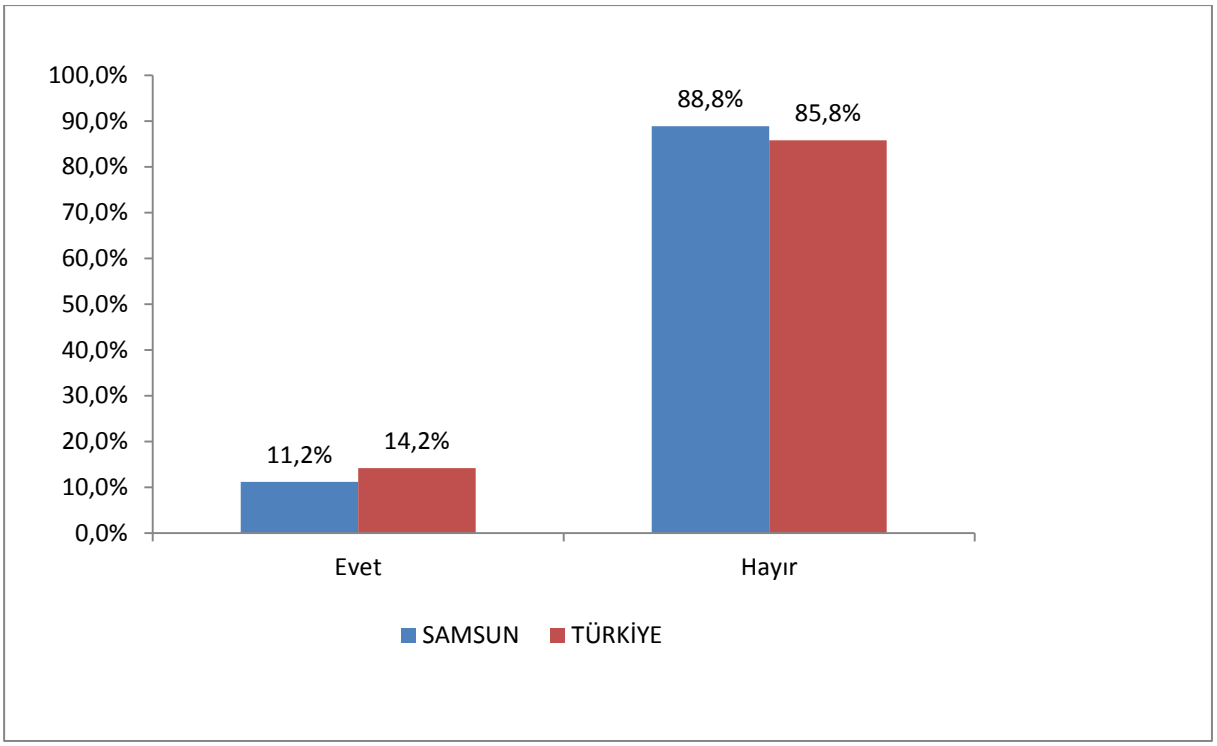

KAYNAK: İPA 2015

Samsun ilindeki işyerlerinin yüzde 11,2'si açık işi olduğunu belirtmiştir. Türkiye genelinde ise bu oran yüzde 14,2'dir. Samsun'da açık işi olan işyeri oranı Türkiye genelinden düşüktür. Bu yıl çalışmanın yapıldığı dönemin de (Mart-Nisan) etkisiyle oran düşük çıkmıştır.

Samsun ilinde 214 işyerinde toplam 649 kişilik açık iş tespit edilmiştir. Bu açık işlerin sektörel dağılımı ve sektörlere göre açık iş oranı Tablo 20'de gösterilmiştir.

Tablo 20: Sektörlere Göre Açık İşlerin Dağılımları

	Samsun			Türkiye	
Sektör	Açık İş	Açık İş Dağılımı	Açık İş Oranı	Açık İş Dağılımı	Açık İş Oranı
Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	1	0,2%	1,1%	0,60%	1,00%
İmalat	250	38,5%	1,6%	44,60%	2,00%
Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi Ve	8	1,2%	1,2%	0,20%	0,40%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönet. Ve İyileştirme Faal.	0	0,0%	0,0%	0,10%	0,40%
İnşaat	97	14,9%	1,3%	7,80%	1,40%
Toptan Ve Perakende Ticaret	161	24,8%	1,4%	17,10%	1,80%
Ulaştırma Ve Depolama	5	0,8%	0,2%	3,70%	1,40%
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	37	5,7%	1,5%	8,80%	2,10%
Bilgi Ve İletişim	29	4,5%	1,3%	1,00%	1,20%
Finans Ve Sigorta Faaliyetleri	4	0,6%	4,9%	0,80%	0,40%
Gayrimenkul Faaliyetleri	0	0,0%	0,0%	0,60%	1,60%
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	27	4,1%	2,5%	3,40%	2,10%
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	3	0,5%	0,1%	6,10%	1,50%
Eğitim	13	2,1%	0,6%	1,10%	0,70%
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	6	0,9%	0,2%	2,00%	1,10%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence Ve Spor	1	0,2%	1,0%	0,30%	1,30%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	7	1,1%	1,4%	1,80%	2,70%
Genel Toplam	**649**	**100,0%**	**1,2%**	**100,00%**	**1,70%**

KAYNAK: İPA 2015

Samsun ilinde en fazla açık iş oransal olarak yüzde 38,5 ile İmalat sektöründe yer almaktadır. İkinci olarak yüzde 24,8 ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörü, üçüncü olarak yüzde 14,9 ile İnşaat sektörü gelmektedir. Bu sektörleri sırasıyla Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri, Bilgi ve İletişim, Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler, Eğitim, Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı, Diğer Hizmet Faaliyetleri, İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, Ulaştırma Ve Depolama, Finans Ve Sigorta Faaliyetleri, İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri, Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence Ve Spor ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörleri takip etmektedir.

Samsun ilindeki açık işlerin yüzde 78,2'si İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ve İnşaat sektörlerindedir. Bu sektörde açık işi olan işyerlerinin oranı diğer sektörlere nazaran daha yüksektir.

Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi Ve İyileştirme Faaliyetleri ile Gayrimenkul Faaliyetleri sektörlerinde açık iş bulunmamaktadır.

Türkiye genelinde sektörel bazda açık iş sayısı Samsun ili ile benzer bir durum arz etmekte ve ilk sırayı yüzde 44,6 ile İmalat sektörü, ikinci sırayı 17,1 ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörü üçüncü sırayı ise yüzde 8,8 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü almaktadır. İnşaat sektörü ise yüzde 7,8 ile dördüncü sırada yer almıştır.

Samsun ilinde açık iş oranı yüzde 1,2'dir. Türkiye geneli açık iş oranı yüzde 1,7 olarak gözlenmiştir. Samsun'da sektörel bazda en yüksek açık iş oranı yüzde 4,9 ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründedir. Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörünü yüzde 2,5 ile Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler, yüzde 1,6 ile imalat, yüzde 1,5 ile Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri, yüzde 1,4 ile Toptan ve Perakende Ticaret ve Diğer Hizmet Faaliyetleri, yüzde 1,3 ile İnşaat ve Bilgi ve İletişim, yüzde 1,2 ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı, yüzde 1,1 ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörleri takip etmektedir. Diğer sektörlerin oranı yüzde 1'in altındadır.

Türkiye genelinde sektörlere göre açık iş oranları incelendiğinde ilk sırayı yüzde 2,7'lik bir oranla Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörü almıştır. Bu sektörü, yüzde 2,1 ile Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetleri ve Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri, yüzde 2 ile İmalat, yüzde 1,8 ile Toptan ve Perakende Ticaret, yüzde 1,6 ile Gayrimenkul Faaliyetleri, yüzde 1,5 ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri, yüzde 1,4 ile İnşaat ve Ulaştırma ve Depolama, yüzde 1,3 ile Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor, yüzde 1,2 ile Bilgi ve İletişim, yüzde 1,1 ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, yüzde 1 ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörleri takip etmiştir. Diğer sektörler yüzde 1'in altında gözlemlenmiştir.

Samsun İli ve Türkiye genelinde sektörlerin açık iş oranları karşılaştırıldığında Samsun İlinde; Finans ve Sigortacılık, Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetleri, Bilgi ve İletişim, Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörlerinin Türkiye geneline göre açık iş oranının daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Diğer sektörlerde Samsun İli Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

Açık işlerde cinsiyet tercihi sorulmuştur. Grafik 12'den açık işlerde cinsiyet bakımından farklılaşma olduğu görülmektedir

Grafik 12: Cinsiyete Göre Açık İşlerin Dağılımları

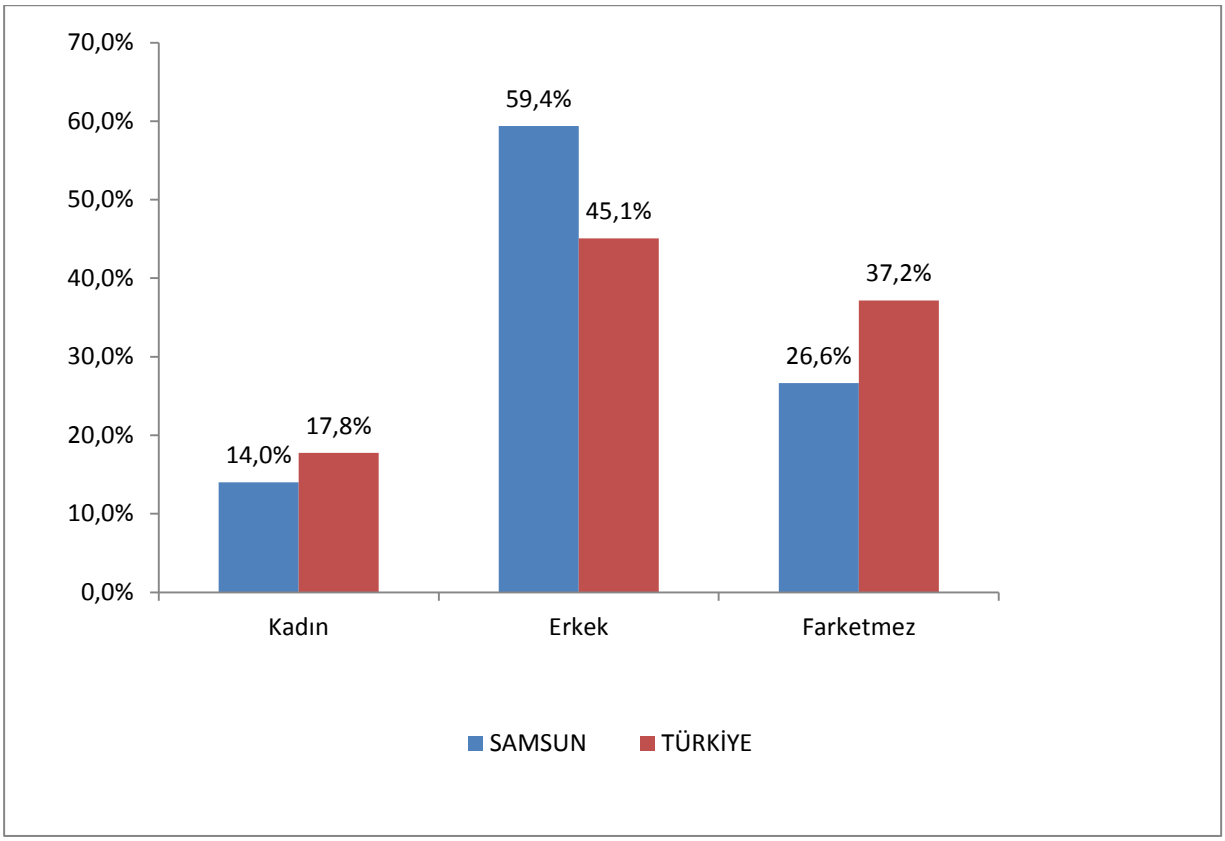

KAYNAK: İPA 2015

Samsun'da toplam açık işlerin yüzde 14'ü için yalnızca kadınlar talep edilmiştir. Bu oran Türkiye geneli ile yakınlık gösterse de düşüktür. Erkeklerde açık iş talebi ise yüzde 59,4 ile Türkiye geneli erkekler açık iş talebinin çok üstündedir. Açık işi olan firmaların talep ettikleri açık işteki fark etmez seçeneği yüzde 26,6 iken, Türkiye genelinde yüzde 37,2'dir. Samsun ilindeki açık işlerin çoğu için erkekler talep edilirken, Türkiye genelinde oransal olarak talep bu büyüklükte olmamıştır. Samsun'da da, Türkiye genelinde de açık işlerde cinsiyet farklılaşması görülmektedir. Ancak bu farklılaşma Samsun'da daha belirgindir.

Tablo 21: Sektörlere Göre Açık İşi Olan İşyerlerinin Dağılımları

	10+
Sektör	**Açık İş Verme Oranı**
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	50,00%
Bilgi ve İletişim	33,33%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	28,57%
İmalat	19,12%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	18,35%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	16,67%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	12,50%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	12,50%
Toptan ve Perakende Ticaret	11,63%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	11,39%
Genel Toplam	**11,17%**

KAYNAK: İPA 2015

Samsun ilinde toplamda açık işi olan işyeri sayısı oranı yüzde 11,17 iken, Türkiye genelinde bu oran yüzde 14,2 olarak gerçekleşmiştir. Samsun'da sektörel bazda en fazla açık iş verme oranı yüzde 50 ile Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektöründeyken, Türkiye'de yüzde 20 ile İmalat sektöründedir. Samsun'da ikinci sırada yüzde 33,3 ile Bilgi ve İletişim sektörü yer alırken, üçüncü sırada yüzde 28,57 ile Finans ve Sigortacılık Faaliyetleri sektörü bulunmaktadır. Türkiye'de sektörel bazda ikinci sırada yüzde 19,7 ile Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü, üçüncü sırada ise yüzde 18,1 ile İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü yer almaktadır.

Grafik 13: Açık İşi Olan İşyerlerinin Sektörlere Ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı

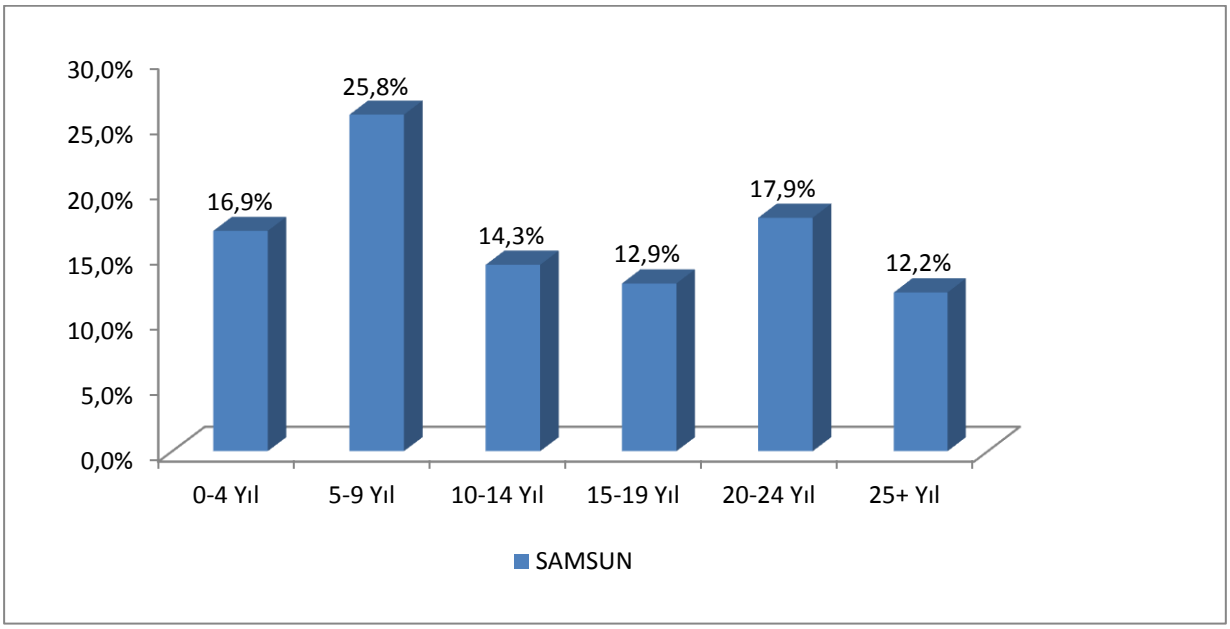

KAYNAK: İPA 2015

Açık işi olan işyerlerinin yaş gruplarına göre dağılımına baktığımızda; en fazla açık işi olan işyerlerinin 5-9 yaş arası grupta olduğunu görülmektedir. Daha sonra sırası ile 20-24 yaş grubuna sahip işyerleri ile 0-4 yaş arası işyerleri gelmektedir. Diğer yaş gruplarındaki işyerlerinin ise açık iş verme oranları birbirine yakındır.

Açık işlerin sektörlere göre cinsiyet dağılımında Samsun ilinde açık işlerde erkeklerin daha fazla talep edildiği görülmektedir.

Tablo 22: Açık İşlerin Sektörlere Ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Sektörler	Kadın	Erkek	Farketmez
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	0,0%	100,0%	0,0%
İmalat	10,5%	57,7%	31,8%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	0,0%	100,0%	0,0%
İnşaat	6,3%	87,5%	6,3%
Toptan ve Perakende Ticaret	25,2%	54,2%	20,6%
Ulaştırma ve Depolama	20,0%	80,0%	0,0%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	14,7%	47,1%	38,2%
Bilgi ve İletişim	3,4%	3,4%	93,1%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	25,0%	25,0%	50,0%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	12,0%	72,0%	16,0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	0,0%	100,0%	0,0%
Eğitim	7,7%	92,3%	0,0%
İnsan Sağliği ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	66,7%	0,0%	33,3%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	0,0%	100,0%	0,0%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	16,7%	16,7%	66,7%
Genel Toplam	**14,0%**	**59,4%**	**26,6%**

KAYNAK: İPA 2015

Tablo 22'deki sektörlere genel olarak bakıldığında; açık işlerde erkeklerin daha çok tercih edildiği görülmektedir. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe açık işlerde öncelikli olarak kadınlar tercih edilmiştir. Bilgi ve İşletişim, Finans ve Sigortacılık ve Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde ise açık işlerde tercih edilen erkek ve kadın oranlarının eşit çıktığı yani cinsiyetin fark etmediği görülmüştür. Bu sektörlerin dışındaki diğer bütün sektörlerde ise; erkek oranının kadın oranından yüksek çıktığı gözlenmektedir.

Madencilik ve Taş Ocakçılığı; Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı; İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ile Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektörlerindeki açık işlerde erkekler yüzde 100'lük bir oranla tercih edilmiştir.

Eğitim, İnşaat, Ulaştırma ve Depolama ile Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörlerinde yoğun şekilde erkek personel tercih edilmektedir.

Bilgi ve İletişim sektöründe açık işlerde cinsiyetin fark etmeyeceği yüzde 93,1'lik oranla ortaya konmuştur. İldeki çağrı merkezleri sektörün önemli işletmelerindedir. Eleman talebinin, piyasa arzından fazla olmasının bu sonuca neden olduğu düşünülebilir.

Tablo 23: Açık İşlerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

Meslek Grup	Samsun			Türkiye	
	Açık İş	Açık İş Dağılımı	Açık İş Oranı	Açık İş Dağılımı	Açık İş Oranı
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	61	9,4%	1,1%	7,50%	1,10%
Hizmet Ve Satış Elemanları	123	18,9%	1,5%	16,70%	2,20%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	34	5,2%	0,5%	14,90%	1,50%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	0	0,0%	0,0%	0,40%	1,90%
Profesyonel Meslek Mensupları	53	8,2%	0,9%	7,80%	1,30%
Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	210	32,3%	2,0%	21,50%	2,20%
Teknisyen, Tekniker ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	56	8,6%	1,2%	8,10%	1,50%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	109	16,9%	1,2%	22,40%	2,10%
Yöneticiler	3	0,5%	0,2%	0,60%	0,30%
Genel Toplam	**649**	**100,0%**	**1,2%**	**100%**	**1,70%**

KAYNAK: İPA 2015

Açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı ele alındığında; en yoğun talep Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubundadır. İkinci sırada Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubu yer almaktadır. Üçüncü sırada ise tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubu yer almaktadır. Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubunda bir önceki yıl olduğu gibi açık iş talebi alınamamıştır.

Samsun İli için 2014 ve 2015 yılındaki veriler karşılaştırıldığında açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımlarında ilk üç meslek grubunun sıralamasının değişmediği, oranlarının ise benzer olduğu gözlenmiştir.

Türkiye'de ise açık iş dağılımında birinci sırada tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubu yer almaktadır. İkinci sırada sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubu yer almaktadır. Üçüncü sırada hizmet ve satış elemanları meslek grubu yer almaktadır.

Açık iş oranı sıralamasında, açık iş dağılımlarında olduğu gibi ilk üç meslek grubunun sıralaması aynıdır. Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda açık iş talebi en fazladır. İkinci sırada Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubu yer almaktadır. Bu iki meslek grubunu tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubu izlemektedir.

Türkiye genelinde ise en yüksek açık iş oranı hizmet ve satış elemanları meslek grubu almaktadır. Bu meslek grubunu Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubu izlemektedir. Üçüncü sırada ise Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu yer almaktadır.

Tablo 24: Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı

	Samsun			Türkiye		
Meslek Grupları	**Kadın**	**Erkek**	**Fark etmez**	**Kadın**	**Erkek**	**Fark etmez**
Hizmet Ve Satış Elemanları	31,4%	37,0%	31,6%	21,30%	27,50%	51,20%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	22,7%	24,2%	53,1%	25,50%	25,00%	49,50%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	18,6%	62,8%	18,5%	23,70%	41,70%	34,60%
Profesyonel Meslek Mensupları	15,6%	41,2%	43,2%	17,60%	19,30%	63,20%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	12,9%	59,1%	28,0%	17,00%	46,50%	36,40%
Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	4,6%	81,0%	14,3%	11,00%	73,90%	15,10%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	0,0%	85,0%	15,0%	12,60%	51,10%	36,30%
Yönetici	0,0%	0,0%	100,0%	16,70%	22,30%	61,00%
Genel Toplam	**14,0%**	**59,4%**	**26,6%**	**17,80%**	**45,10%**	**37,20%**

KAYNAK: İPA 2015

Samsun ilinde açık işlerde erkeklerin daha çok tercih edildiği görülmektedir. Meslek gruplarındaki açık işlerde bütün meslek gruplarında erkeklerin belirgin bir şekilde ön plandadır. Bu kırılım Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ile Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek gruplarında daha da belirgindir. Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubundaki açık işlerde cinsiyet önemli bir ayrım oluşturmamaktadır.

Yine az miktarda alınan Yönetici meslek grubundaki açık işlerde de cinsiyet ayrımı yapılmamıştır.

Türkiye genelinde ise; yine açık işlerde erkeklerin daha ağırlıkta tercih edildiği görülmektedir. Sadece Büro Hizmetlerinde Çalışanlar meslek grubunda erkekler bayanlara göre 0,5 puan geridedir. Diğer meslek gruplarında erkekler daha çok tercih edilmiştir.

Tablo 25'te bu yıl ve geçen yıl açık iş olan mesleklerin dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 25: Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı

	2015		2014	
	Meslekler	Oran	Meslekler	Oran
1	Satış Danışmanı	5,5%	Satış Danışmanı	6,1%
2	Makineci (Dikiş)	5,2%	Konfeksiyon İşçisi	5,8%
3	Ahşap Mobilya İmalatçısı	4,8%	Makineci (Dikiş)	5,7%
4	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	4,0%	Garson (Servis Elemanı)	5,2%
5	Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	3,7%	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	4,3%
6	Garson (Servis Elemanı)	3,4%	Beden İşçisi (Genel)	3,4%
7	Gaz Altı Kaynakçısı	2,5%	Pazarlamacı	2,8%
8	Beden İşçisi (Genel)	2,5%	Gaz altı Kaynakçısı	2,4%
9	Konfeksiyon İşçisi	2,4%	Ön Muhasebeci	2,1%
10	Ön Muhasebeci	2,4%	Kalıpçı-Pres	1,9%
11	Pazarlamacı	2,1%	Komi (Garson Yardımcısı)	1,8%
12	Tornacı (Torna Tezgâhı Operatörü)	2,1%	Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	1,6%
13	Alçı Dekorasyoncu (Kartonpiyer)	2,0%	Kasiyer	1,5%
14	Servis Komisi	2,0%	Mobilya İmalat Ustası / Mobilyacı (Ahşap)	1,5%
15	Prefabrik Yapı Montaj İşçisi	1,9%	Kaynakçı (Oksijen/Elektrik)	1,5%
16	Ahşap Boyamacı	1,8%	Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)	1,3%
17	Satış Temsilcisi / Plasiyer	1,6%	Büro Memuru (Genel)	1,2%
18	Muhasebeci	1,4%	Mobilya Montaj İşçisi	1,1%
19	Vinç Operatörü	1,3%	Dipsiz Körüklü Torba Makinesi Operatörü	1,1%
20	Aşçı	1,1%	Hemşire	1,1%
21	**Diğer Meslekler**	46,3 %	**Diğer Meslekler**	46,6 %
	Toplam	100%	Toplam	100%

KAYNAK: İPA 2015

Samsun ili İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre açık işlerin mesleklere göre dağılımı incelendiğinde ilk üç sırada; yüzde 5,5 ile Satış Danışmanı, yüzde 5,2 ile Makineci (Dikiş) ve yüzde 4,8 ile Ahşap Mobilya İmalatçısı meslekleri yer almaktadır. Bu meslekleri sırasıyla, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı), Garson (Servis Elemanı), Gaz Altı Kaynakçısı, Beden İşçisi (Genel), Konfeksiyon İşçisi, Ön Muhasebeci, Pazarlamacı, Tornacı (Torna Tezgahı Operatörü),

Alçı Dekorasyoncu (Kartonpiyer), Servis Komisi, Prefabrik Yapı Montaj İşçisi, Ahşap Boyamacı, Satış Temsilcisi/Plasiyer, Muhasebeci, Vinç Operatörü, Aşçı ve diğer meslekler izlemektedir.

2014 yılında olduğu gibi 2015 yılında da en çok aranan meslek Satış Danışmanı olmuştur. Bu mesleği 2014 yılı verilerine göre de üst sıralarda yer bulan Makineci (Dikiş) mesleği izlemiştir. Tekstil sektöründe çalışma koşullarının ağır olması, ücret düşüklüğü ve kayıt dışı istihdamın yaygın şekilde görülmesi etkilidir. Bir anlamda var olan kalifiye elemanın hak ettiği ücreti ve çalışma koşullarına sahip olamayışı işverenleri yeni eleman arayışına itmiştir. Bunun da istatistiklerde Makineci (Dikiş), Konfeksiyon İşçisi gibi mesleklerin üst sıralarda olmasına neden olduğu düşünülebilir.

Ahşap Mobilya İmalatçısı, Gaz Altı Kaynakçısı, Tornacı (Torna Tezgahı Operatörü) gibi teknik mesleklerde ise yeterli bilgi ve tecrübeye sahip eleman yetişmemesi ve bu eğitim kurumlardan mezun öğrencilerin alanlarında çalışmak istemeyişi sebebiyle açık işlerde bu meslekleri görmekteyiz. Yine büyüyen sanayideki personel eksiklikleri de bu mesleklere olan ihtiyacı daha da artırmaktadır.

Çağrı Merkezi Görevlisi mesleği geçen yıllarda olduğu gibi bu yıl da en fazla açık iş alınan meslekler arasındadır. Vardiyalı çalışma düzeni, 24 saat hizmetin sürekliliği ve sektördeki büyüme ihtiyaç duyulan personel sayısının artışına sebep olmuştur.

Tablo 26'da açık işlerin mesleklere ve cinsiyete göre dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 26: Açık İşlerin Mesleklere Ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Kadın	Erkek	Fark etmez
Satış Danışmanı	Ahşap Mobilya İmalatçısı	Makineci (Dikiş)
Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	Gaz Altı Kaynakçısı	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Ön Muhasebeci	Beden İşçisi (Genel)	Satış Danışmanı
Makineci (Dikiş)	Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	Konfeksiyon İşçisi
Servis Komisi	Tornacı (Torna Tezgâhı Operatörü)	Ahşap Mobilya İmalatçısı
Mobilya Paketleme İşçisi	Alçı Dekorasyoncu (Kartonpiyer)	Garson (Servis Elemanı)
Aşçı Yardımcısı	Pazarlamacı	Muhasebeci
Kalite Kontrolcü	Prefabrik Yapı Montaj İşçisi	Kasiyer
Konfeksiyon İşçisi	Ahşap Boyamacı	Bayan Kuaförü
Temizlik Görevlisi	Garson (Servis Elemanı)	Ön Muhasebeci
Sekreter	Satış temsilcisi / Plasiyer	Mağaza Müdürü
Garson (Servis Elemanı)	Satış Danışmanı	Kesimci (Konfeksiyon)
Mobilya Satış Elemanı	Vinç Operatörü	Trikotajcı/Endüstriyel örmeci
Büro Memuru (Genel)	Plastik doğramacı /Pvc Doğrama-İmalat ve Montajcısı	Grafiker
Çocuk Gelişim Elemanı	Cnc Torna Tezgahı Operatörü	İnşaat Mühendisi

KAYNAK: İPA 2015

Samsun ilinde kadınlarda açık iş sıralamasında ilk üç meslek Satış Danışmanı, Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı) ve Ön Muhasebeci iken, erkeklerde Ahşap Mobilya İmalatçısı, Gaz Altı Kaynakçısı ve Beden İşçisi (Genel) yer almaktadır. Açık işlerde fark etmez seçeneğinde ise ilk üç meslek Makineci (Dikiş), Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi ve Satış Danışmanıdır.

Türkiye genelinde tamamen farklı bir tablo oluşmuştur. Türkiye genelinde kadınlarda açık iş talebinin ilk üç sırasında Makineci (Dikiş), Satış Danışmanı ve Beden İşçisi (Genel) yer almaktadır. Türkiye genelinde erkeklerde Beden İşçisi (Genel), Gaz Altı Kaynakçısı ve Şoför-Yük Taşıma yer almaktadır. Açık işlerde Fark etmez seçeneğinde ise ilk üç meslek Makineci (Dikiş), Garson (Servis Elemanı) ve Satış Danışmanıdır.

Grafik 14: Açık İşlerin Aranma Kanallarına Göre Dağılımı

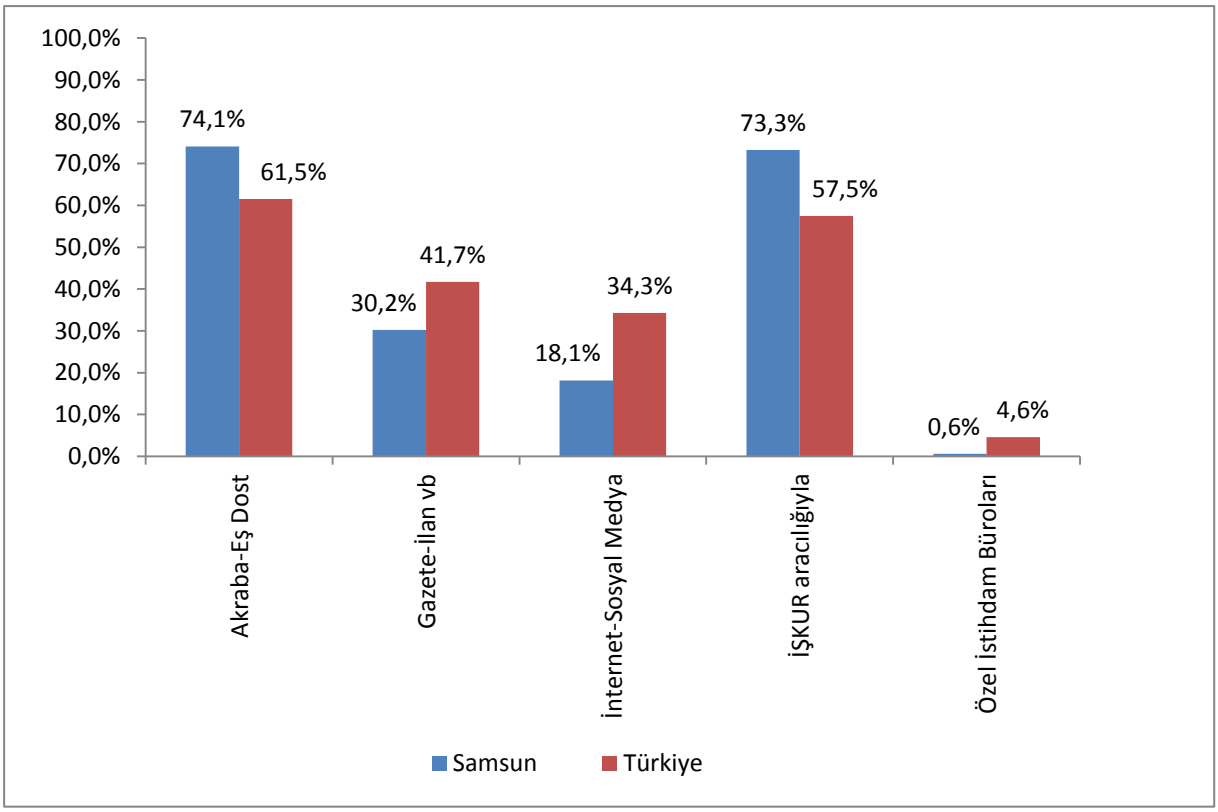

KAYNAK: İPA 2015

Açık işlerin aranma kanallarına göre dağılımında Türkiye genelinde ve Samsun'da birebir benzerlik söz konusudur. Arama kanalı olarak birinci sırada Akraba-Eş Dost yer alırken bunu sırasıyla İŞKUR, Gazete-İlan vb. İnternet-Sosyal Medya ve Özel İstihdam Büroları takip etmektedir. Türkiye geneli ve Samsun'da "Akraba-Eş Dost" arama kanalının yoğun olarak kullanılmasının önemli bir sebebi işverenlerin eleman ihtiyacı hissettiklerinde öncelikli olarak yakın çevrelerinden bu ihtiyaçlarını karşılama niyetinde olmalarıdır. İŞKUR'un piyasadaki etkinliği ve tanınırlığı zamanla artmaktadır.

Tablo 27: Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Sektör	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
İmalat	71,2%	40,0%	14,2%	81,2%	0,8%
İnşaat	93,8%	6,3%	2,5%	72,5%	0,0%
Toptan ve Perakende Ticaret	78,1%	25,8%	22,6%	71,0%	1,3%
Ulaştırma ve Depolama	100,0%	0,0%	20,0%	100,0%	0,0%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	67,6%	29,4%	2,9%	82,4%	0,0%
Bilgi ve İletişim	10,3%	89,7%	93,1%	89,7%	0,0%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	100,0%	75,0%	25,0%	75,0%	0,0%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	92,0%	8,0%	4,0%	24,0%	0,0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	100,0%	0,0%	0,0%	66,7%	0,0%
Eğitim	100,0%	7,7%	84,6%	15,4%	0,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	66,7%	16,7%	16,7%	66,7%	0,0%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	33,3%	66,7%	0,0%	16,7%	0,0%
Genel Toplam	**74,1%**	**30,2%**	**18,1%**	**73,3%**	**0,6%**

KAYNAK: İPA 2015

İşgücü Piyasası Talep Araştırması çalışmaları sonucunda işverenlerin açık işleri için tercih ettikleri arama kanallarının başında yüzde 74,1 ile "Akraba-Eş Dost" gelmektedir. Bunu yüzde 73,3 ile "İŞKUR", yüzde 30,2 ile "Gazete-İlan vb", yüzde 18,1 ile İnternet Sosyal Medya", ve yüzde 0,6 ile "Özel İstihdam Büroları" izlemektedir. Türkiye genelinde de arama kanallarının en fazla olandan en az olana doğru sıralanışı benzerdir.

Araştırma kapsamındaki Ulaştırma ve Depolama sektöründeki işyerlerinin tamamı İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Bu sektörü yüzde 89,7 ile Bilgi ve İletişim, yüzde 82,4 Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetleri, yüzde 81,2 ile imalat sektörleri izlemektedir. Madencilik ve Taş Ocakçılığı ile Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektörleri İŞKUR'dan eleman talep etmediği görülmektedir.

Tablo 28: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grup	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan Vb.	İnternet-Sosyal Medya	İşkur Aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	81,8%	32,8%	2,4%	83,2%	0,0%
Hizmet Ve Satış Elemanları	73,6%	29,1%	10,2%	72,0%	1,7%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	73,9%	33,5%	21,3%	55,8%	0,0%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	40,4%	49,4%	45,9%	89,6%	0,0%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	81,6%	28,4%	33,4%	60,5%	0,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	88,5%	11,4%	47,0%	59,0%	3,8%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	55,9%	9,2%	15,4%	84,7%	0,0%
Yöneticiler	62,9%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Genel Toplam	**74,1%**	**30,2%**	**18,1%**	**73,3%**	**0,6%**

KAYNAK: İPA 2015

Samsun ilinde "Yöneticiler" meslek grubunun az sayıdaki açık işinin tamamı için İŞKUR'dan faydalanılmaktadır. Bu meslek grubunu yüzde 89,6 ile "Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar", yüzde 84,7 ile "Nitelik gerektirmeyen meslekler", yüzde 83,2 ile "Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar", yüzde 72 ile "Hizmet ve Satış Elemanları", yüzde 60,5 ile "teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları", yüzde 59 ile "Profesyonel meslek mensupları", ve yüzde 55,8 ile "Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar" meslek grupları takip etmektedir.

Tablo 29: En Çok Açık İş Olan Mesleklerin Aranma Kanalları

Meslekler	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Satış Danışmanı	73,3%	38,8%	14,6%	67,9%	5,8%
Makineci (Dikiş)	100,0%	68,8%	30,7%	41,6%	0,0%
Ahşap Mobilya İmalatçısı	100,0%	80,4%	0,0%	100,0%	0,0%
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	4,1%	95,9%	95,9%	100,0%	0,0%
Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	82,6%	4,3%	8,7%	100,0%	0,0%
Garson (Servis Elemanı)	61,8%	38,0%	4,8%	85,5%	0,0%
Gaz Altı Kaynakçısı	75,6%	37,8%	0,0%	100,0%	0,0%
Beden İşçisi (Genel)	19,3%	0,0%	6,5%	80,7%	0,0%
Konfeksiyon İşçisi	100,0%	20,0%	0,0%	86,7%	0,0%
Ön Muhasebeci	71,9%	7,7%	6,8%	78,7%	0,0%
Diğer	75,8%	21,5%	17,4%	68,3%	0,5%
Genel Toplam	**74,1%**	**30,2%**	**18,1%**	**73,3%**	**0,6%**

KAYNAK: İPA 2015

Ahşap mobilya imalatçısı, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı) ve Gaz Altı Kaynakçısı mesleklerinde eleman aranırken İŞKUR'un arama kanalı olarak oranı yüzde 100 olmuştur. Garson (Servis Elemanı), Beden İşçisi (Genel) ve Ön Muhasebeci mesleklerinde eleman aranırken de en fazla arama kanalı olarak İŞKUR kullanılmıştır.

İşgücü piyasasında yer alan mesleklerde arama kanalı olarak Özel İstihdam Büroları fazla tercih edilmemektedir. Satış Danışmanı mesleğinde eleman aranırken Özel İstihdam Bürosu kullanılma oranı sadece yüzde 5,8'dir.

Tablo 30: Yaş Gruplarına Göre İşyerlerinin Açık İşlerini Arama Kanalları

Arama Kanalları	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25+
Akraba-Eş Dost	22,6%	22,7%	12,6%	8,9%	20,8%	12,4%
Gazete-İlan vb	10,5%	39,6%	11,1%	19,8%	4,5%	14,5%
İnternet-Sosyal Medya	10,7%	39,1%	7,8%	12,6%	21,2%	8,7%
İŞKUR Aracılığıyla	12,5%	29,7%	11,4%	17,2%	15,3%	13,9%
Özel İstihdam Büroları	0,0%	0,0%	50,9%	0,0%	49,1%	0,0%
Genel Toplam	**17,7%**	**26,9%**	**10,8%**	**14,8%**	**17,1%**	**12,6%**

KAYNAK: İPA 2015

Samsun'da açık iş arama kanalı olarak İŞKUR'u öncelikli olarak tercih eden firmaların yaş gruplarına baktığımızda ilk sırada 5-9 yaş arası firmalar, ikinci sırada 15-19 yaş arası firmalar, üçüncü

sırada ise 20-24 yaş arası firmalar yer almaktadır. Türkiye genelinde ise açık işlerini İŞKUR'dan arayan firmalar içerisinde en fazla 5-9, ikinci sırada 0-4 yaş arası firmalar ve üçüncü sırada ise 25+ yaş firmalar yer almaktadır.

Açık iş arama kanalı olarak Akraba-Eş Dost'u tercih eden firmalar arasında en yüksek oran 5-9 yaş arası firmalardadır. Açık iş arama kanalı olarak Gazete-İlan vb'i tercih eden firmalar arasında en yüksek oran 5-9 yaş arası firmalardadır. Açık iş arama kanalı olarak İnternet-Sosyal Medya'yı tercih eden firmalar arasında en yüksek oran 5-9 yaş arası firmalardadır. Açık iş arama kanalı olarak Özel istihdam Bürolarını tercih eden firmalar arasında en yüksek oran 10-14 yaş arası firmalardadır.

Tablo 31: Arama Kanalına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

Arama Kanalı	Samsun			Türkiye		
	0-30	31-89	90+	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün
Akraba-Eş Dost	75,3%	10,8%	14,0%	65,2%	13,3%	21,5%
Gazete-İlan vb.	78,4%	2,6%	19,0%	63,1%	12,3%	24,6%
İnternet-Sosyal Medya	72,7%	3,7%	23,6%	65,4%	15,1%	19,5%
İŞKUR aracılığıyla	79,2%	8,5%	12,3%	70,4%	12,3%	17,3%
Özel İstihdam Büroları	50,9%	0,0%	49,1%	56,7%	21,6%	21,7%
Genel Toplam	**77,9%**	**8,7%**	**13,5%**	**67,5%**	**12,5%**	**19,9%**

KAYNAK: İPA 2015

Arama kanalına göre açık işlerin aranma süresinde Türkiye ve Samsun ili benzerlik göstermektedir.

Hem Türkiye genelinde hem de Samsun'da arama kanallarının tamamında 0-30 gün arası sürede aranan açık işler ilk sırada yer almaktadır. İŞKUR'un 90 gün ve daha uzun süredir aranan açık işlerdeki oranı diğer arama kanallarına göre daha düşüktür. İŞKUR'a intikal eden açık iş taleplerinin diğer arama kanallarına göre daha kısa sürede sonuçlandırıldığı görülmektedir.

Tablo 32: İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı

Arama Kanalı	Samsun			Türkiye		
	Kadın	Erkek	Fark etmez	Kadın	Erkek	Fark etmez
Akraba-Eş Dost	14,60%	59,40%	26,00%	19,10%	46,40%	34,40%
Gazete-İlan vb.	8,60%	47,90%	43,50%	16,00%	44,00%	40,00%
İnternet-Sosyal Medya	9,10%	42,20%	48,70%	14,60%	38,60%	46,80%
İŞKUR	12,70%	61,00%	26,30%	16,50%	48,10%	35,40%
Özel İstihdam Büroları	0,00%	0,00%	100,00%	13,40%	28,20%	58,40%
Toplam	**14,00%**	**59,40%**	**26,60%**	**17,80%**	**45,10%**	**37,20%**

KAYNAK: İPA 2015

Açık iş arama kanalı olarak Akraba-Eş Dost arama kanalı ile hem Samsun'da hem de Türkiye'de en fazla erkekler aranmaktadır. Gazete-İlan vb. arama kanalı ile aranan açık işlerde de hem Samsun hem de Türkiye'de en fazla erkekler aranmaktadır. İnternet-Sosyal Medya aracılığı ile aranan açık işlerde hem Samsun'da hem de Türkiye'de en fazla cinsiyet olarak fark etmez seçeneği bildirilmiştir. İŞKUR arama kanalı ile Samsun ve Türkiye'de en fazla erkekler aranmaktadır. Özel İstihdam Büroları kullanılarak aranan açık işlerde hem Samsun hem de Türkiye genelinde de en fazla cinsiyet olarak fark etmez seçeneği bildirilmiştir.

Samsun'daki açık işlerin yüzde 49,6'sı vardiyalı çalışma yapılan işyerlerindedir. İşyerlerinin 27'sinde vardiyalı çalışma yapılırken, açık işlerin yaklaşık yarısı bu işyerlerindedir. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinin açık işlerini hangi kanallar ile aradığını incelediğimizde; Samsun'da Türkiye genelinden farklı olarak en fazla İŞKUR'un tercih edildiği görülmektedir. Vardiyalı çalışma yapılan işyerleri Özel İstihdam Büroları vasıtasıyla eleman aramamaktadır.

Tablo 33: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı

Arama Kanalı	Kadın	Erkek	Fark etmez	Genel Toplam
Akraba-Eş Dost	83,5%	77,7%	54,0%	68,6%
Gazete-İlan vb	6,6%	16,5%	58,4%	32,6%
İnternet-Sosyal Medya	0,0%	9,0%	54,1%	26,6%
İŞKUR aracılığıyla	73,3%	89,6%	87,4%	85,8%
Genel Toplam	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

Kaynak: İPA 2015

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinin açık işleri, arama kanalı tercihi bakımından incelendiğinde; açık işlerin yüzde 85,8'lik kısmının İŞKUR aracılığıyla arandığı görülmektedir. Bunu yüzde 68,6 ile Akraba-Eş Dost arama kanalı takip etmektedir. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinin açık işlerinin yüzde 39,5'inde cinsiyet tercihi olarak erkek eleman, yüzde 17,8'sında kadın eleman arandığı, yüzde 42,7'sinde ise fark etmez seçeneğinin tercih edildiği görülmektedir.

Aynı zamanda açık işlerde aranan erkeklerin yüzde 89,6'sı İŞKUR vasıtasıyla aranmaktadır. Kadın eleman aranırken en fazla tercih edilen arama kanalı ise yüzde 83,5'lik oranıyla Akraba-Eş Dost'tur. Yüzde 87,4 ile cinsiyetin fark etmediği arama kanalı İŞKUR olmuştur. Türkiye genelinde vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde; genel toplamda, fark etmez seçeneği işaretleyenlerde ve sadece kadın veya erkek talep edilen açık işlerde en fazla kullanılan arama kanalı Akraba Eş Dost'tur.

Samsun'daki açık işlerin yüzde 12,2'i part-time çalışanı olan işyerlerindedir. İşyerlerinin yüzde 17,7'sinde part-time çalışan bulunmaktadır. Part-time çalışanı olan işyerlerinin açık işlerini hangi kanallar ile aradığını incelediğimizde; İŞKUR'un yüzde 81 ile ilk sırada yer aldığını görmekteyiz. Cinsiyete bağlı part-time eleman taleplerinde kadın ve erkek oranlarının en yüksek olan arama kanalı İŞKUR'dur. Part-time çalışanı olan işyerleri Özel İstihdam Bürosu vasıtasıyla eleman aramamaktadır.

Tablo 34: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı

Arama Kanalı	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam
Akraba-Eş Dost	67,3%	70,0%	48,0%	65,3%
İŞKUR aracılığıyla	83,0%	86,4%	61,1%	81,0%
Gazete-İlan vb	8,1%	36,8%	72,6%	39,2%
İnternet-Sosyal Medya	0,0%	2,1%	20,2%	5,3%
Genel Toplam	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

Kaynak: İPA 2015

Part-time çalışanı olan işyerlerinin açık işleri, arama kanalı tercihi bakımından incelendiğinde; bu işyerlerinin açık işlerinin yüzde 81'lik kısmının İŞKUR aracılığıyla arandığı görülmektedir. Bunu yüzde 65,3 ile Akraba-Eş Dost takip etmektedir. Part-time çalışanı olan işyerlerine ait açık işlerin yüzde 64,9'sinde cinsiyet tercihi olarak erkek eleman, yüzde 15,7'sinde kadın eleman, yüzde 19,4'ünde ise fark etmez seçeneğinin tercih edildiği görülmektedir. Aynı zamanda kadın eleman arayan işyerleri bu açık işlerini yüzde 83 ile İŞKUR vasıtasıyla aramaktadır. Bunu yüzde 67,3 ile Akraba-Eş Dost arama kanalı takip etmektedir. Erkek eleman arama yolunda ise yüzde 86,4'lük bir oranla İŞKUR tercih edilmektedir. Bunu yüzde 70 ile Akraba-Eş Dost vasıtasıyla arama kanalı izlemektedir. İnternet-Sosyal Medya arama kanalının sadece kadınların talep edildiği açık işlerde tercih edilmemesi dikkat çekicidir. Türkiye genelinde part-time çalışanı olan işyerleri açık işleri için ağırlıklı olarak Akraba eş Dost arama kanalını kullanılmaktadır.

Samsun'daki açık işlerin yüzde 21,6'sı İhracat yapan işyerlerindedir. İşyerlerinin yüzde 7,7'si ihracat yapmaktadır. İhracat yapan işyerlerinin açık işlerini hangi kanallar ile aradığı incelediğinde; Samsun genelinde en fazla İŞKUR'un tercih edildiği görülmektedir. İkinci sırada ise Akraba-Eş Dost vasıtasıyla arama gelmektedir. Vardiyalı çalışma yapılan işyerleri ile part-time çalışanı olmayan işyerleri Özel İstihdam Bürolarını arama kanalı olarak kullanmaz iken, İhracat yapan işyerleri az da olsa kullanmışlardır.

Tablo 35: İhracat Yapan İşyerlerinde Açık İşlerin Aranma Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı

Arama Kanalı	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam
Akraba-Eş Dost	23,9%	49,9%	89,7%	56,7%
İŞKUR aracılığıyla	76,1%	92,1%	75,1%	87,5%
Gazete-İlan vb	0,0%	39,4%	57,8%	40,8%
İnternet-Sosyal Medya	41,0%	2,0%	6,8%	5,4%
Özel İstihdam Büroları	0,0%	0,0%	6,8%	1,4%
Genel Toplam	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**

Kaynak: İPA 2015

İhracat yapan işyerlerinin açık işleri arama kanalı tercihi bakımından incelendiğinde bu işyerlerine ait açık işlerin yüzde 87,5'lik kısmının İŞKUR kanalıyla eleman aradığı görülmektedir. Bunu yüzde 56,7 ile Akraba-Eş Dost vasıtasıyla arama takip etmektedir. İhracat yapan işyerlerine ait açık işlerin yüzde 72,8' inde cinsiyet tercihi olarak erkek eleman, yüzde 6,2'sinde kadın eleman aranmakta iken, yüzde 21'inde için ise fark etmez seçeneğinin tercih edildiği görülmektedir. Kadınların en çok tercih edildiği açık işlerde yüzde 76,1'lik bir oranda İŞKUR vasıtasıyla eleman aranmaktadır. Bunu yüzde 41 ile İnternet-Sosyal Medya arama kanalı takip etmektedir. Erkek eleman aranma yolunda ise; yüzde 92,1'lik bir oranda İŞKUR tercih edilmektedir. Bunu yüzde 49,9 ile Akraba-Eş Dost arama kanalı takip etmektedir. Cinsiyet bazında fark etmez olarak tercih yapan işyerlerine ait açık işlerin yüzde 89,7'lik bir oranı Akraba-Eş Dost arama kanalını tercih etmiştir. Türkiye genelinde, ihracat yapan işyerlerinde arama kanalı olarak ilk iki sırayı Akraba Eş Dost ve İŞKUR almıştır.

Samsun'daki açık işlerin yüzde 86'sı daha önce İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış işyerlerindedir. İŞKUR Hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin açık işlerdeki arama kanalına göre cinsiyet ayrımlı dağılımını içeren Tablo 36 değerlendirilirken bu durum göz önünde bulundurulmalıdır.

Tablo 36: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Ayrımlı Dağılımı

Arama Kanalı	Hizmetlerden Faydalanan				Hizmetlerden Faydalanmayan			
	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam
Akraba-Eş Dost	73,1%	69,56%	74,24%	71,40%	100,00%	96,74%	41,7%	91,04%
İŞKUR aracılığıyla	78,2%	83,73%	76,11%	80,76%	6,96%	32,83%	10,76%	25,98%
Gazete-İlan vb	22,15%	27,24%	48,90%	32,85%	0,00%	10,07%	58,15%	13,83%
İnternet-Sosyal Medya	7,4%	15,12%	33,95%	19,54%	34,78%	1,66%	20,43%	9,36%
Özel İstihdam Büroları	0,00%	0,00%	2,50%	0,73%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Genel Toplam	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

Kaynak: İPA 2015

İŞKUR'un vermiş olduğu hizmetlerden faydalanan işyerleri ile faydalanmayan işyerlerini karşılaştırıldığında, hizmetlerden yararlanan işyerlerinin açık işlerinde arama kanalı olarak tercihi yüzde 80,76 ile İŞKUR ve yüzde 71,4 ile Akraba-Eş Dost vasıtası olmuştur. Hizmetlerden yararlanmayanlar ise açık işlerinin yüzde 91'inde Akraba-Eş Dost ve yüzde 25,9'unda İŞKUR arama kanalını tercih etmiştir. Açık işlerin yüzde 86,3'lük kısmı İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerine aittir. İŞKUR hizmetlerinden faydalananlar ile daha önce faydalanmayanlar arasında 55 puanlık bir fark vardır. Açık işlerin yüzde 80,7 oranında İŞKUR vasıtasıyla aranması İŞKUR'un sunduğu hizmetlerden memnun kalındığının bir göstergesidir.

Daha önce İŞKUR hizmetlerinden yararlanmayan işyerleri çalışma sırasında var olan açık işlerini İŞKUR vasıtası ile aramaya başlayabilir. Bu işyerleri ilk sorularda İŞKUR hizmetlerinden faydalanma sorusuna "hayır" cevabı verip daha sonra açık işlerinin olduğu tespit edildiğinde İŞKUR ile çalışmaya başlamaktadır. Hizmetlerden faydalanmayan ancak mevcut açık işini İŞKUR vasıtası ile aradığını söyleyen işyerleri bu şekildeki işyerleridir

Açık İşlerde Aranan Beceriler

Çalışma kapsamında işverenlerden açık işlerde istedikleri becerileri önem sırasına göre ve her meslek için en fazla üç tane seçmesi istenmiştir. Kullanılan yöntemden dolayı geçen yıllarda olduğu gibi beceriler ile ilgili tablolar olmayacaktır. Tablolar yerine açıklamalarda bulunulacaktır.

Samsun'da 649 kişilik açık iş için istenen beceriler incelendiğinde; ilk sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi sonrasında ise Fiziki ve Bedensel Yeterlilik gelmektedir. Daha sonra sırası ile Takım Çalışmasına Uyum, İletişim ve İfade Yeteneği, Sorun Çözme ve İnisiyatif

Alabilme, Bilgisayar Kullanımı, Hesap Yapabilme, Satış ve Pazarlama, Proje Tabanlı Çalışma ile Yabancı Dil Becerisi gelmektedir. Türkiye genelinde ise Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Takım Çalışmasına Uyum ile İletişim ve İfade Yeteneği şeklinde sıralanmaktadır. En az tercih edilen beceri ise Yabancı Dil becerisidir.

Açık işlerde cinsiyet ile beceri arasındaki ilişkiye baktığımızda; hem kadın hem erkek eleman taleplerinde de öncelikli beceri talebi Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ve ikinci öncelikli beceri Fiziki ve Bedensel Yeterlilik iken fark etmez eleman talebinde bu öncelik değişmektedir. Fark etmez tercihindeki öncelik verilen beceride ilk sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi, ikinci sırada Takım Çalışması gelmektedir. Kadınlarda ilk tercih edilen becerinin Fiziki ve Bedensel Yeterlilik olması dikkat çekicidir. Satış Elemanı, Makineci (Dikiş) vb. mesleklerde kadınlar çok rahat talep edilebilmektedir. Bu mesleklerde en fazla tercih edilen becerilerden biri de Fiziki ve Bedensel Yeterliliktir. Kadınlar ile erkeklerde tercih edilen beceriler farklılaşmaktadır. Kadınlarda İletişim ve İfade Yeteneği, Hesap Yapabilme ile Bilgisayar Kullanımı erkeklere göre daha ön sıralarda istenen becerilerdir. Erkeklerde ise Takım Çalışmasına Uyum ile Problem Çözme ve Proje Tabanlı Çalışma ön sıralarda bulunmaktadır.

Sektörlere göre açık işlerde talep edilen en önemli becerilere bakıldığında İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret, İnşaat, , Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri, Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler, Eğitim, Sağlık, Ulaştırma ve Depolama, İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri, Madencilik ve Taş Ocakçılığı ile Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektörlerinde en çok aranan beceri Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe olmuştur. , Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri, Finans ve Sigorta Faaliyetleri ile Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde en çok aranan beceri ise Fiziki ve Bedensel Yeterlilik olduğu gözlenmiştir. Eğitim sektöründe İletişim ve İfade Yeteneği, Bilgi ve İletişim sektöründe ise Takım Çalışması öncelikli olarak tercih edilen beceriler olmuştur.

Meslek gruplarına göre açık işlerde istenen beceriler incelendiğinde; Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, ve Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel meslek mensupları ile Profesyonel Meslek Mensupları meslek gruplarındaki açık işlerden öncelikli olarak tercih edilen beceri Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe olmuştur. Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar, Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar ile Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde çalışanlardaki açık işlerde tercih edilen beceri öncelikli olarak Fiziki ve Bedensel Yeterlilik tercih edilmiştir. Yöneticiler meslek grubunda Sorun Çözme, Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunda ise İletişim ve İfade Yeteneği öncelikli olarak aranan becerileri olarak gözlenmiştir.

Beceriler ile açık işte en fazla eleman talep edilen 20 meslek incelendiğinde genel olarak öncelikli talep edilen beceriler sırasıyla Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ve Fiziki ve Bedensel Yeterlilik olmuştur. En fazla açık iş olan Satış Danışmanı mesleğinde İletişim ve İfade Yeteneği, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Takım Çalışması en çok aranılan beceriler olmuştur. Açık işlerde en

çok aranan mesleklerden Makineci (Dikiş) mesleğinde Takım Çalışması, Ahşap Mobilya İmalatçısı mesleğinde ise; Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe en çok aranan beceriler olmuştur.

Çalışma kapsamında açık iş olan tüm meslekler için işverenler tarafından ne tür beceriler talep edildiği tespit edilmiştir.

Arama kanalı ile beceriler karşılaştırıldığında bütün arama kanallarında istenen becerilerde ufak tefek farklılıklar hariç aynı beceri türleri istenmektedir. Samsun genelinde açık işlerde en fazla talep edilen beceri "Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe" ikinci sırada "Fiziki ve Bedensel Yeterlilik" tir. Akraba-Eş Dost, İŞKUR, Gazete-İlan vb aracılığıyla aranan elemanların kendi içinde tercih ettikleri ilk beceri Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe olmuştur. İnternet-Sosyal Medya arama kanalında öne çıkan beceri Takım Çalışması olurken; Özel İstihdam Bürolarında İletişim ve İfade Yeteneği ön plandadır

Beceriler ile açık işlerin aranma süresi karşılaştırıldığında açık işlerin yüzde 77,9'unun 0-30 günlük bir sürede arandığı görülmektedir. 0-30 günlük arama süresindeki becerilerde ilk beceri talebi Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe olurken, 31-89 gün ve 90+ gündür aranan elemanlarda talep edilen becerilerdeki ilk tercih Fiziki ve Bedensel Yeterliliktir.

Açık işlerde istenen beceriler ile açık iş olan meslekler ve bu mesleklerdeki çalışma koşulları yakından ilgilidir. Her meslek için belirlenmiş beceriler üzerinden analiz yapılabilmektedir. Meslekler için talep edilen genel beceriler tespit edilmekte, her meslek için o mesleğe özgü beceri tespiti yapılamamaktadır.

Açık iş olan mesleklerde talep edilen asgari eğitim düzeyi tespit edilmeye çalışılmıştır. Hem Türkiye genelinde hem de Samsun'da açık işler için en fazla talep edilen eğitim düzeyi fark etmez olmuştur.

Grafik 15: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyi

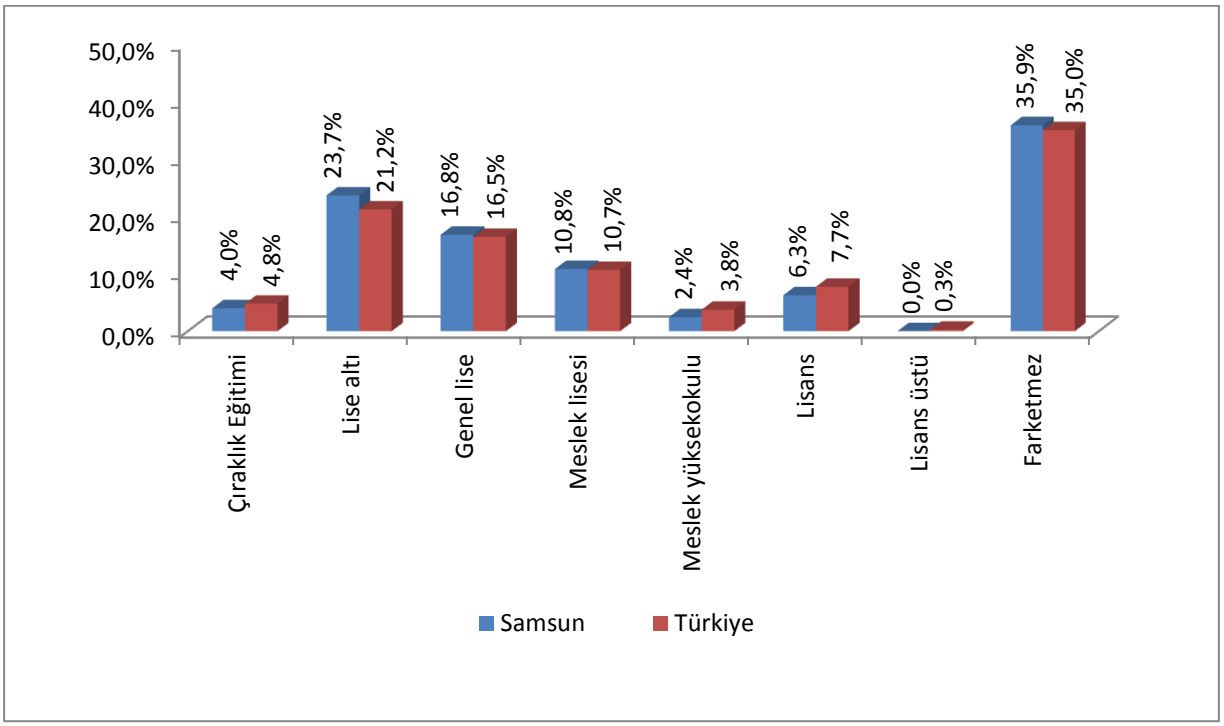

Kaynak: İPA 2015

Samsun ve Türkiye genelindeki açık işlerde istenen eğitim düzeylerin büyükten küçüğe sıralanışı benzerdir. Samsun ile Türkiye genelinin açık işlerde istenen eğitim düzeylerinde en fazla talep edilen ilk üç eğitim düzeyi fark etmez, lise altı ve genel lise şeklindedir.

Hem Türkiye genelinde hem de Samsun'da en yüksek oranda fark etmez seçeneğinin çıkması işverenlerin çalıştıracakları kişide aldığı eğitimden ziyade verdikleri işi yapıp yapamayacaklarına baktıkları ya da eğitim seviyesi ne olursa olsun "*biz işyerinde eğitiriz*" mantığında olduklarını ya da çalıştıracakları işlerde çok fazla vasıf aranmadığını göstermektedir. Bazı mesleklerde belirli bir eğitim düzeyine sahip olmak gerekmektedir. Örneğin Öğretmen, Mühendis, Uzman gibi mesleklerde en az Lisans seviyesinde bir eğitime ihtiyaç vardır. Ancak Satış Danışmanı, Garson, Beden İşçisi gibi mesleklerde herhangi bir eğitim düzeyi aranmayabilir. Mesleklerin bu yapısı açık işlerdeki eğitim düzeyi talebini doğrudan etkilemektedir.

Tablo 37: Açık İşlerde Cinsiyete Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi

Eğitim Düzeyi	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam
Fark etmez	15,3%	42,1%	32,8%	35,89%
Lise altı	31,1%	23,2%	21,0%	23,70%
Genel lise	24,6%	10,4%	27,2%	16,84%
Çıraklık Eğitimi	12,9%	3,1%	1,3%	4,00%
Lisans	2,3%	5,9%	9,2%	6,28%
Meslek lisesi	12,5%	12,8%	5,6%	10,84%
Meslek yüksekokulu	1,1%	2,5%	3,0%	2,45%
Lisans üstü	0,0%	0,0%	0,0%	0,00%
Genel Toplam	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

Kaynak: İPA 2015

Samsun'da eğitim düzeyi ile açık işlerde talep edilen cinsiyet durumu incelendiğinde; en fazla açık iş cinsiyeti erkeklerde iken, eğitim düzeyi de fark etmezdir. Bu talep tüm taleplerin yüzde 35,9'unu temsil etmektedir. Cinsiyet tercihi kadın olan açık işlerde en çok talep edilen eğitim düzeyi yüzde 31,1 ile lise altı, bunu takiben yüzde 24,6 ile genel lise olmuştur. Cinsiyet tercihi erkek olan açık işlerde eğitim düzeyi fark etmez olarak yüzde 42,1 ve bunu takiben yüzde 23,2 ile lise altı eğitimli talep edilmektedir. Kadınlarda talep edilen açık işlerde istenen eğitim düzeyi, erkeklerde istenen eğitim düzeyine göre daha yüksektir. Sadece kadın eleman talep edilen açık işlerde yüzde 46,4 lise altı ve fark etmez seçeneği talep edilirken, bu oran erkeklerde yüzde 65,3'tür.

Tablo 38: Sektörlere Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi

Sektörler	Çıraklık Eğitimi	Lise altı	Genel lise	Meslek lisesi	Meslek yüksekokulu	Lisans	Lisans üstü	Fark etmez
İmalat	2,2%	32,9%	4,6%	13,5%	2,0%	5,7%	0,0%	39,1%
Toptan ve Perakende Ticaret	7,7%	20,6%	29,7%	9,0%	2,6%	2,6%	0,0%	27,7%
İnşaat	5,0%	21,3%	6,3%	17,5%	2,5%	3,8%	0,0%	43,8%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	2,9%	20,6%	23,5%	8,8%	0,0%	0,0%	0,0%	44,1%
Bilgi ve İletişim	0,0%	3,4%	93,1%	0,0%	0,0%	3,4%	0,0%	0,0%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	0,0%	0,0%	24,0%	0,0%	12,0%	8,0%	0,0%	56,0%
Eğitim	0,0%	7,7%	0,0%	0,0%	0,0%	92,3%	0,0%	0,0%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	16,7%	0,0%	0,0%	33,3%	0,0%	33,3%	0,0%	16,7%
Ulaştırma ve Depolama	0,0%	20,0%	20,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	60,0%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0,0%	0,0%	25,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	75,0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%	33,3%	33,3%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	**4,0%**	**23,7%**	**16,8%**	**10,8%**	**2,4%**	**6,3%**	**0,0%**	**35,9%**

Kaynak: İPA 2015

Sektörlerin talep ettiği eğitim düzeyleri incelendiğinde; İmalat, İnşaat, Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri, Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler, Ulaştırma ve Depolama ile Finans ve Sigortacılık sektörlerinde en çok tercih edilen eğitim düzeyi fark etmez iken; Toptan Perakende Ticaret ile Bilgi ve İletişim sektörlerinde tercih edilen eğitim düzeyi genel lise; Eğitim ile Sağlık sektöründe ise lisans eğitim düzeyi talep edilmektedir.

Tablo 39: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi

Meslek Grubu	Çıraklık Eğitimi	Lise altı	Genel lise	Meslek lisesi	Meslek yüksekokulu	Lisans	Lisans üstü	Fark etmez
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	0,0%	10,5%	65,6%	11,9%	1,7%	0,0%	0,0%	10,2%
Hizmet ve Satış Elemanları	12,0%	18,5%	31,7%	7,7%	0,9%	0,0%	0,0%	29,2%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	0,0%	28,1%	6,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	65,7%
Profesyonel Meslek Mensupları	1,9%	9,8%	5,9%	5,8%	3,8%	70,8%	0,0%	1,9%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	4,4%	19,1%	1,5%	13,0%	0,0%	0,0%	0,0%	62,1%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	1,8%	11,4%	29,8%	28,7%	20,9%	3,7%	0,0%	3,6%
Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	0,0%	58,1%	2,8%	6,6%	0,0%	0,0%	0,0%	32,5%
Genel Toplam	**4,0%**	**23,7%**	**16,8%**	**10,8%**	**2,4%**	**6,3%**	**0,0%**	**35,9%**

Kaynak: İPA 2015

Meslek grupları ile açık işlerde talep edilen eğitim düzeyi karşılaştırıldığında; Hizmet ve Satış Elemanları, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ve Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek gruplarında en fazla talep edilen eğitim düzeyi fark etmezdir. Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar, Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek gruplarında talep edilen eğitim düzeyi ise genel lise olarak belirtilmiştir. Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda ise Lisans mezunu talebi ön plandadır. Tesis ve Makine Operatörü ve Montajcılar ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler grubunda Meslek Lisesi, MYO, Lisans ve Lisansüstü mezunu talep edilmemiştir. Lisansüstü eğitim düzeyi sadece Sanatkârlar ve ilgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda talep edilmiştir.

Açık işlerin arama kanalı türleri ile eğitim düzeyi arasındaki bağlantı üzerinde durulmaya çalışılmıştır.

Tablo 40: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeylerinin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

Eğitim Düzeyi	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Fark etmez	72,3%	25,0%	8,6%	82,6%	0,0%
Lise altı	81,1%	40,1%	12,2%	60,9%	0,0%
Genel lise	59,7%	52,7%	40,8%	76,4%	1,9%
Meslek lisesi	72,7%	18,1%	9,1%	80,2%	0,0%
Lisans	84,6%	12,4%	61,1%	59,3%	4,9%
Çıraklık Eğitimi	91,8%	0,0%	4,2%	64,9%	0,0%
Meslek yüksekokulu	80,9%	6,5%	13,1%	53,7%	0,0%
Genel Toplam	**74,1%**	**30,2%**	**18,1%**	**73,3%**	**0,6%**

Kaynak: İPA 2015

Araştırma kapsamında söz konusu olan açık işlerin için talep edilen eğitim düzeyleri itibariyle arama kanalları incelendiğinde eğitim düzeyinin fark etmediğinin belirtildiği açık işlerde işverenlerin ağırlıklı olarak İŞKUR ve Akraba-Eş Dost arama kanallarını tercih ettiği görülmektedir. Lise altı eğitim düzeyinin talep edildiği açık işlerde ise işverenler söz konusu açık işleri ağırlıklı olarak Akraba-Eş Dost aracılığıyla aramaktadır. Genel lise, meslek lisesi eğitim düzeyinin talep edildiği açık işlerde ise işverenler söz konusu açık işleri ağırlıklı ve öncelikli olarak İŞKUR aracılığıyla aramaktadır. Lise altı, Lisans, Çıraklık eğitimi ve Meslek Yüksekokulu eğitim düzeyinin talep edildiği açık işlerde, işverenler açık işlerinin ağırlıklı ve öncelikli olarak Akraba-Eş Dost aracılığıyla aramaktadır. İlgili eğitim düzeylerindeki açık işlerde işverenler tarafından ağırlıklı olarak tercih edilen arama kanalları (akraba-eş-dost ve İŞKUR) ile Samsun genelinde söz konusu olan tüm açık işler için işverenler tarafından ağırlıklı olarak tercih edilen arama kanalları (akraba-eş-dost ve İŞKUR) benzeşmektedir.

Açık işlerde istenen eğitim düzeyi ile açık işlerin aranma süresi arasındaki ilişki ele alınmaya çalışılmıştır.

Tablo 41: Asgari Eğitim Düzeyine Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

Eğitim Düzeyi	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün
Çıraklık Eğitimi	87,9%	12,1%	0,0%
Lise altı	85,8%	8,1%	6,1%
Genel lise	70,9%	11,8%	17,3%
Meslek lisesi	46,5%	8,3%	45,2%
Meslek yüksekokulu	60,8%	26,2%	13,0%
Lisans	69,5%	10,0%	20,5%
Fark etmez	86,8%	5,8%	7,3%
Genel Toplam	**77,9%**	**8,7%**	**13,5%**

Kaynak: İPA 2015

Samsun'da tüm eğitim düzeylerinde 0-30 gün içinde eleman temin edilebilmektedir.

Tablo 41 değerlendirildiğinde eğitim düzeyi ile aranma süresi arasında ilişki kurulamayacaktır.

Samsun ilinde sektörlerin önemli bir bölümü açık işini çok uzun vadede aramamaktadır. Kısa vadede eleman ihtiyacını karşılamaktadır.

Tablo 42: Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

Sektör	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	100,0%	0,0%	0,0%
İnşaat	85,0%	8,8%	6,3%
Toptan Ve Perakende Ticaret	77,4%	7,7%	14,8%
Ulaştırma Ve Depolama	100,0%	0,0%	0,0%
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	79,4%	8,8%	11,8%
Bilgi ve İletişim	96,6%	0,0%	3,4%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	100,0%	0,0%	0,0%
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	52,0%	32,0%	16,0%
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	100,0%	0,0%	0,0%
Eğitim	92,3%	7,7%	0,0%
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	100,0%	0,0%	0,0%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	100,0%	0,0%	0,0%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	100,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	**77,9%**	**8,7%**	**13,5%**

Kaynak: İPA 2015

Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler, Toptan ve Perakende Ticaret ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörlerinde açık işlerin kapatılması diğer sektörlere göre biraz daha uzun sürebilmektedir. Diğer sektörlerde ise açık işler 0-30 gün süre ile kapatılmaya çalışılmaktadır.

Tablo 43: İşyeri Yaşına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

İşyeri Yaşı	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün
0-4	85,2%	14,8%	0,0%
5-9	81,5%	4,8%	13,6%
10-14	78,5%	11,0%	10,5%
15-19	81,5%	3,4%	15,1%
20-24	75,8%	13,1%	11,1%
25+	57,8%	6,3%	35,9%
Genel Toplam	**77,9%**	**8,7%**	**13,5%**

Kaynak: İPA 2015

İşyerlerinin yaşı ile açık işlerin aranma süresi kıyaslandığında açık işlerin çoğunluğunun 5-9 yaş grubundaki işyerlerine ait olduğu ve bu işyerlerinin açık işlerinin yüzde 81,5'ini 0-30, yüzde 4,8'ini 31-89, yüzde 13,6'sını 90+ gündür aradığı gözlemlenmiştir. 0-4 yaş arası işyerlerinin açık işlerini doldurmakta zorlanmadığı ve sadece yüzde 14,8'lik bir kısmını 31+ gündür aramakta olduğu görülmüştür. Açık işlerini karşılamakta zorlanan yaş grubu yüzde 35,9'luk oranla 90+ gündür eleman arayan 25+ yaş grubudur.

Tablo 44: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

Meslek Grup	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	78,9%	12,4%	8,7%
Hizmet ve Satış Elemanları	82,8%	6,9%	10,3%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	90,9%	9,1%	0,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	74,6%	5,7%	19,6%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	81,4%	7,0%	11,6%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	52,2%	20,0%	27,7%
Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	76,8%	5,6%	17,5%
Yöneticiler	37,1%	62,9%	0,0%
Genel Toplam	**77,9%**	**8,7%**	**13,5%**

Kaynak: İPA 2015

Meslek grupları ile açık işlerin aranma süreleri incelendiğinde; açık işlerin çoğunluğunun 0-30 günlük bir arama süresi içinde olduğu ve 0-30 gün içinde aranan açık işlerin çoğunluğunun nitelik gerektirmeyen meslekler grubunda olduğu görülmüştür. Açık işlerde temininde en çok zorlanılan meslek grubu teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları olmuştur. Temininde en az zorluk çekilen meslek grubu ise nitelik gerektirmeyen meslekler grubudur.

Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

İşgücü Piyasası Araştırması kapsamındaki işyerlerine son bir yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri de sorulmuştur. Bu bilgi işverenin açık işlerinin yanı sıra, karşılamakta güçlük çektikleri meslekleri içerdiği için önemli bir bilgidir. İşyerlerinin işgücü piyasasında eleman bulmada güçlük çektikleri meslekler işgücü piyasasının talep yapısı ile ilgili değerli bilgiler sunmaktadır.

Samsun ilindeki işyerlerinin yüzde 26,7'si eleman bulmakta güçlük çekmektedir. Aynı oran Türkiye genelinde yüzde 26,9'dur. Samsun ilinin işgücü piyasasında işyerleri aradığı elemanı bulmakta çok fazla güçlük çekmemektedir.

Grafik 16: İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

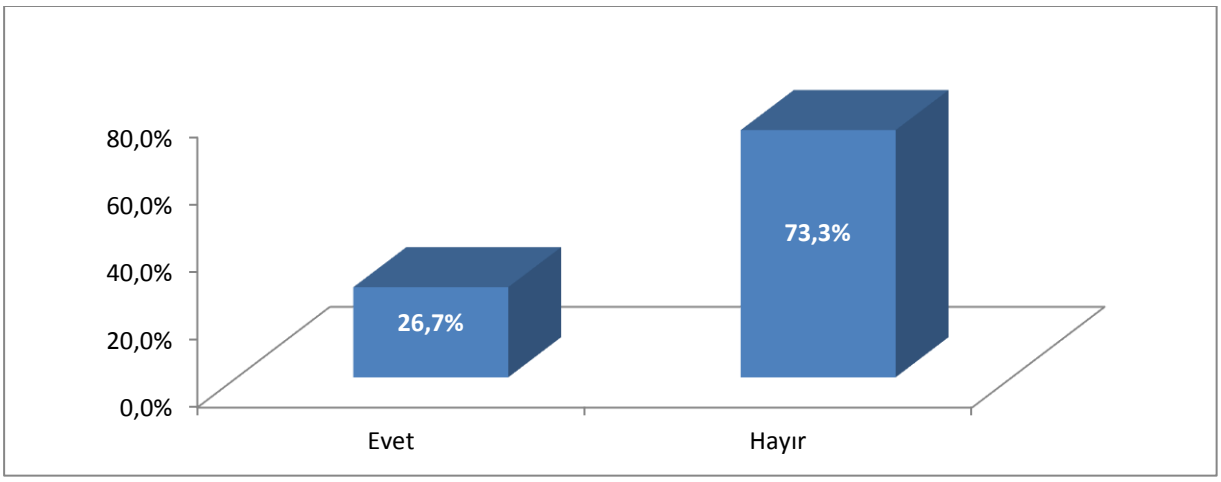

Kaynak: İPA 2015

İşyerlerinin yüzde 26,7'sinin aradığı elemanı bulmakta zorluk çekmesi Samsun ili işgücü piyasasının yetişmiş eleman bulmakta sıkıntı yaşadığını göstermektedir. İşverenler istedikleri elemanı bulurken zorluk çekmektedirler. Temininde güçlük çekilen mesleklerde güçlük çekilme nedenine ilişkin bilgilere çalışmanın ilerleyen kısımlarında değinilecektir.

Samsun ilinde sektörel olarak eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin durumu incelendiğinde; eleman temininde en fazla güçlük çeken işyerleri Toptan ve Perakende Ticaret sektöründedir. Bu sektörü sırası ile İmalat ve İnşaat sektörleri izlemektedir. Bu sektörler ilde işyeri sayısı en fazla olan sektörlerdir. Daha iyi bir analiz için sektördeki toplam işyerlerinin ne kadarının

eleman temininde güçlük çektiğine bakmak gerekir. İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektöründeki işyerlerinin yüzde 50'sinden fazlası eleman temininde güçlük çekmektedir.

Tablo 45: Teminde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı

Sektörler	2014 10+			2015 10+		
	İşyeri Sayısı	TGM Bildiren İşyeri Sayısı	Oran	İşyeri Sayısı	TGM Bildiren İşyeri Sayısı	Oran
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	8	1	12,5%	8	4	50,0%
İmalat	359	164	45,7%	337	115	34,2%
Eğitim	88	28	31,3%	85	29	34,1%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	125	61	49,1%	118	37	31,2%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	63	36	57,1%	56	17	30,9%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	88	35	40,0%	84	26	30,4%
Toptan ve Perakende Ticaret	576	227	39,3%	553	159	28,7%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	15	0	0,0%	7	2	28,6%
Gayrimenkul Faaliyetleri	7	3	42,9%	7	2	28,6%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	37	14	38,9%	29	7	25,0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	53	11	21,4%	49	10	20,5%
Ulaştırma ve Depolama	120	20	16,7%	113	21	18,7%
İnşaat	491	130	26,5%	446	81	18,2%
Bilgi ve İletişim	13	6	42,3%	12	1	8,3%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	6	0	0,0%	6	0	0,0%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	6	3	50,0%	5	0	0,0%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	3	0	0,0%	2	0	0,0%
Genel Toplam	**2.057**	**739**	**35,9%**	**1.917**	**511**	**26,7%**

Kaynak: İPA 2015

2015 yılı İPA çalışması kapsamında ziyaret edilerek cevap alınan 10 ve daha fazla çalışanı olan işyeri sayısı, 2014 yılı İPA çalışmasında cevap alınan işyeri sayısından 140 işyeri eksik olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak bununla beraber söz konusu işyerlerinde temininde güçlük çektiğini belirten işyeri sayısında önemli oranda azalış gerçekleşmiştir. Geçtiğimiz sene işgücü temininde sıkıntı çektiğini

belirten işyerlerinden yüzde 30,9 oranında olan 228 işyeri bu yıl temininde güçlük çekme durumundan ayrılmıştır. Diğer bir ifadeyle geçtiğimiz sene temininde güçlük çektiğini belirten her 10 işyerinden üç tanesi işgücü bulmakta artık güçlük yaşamamaktadır.

2014 yılı İPA çalışmasında Samsun'daki işyerlerinin yüzde 35,9'unun eleman temininde güçlük yaşadığı görülmüştür. 2015 yılında ise bu oranın 9,2 puanlık bir azalışla yüzde 26,7 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Söz konusu azalma yukarıda da belirtildiği gibi özellikle 2014 yılı İPA çalışmasında temininde güçlük çektiğini belirten işyeri sayısında yüzde 30,9 oranında bir azalışın olmasından kaynaklanmaktadır. Bununla beraber işyeri sayısında yüzde 6,8 orana karşılık 140 işyerinin sayısında azalma gerçekleşmiştir.

İşgücü temininde güçlük çeken işyerleri sektörel olarak geçtiğimiz yıl ile karşılaştırıldığında farklılaşmanın en çok Su Temini; Kanalizasyon Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri Sektöründe olduğu görülmektedir. Temininde güçlük çektiğini belirten işyerlerinde 50 puanlık bir azalış gerçekleşmiş işyerleri eleman temininde güçlük çekmediklerini belirtmiştir. Daha sonra sırayı Bilgi ve İletişim Sektörü almaktadır. İşyeri sayısında yüzde 9,1'lik bir azalış gerçekleşen söz konusu sektörde 34 puanlık bir azalışla yüzde 8,3 oranında işyeri temininde güçlük çektiğini belirtmiştir. Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe 2014 ve 2015 yılı verilerine göre eleman temininde güçlük yaşayan işyeri bulunmazken; Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı, Eğitim, Finans ve Sigorta Faaliyetleri ile Ulaştırma ve Depolama sektörlerinde bir önceki yıla göre eleman temininde güçlük yaşayan işyeri sayısının arttığı görülmektedir. Bunların dışındaki diğer sektörlerde ise eleman temininde güçlük yaşayan işyeri oranlarında azalış gözlenmiştir.

Samsun ve Türkiye'de eleman temininde güçlük çeken işyeri oranı benzer niceliktedir. Samsun ilinde işyerlerinin yüzde 26,7'si eleman temininde güçlük yaşarken, Türkiye genelinde bu sayı yüzde 26,9 olmuştur.

Samsun'da 2015 yılı İPA çalışmasında son bir yıl içerisinde 1283 kişinin işgücünün temininde güçlük çekildiği görülmüştür.

Tablo 46: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilme ve Açık İş Sayısı

Meslek Grubu	Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	Açık İş Eleman Sayısı
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	360	210
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	303	109
Hizmet ve Satış Elemanları	229	123
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	165	56
Profesyonel Meslek Mensupları	122	53
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	57	61
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	47	34
Yöneticiler	0	3
Genel Toplam	**1283**	**649**

Kaynak: İPA 2015

Temininde güçlük çekilen kişiler meslek grupları bazında irdelendiğinde yüzde 28,1'lik pay ve 360 kişi ile sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubunun ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Daha sonra sırayı yüzde 23,6'lik pay ve 303 kişi ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılar, yüzde 17,8'lik pay ve 229 kişi ile hizmet ve satış elemanları meslek grupları takip etmektedir.

Meslek gruplarında çalışanların temininde güçlük çekilme oranlarına bakıldığında; açık iş oranlarının dağılımına benzer bir şekilde sıralama oluştuğu görülmektedir. Temininde güçlük çekilen meslek gruplarının ortak özelliği eğitim ihtiyacını ön plana çıkarmalarıdır. Bu meslek gruplarında açık iş oranının yüksek olması, işverenlerin işgücü taleplerine karşılık gelebilecek mesleki bilgi, tecrübe ve beceri düzeyine uygun adayların işgücü piyasasında talebi karşılayacak yeterlilikte olmadığının göstergesidir.

Yöneticiler meslek grubundaki işyerlerinde az da olsa açık iş olmasına karşın, eleman temininde güçlük çekilmediği görülmektedir.

Türkiye genelinde temininde güçlük çekilen meslek gruplarının oransal sıralamasına bakıldığında; ilk sırada yüzde 42,7 ile Sağlık sektörü, ikinci sırada yüzde 35,5 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü ve üçüncü sırada yüzde 35,4 ile İmalat sektörleri yer almaktadır.

Samsun ilinde meslek gruplarına göre açık iş oranları ile toplam çalışan sayısına temininde güçlük çekilen kişilerin oranlandığı temininde güçlük çekilme oranı Grafik 17'de beraber değerlendirilmiştir.

Grafik 17: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekme ve Açık İş Oranı

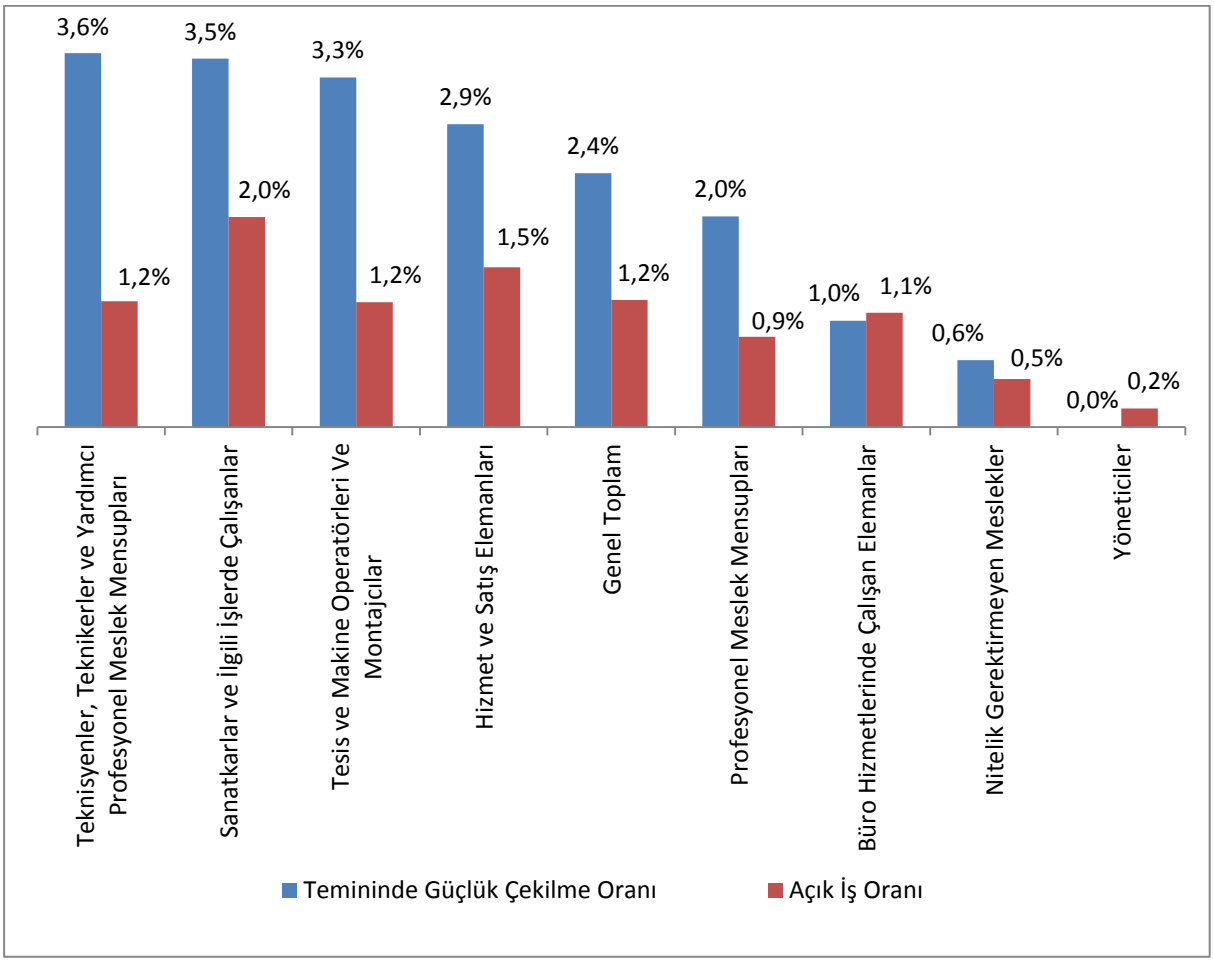

Kaynak: İPA 2015

2015 İPA çalışması sonuçlarına göre Samsun'da Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda çalışanların yüzde 3,6'sı eleman temininde güçlük çekilmektedir. 2014 İPA çalışmasında da söz konusu meslek grubunda çalışanların yüzde 11,1 oranında eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. 2015 İPA'da sırayı yüzde 3,5 ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubu; yüzde 3,3 ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu; yüzde 2,9 ile Hizmet ve Satış Elemanları meslek grupları izlemektedir.

Burada dikkat çekici olan durum yüzde 3,6 ile ilk sırada olan Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubun 2014 yılı İPA çalışmasında yüzde 11,1 ile beşinci sırada yer almasıdır.

2015 yılı İPA çalışması kapsamında Samsun'da eleman temininde en fazla güçlük çekilen meslekler tabloda gösterilmiştir.

Tablo 47: Teminde Güçlük Çekilen Meslekler

Meslek	Dağılım
Makineci (Dikiş)	10,1%
Satış Danışmanı	5,2%
Garson (Servis Elemanı)	4,8%
Pazarlamacı	3,2%
Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	2,3%
Ahşap Mobilya İmalatçısı	2,0%
Gaz Altı Kaynakçısı	1,8%
Şoför-Yük Taşıma	1,7%
Aşçı	1,3%
Ön Muhasebeci	1,1%
Genel Toplam	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Makineci (Dikiş) mesleği yüzde 10,1'lik payla ilk sırada yer almaktadır. En fazla açık iş olan ikinci meslek konumundadır. En fazla eleman temininde güçlük çekilen ilk 10 meslek ile en fazla açık iş olan ilk 10 mesleğin 7 tanesi ortaktır. Makineci (Dikiş), Satış Danışmanı, Garson (Servis Elemanı), Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı), Ahşap Mobilya İmalatçısı, Gaz Altı Kaynakçısı ve Ön Muhasebeci meslekleri her iki grupta da ilk 10 mesleğin içerisindedir. Bu meslekler Samsun işgücü piyasasında eleman ihtiyacı olan ve eleman temininde güçlük çekilen mesleklerdir. Özellikle bu mesleklere yönelik aktif istihdam tedbirleri alınmalıdır.

Temininde güçlük çekilme nedenleri eleman temininde güçlük çekilen mesleklerde teşhisi doğru koyabilmemizi sağlamaktadır.

Grafik 18: Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri (2015-2014)

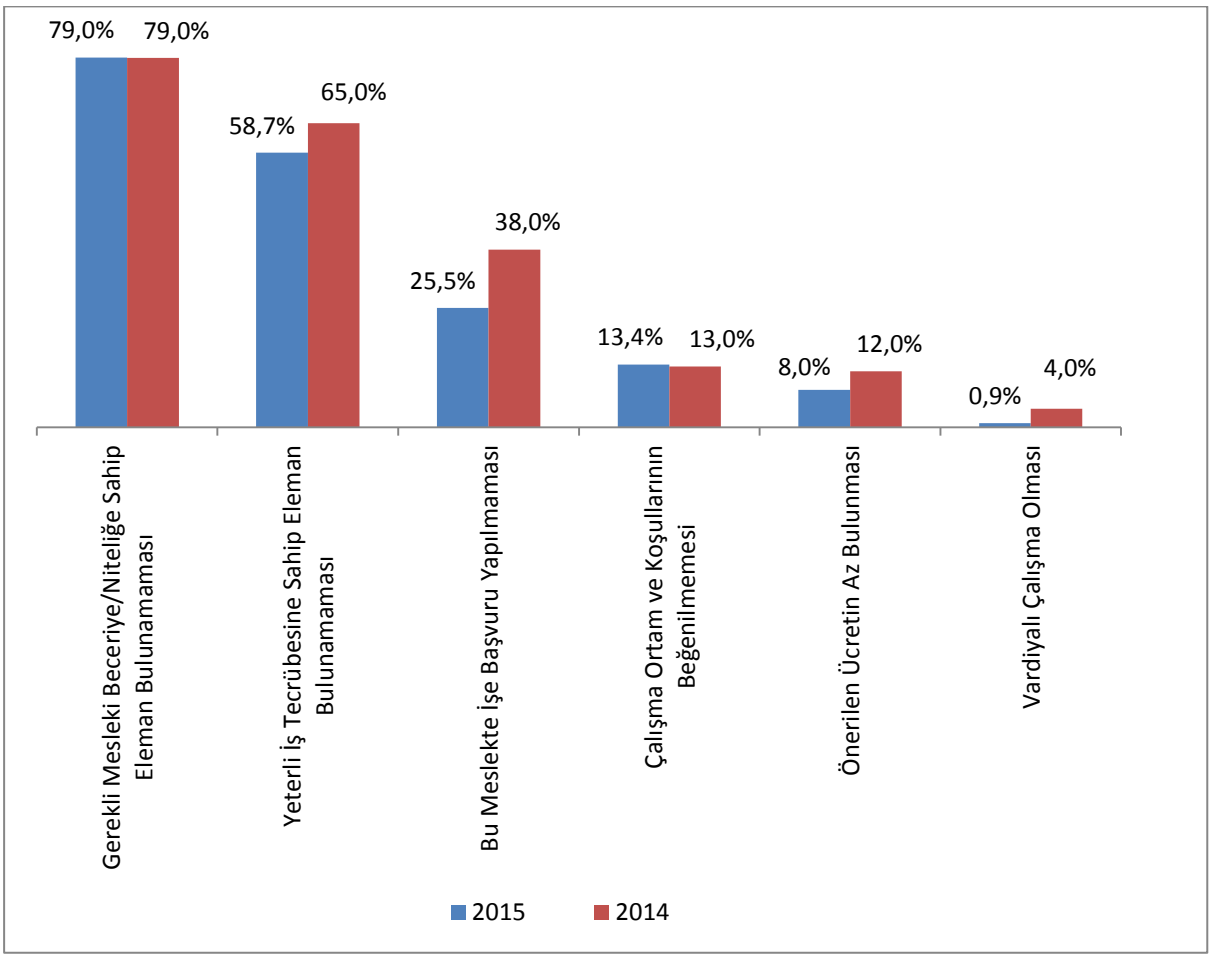

Kaynak: İPA 2015

2015 İPA çalışmasında işverenlere temininde güçlük çektikleri işgücü için;

- Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması,
- Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması,
- Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması,
- Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi,
- Önerilen Ücretin Az Bulunması,
- Vardiyalı Çalışma Olması

nedenlerinden kendilerine uygun olanlarını seçmeleri istenmiştir. 2014 ve 2015 yılı İPA çalışmasının talep tarafını oluşturan işverenler tarafından doldurulan nedenler Grafik 18'de karşılaştırılmıştır. Buna göre farklılaşmanın en çok olduğu neden "Bu Meslekte Başvuru Yapılmaması" olarak karşımıza çıkmaktadır. 2014 yılında temininde güçlük çektiğini belirten işverenlerin yüzde 38'i söz konusu nedeni işaretlerken, bu çalışmada aynı neden 12,5 puanlık bir azalışla işverenlerin yüzde 25,5'i tarafından işaretlenmiştir. 2014 yılında temininde güçlük çektiğini belirten işverenlerin yüzde 65'i "Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması" nedenini işaretlerken, bu yıl aynı neden 6,3

puanlık bir azalışla yüzde 58,7 oranında işaretlenirken; 2014 yılında işverenlerin yüzde 12'sinin "Önerilen Ücretin Az Bulunması" nedenini işaretlerken, bu yıl aynı neden 4 puanlık bir azalışla yüzde 8 oranında işaretlenmiştir. Yine önceki yıla göre puan düşüşü yaşayan bir diğer neden de "Vardiyalı Çalışma Olması" etkenidir. 2014 yılında eleman temininde güçlük çektiğini belirten işverenlerin yüzde 4'ü "Vardiyalı Çalışma Düzeni" ni işaretlerken, bu yıl aynı nedenin 3,1 puanlık bir azalışla yüzde 0,9 oranında işaretlendiği görülmektedir.

2014 ve 2015 yıllarında işverenlerin yüzde 79'u eleman temininde güçlük çekilme nedeni olarak "Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması" nedenini işaretlemişlerdir.

Grafik 19: Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri (Samsun-Türkiye)

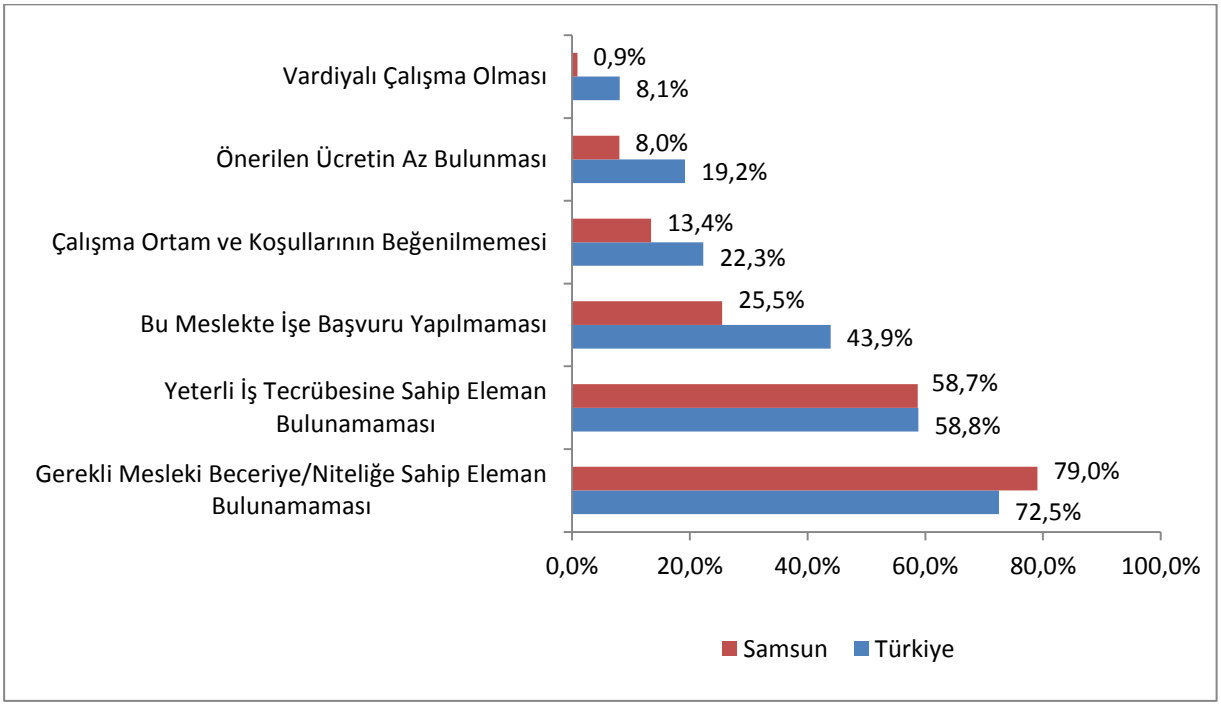

Kaynak: İPA 2015

İşgücü temininde güçlük çekme nedenleri Samsun ve Türkiye genelinde değerlendirildiğinde teminde güçlük çekilme nedenlerinin sıralamasının aynı olduğu görülmektedir. Bununla beraber Samsun'da işverenlerin Türkiye geneli işverenlerinden daha yüksek oranlarla "Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması" nedenini işaretlediği görülmektedir.

Samsun ve Türkiye genelinde işverenlerin teminde güçlük nedeni olarak işaretledikleri nedenlerin yüzdeleri karşılaştırıldığında niceliksel benzerlikler gözlenmekte olup; en büyük farklılaşma "Bu Meslekte Başvuru Yapılmaması" nedeninde görülmüştür. Türkiye genelinde yüzde 43,9'luk oranla işaretlenen "Bu Meslekte Başvuru Yapılmaması" nedeni Samsun İlinde 18,4 puanlık düşüşle yüzde 25,5'lik oranla işaretlenmiştir. Başka bir ifadeyle işverenler bu nedenleri işgücü temininde

karşılaştıkları güçlükte etkin bir neden olarak değerlendirmemektedirler. Adı geçen nedenler işgücü piyasasının arz tarafı olan işgücünü doğrudan ilgilendirmektedir. Dolayısıyla nedenlerin dağılımı sadece işverenlerin görüşünü yansıtmaktadır.

Grafik 20: Sektörlere Göre Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri*

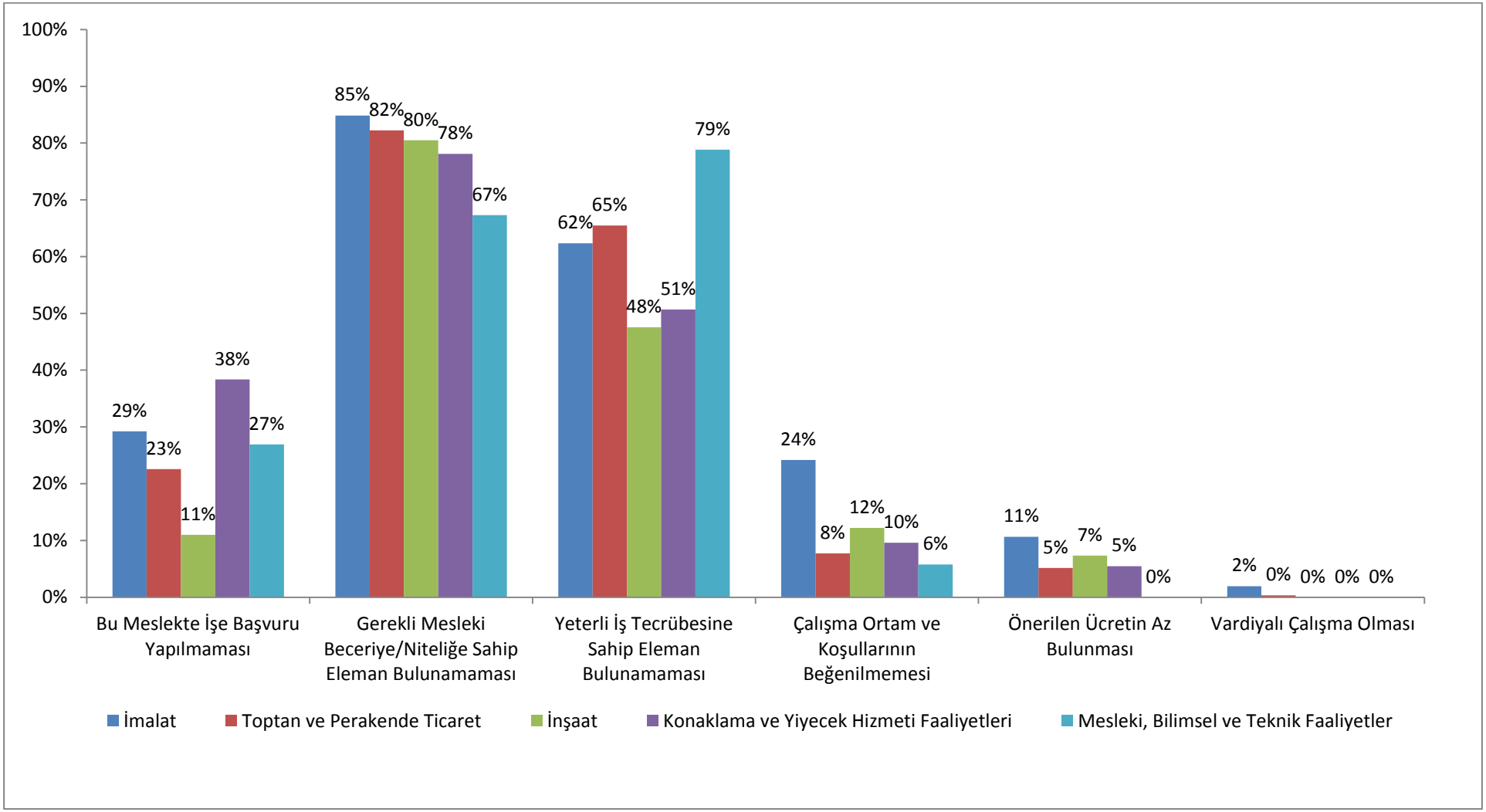

Kaynak: İPA 2015

*Grafikte Sektörler Temininde Güçlük Çekilen İşgücü Sayısına Göre Sıralanmıştır.

Temininde güçlük çekme nedenleri sektörler özelinde incelendiğinde; İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret, İnşaat ve Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetleri sektörlerinde "Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması" nedeni ilk sırada yer almaktadır. Her dört sektörde de sırayı "Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması" ve "Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması" nedenleri takip etmektedir. Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektöründe ise işgücü temininde güçlük çekme nedeni olarak ilk sırada "Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması" yer almaktadır. Daha sonra sırasıyla "Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması" ve "Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması" nedenleri gelmektedir.

Nedenler özelinde sektörler incelendiğinde; "Vardiyalı Çalışma Olması" nedeninin, İmalat sektörünün dışındaki sektörlerde faaliyet gösteren işverenler açısından işgücü temininde bir engel olarak görülmediği sonucu ortaya çıkmaktadır. Yine "Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi" nedeni İmalat sektöründe faaliyet gösteren işverenler tarafından daha çok işaretlenmiştir.

Tablo 48: Meslekler Bazında Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri*

Meslekler	Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması	Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması	Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması	Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi	Önerilen Ücretin Az Bulunması	Vardiyalı Çalışma Olması
Makineci (Dikiş)	40%	82%	72%	56%	8%	0%
Satış Danışmanı	3%	97%	73%	2%	7%	0%
Garson (Servis Elemanı)	30%	81%	62%	5%	5%	2%
Pazarlamacı	20%	71%	68%	5%	3%	0%
Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	32%	75%	54%	39%	11%	4%
Ahşap Mobilya İmalatçısı	24%	68%	92%	48%	8%	0%
Gaz Altı Kaynakçısı	26%	73%	56%	5%	32%	0%
Şoför-Yük Taşıma	0%	63%	58%	37%	0%	0%
Aşçı	27%	87%	66%	13%	13%	6%
Ön Muhasebeci	21%	86%	58%	0%	0%	0%
Soğuk Demirci	0%	85%	15%	0%	0%	0%
Mobilya Montaj İşçisi	0%	85%	85%	0%	0%	0%
Cnc Torna Tezgâhı Operatörü	0%	85%	65%	0%	7%	0%
İnşaat Teknolojisi Teknikeri	0%	64%	100%	19%	0%	0%
Muhasebeci	0%	82%	50%	0%	16%	0%
Beton ve Betonarme Kalıpçısı	0%	100%	0%	0%	0%	0%
Mobilya Döşeme İşçisi	44%	100%	89%	0%	9%	0%

Zihinsel Engelliler Öğretmeni-Özel Eğitim	**73%**	**36%**	**36%**	**0%**	**0%**	**0%**
Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik)	**0%**	**80%**	**39%**	**19%**	**41%**	**0%**
Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)	**100%**	**0%**	**0%**	**0%**	**0%**	**0%**

Kaynak: İPA 2015

*Meslekler Temininde Güçlük Çekilen İşgücü Sayısına Göre Sıralanmıştır.

Tabloda da görüldüğü gibi temininde güçlük yaşanan mesleklerin başında yer alan Makineci (Dikiş), Satış Danışmanı ve Garson (Servis Elemanı) mesleklerinde teminde güçlük yaşanmasının sebebi "Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması" olarak yansımıştır. Bununla beraber Ahşap Mobilya İmalatçısı, Mobilya Montaj İşçisi ve İnşaat Teknolojisi Teknikeri mesleklerinde eleman bulunamaması "Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması" nedenine daha fazla bağlanmıştır. İşgücü piyasasına bu mesleklerde eleman yetiştirilmesi ve bu mesleklerde olan işgücünün tecrübeli hale getirilmesi karşılanamama sorununu hafifletebilecektir. Tecrübe kazandırma amaçlı işbaşı eğitim programları bu karşılanamama sorununu çözebilecektir.

Tablo 49: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Durumuna Göre Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

İŞKUR Hizmetleri	Temininde Güçlük Çeken İşyeri	Temininde Güçlük Çekmeyen İşyeri
Çalışanlara Yönelik Eğitim	1%	1%
Eleman Talebi	79%	64%
İEP	31%	23%
İşveren Danışmanlığı	86%	78%
KÇÖ	0%	0%
Kurs	8%	4%
Mevzuat Danışmanlığı	30%	30%

Kaynak: İPA 2015

Raporun bu kısmında İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerleri temininde güçlük çekme durumlarına göre incelenmiştir. Buna göre işgücü temininde güçlük çeken işyerleri, güçlük çekmeyen işyerlerine göre eleman talebi, işbaşı eğitim programları, işveren danışmanlığı ve işbirliği ile mesleki eğitim (Kurs) hizmetlerinden daha yüksek oranda faydalandığı görülmektedir. Bununla beraber her iki işyeri durumu için çalışanlara yönelik eğitim ve mevzuat danışmanlığı hizmetlerinden faydalanma konusunda fark gözlenmemiştir.

İşgücü temininde güçlük çekme ve çekmeme durumuna göre farklılaşma en çok eleman talebi ve işveren danışmanlığı hizmetlerinde görülmektedir. Bu durum işverenlerin çeşitli nedenlerle bulmakta güçlük çektikleri işgücünün, İŞKUR tarafından temin imkânının sunulması ve işverenlerin çeşitli konularda kurum tarafından bilgilendirildiği anlamına gelmektedir.

İşgücü temininde güçlük çekme ve çekmeme durumlarına göre farklılaşmanın en çok olduğu bir diğer hizmet işbaşı eğitim programlarıdır. Eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin işbaşı eğitim programlarından daha fazla faydalandığı görülmektedir.

Farklılaşmanın belirgin olduğu diğer bir hizmet ise İşbirliği ile Mesleki Eğitim (Kurs) olarak karşımıza çıkmaktadır. İşgücü temininde güçlük yaşayan işverenlerin, güçlük çekmeyen işverenlere göre Kurs hizmetinden daha fazla faydalandıkları görülmektedir.

Samsun ilinde işyerlerinin yüzde 26,7'si eleman temininde güçlük çekerken yine işyerlerinin yüzde 17,7'sinde vardiyalı çalışma yapılmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinin ise yüzde 33,9'u eleman temininde güçlük çekmektedir. Bu oran Türkiye genelinde yüzde 39'dur.

Tablo 50: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Sektörel Bazda Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

	10+		
Sektör	TGÇM Evet	TGÇM Hayır	Genel Toplam
Toptan ve Perakende Ticaret	33	79	112
İmalat	34	52	86
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	27	39	66
İnşaat	6	10	16
Ulaştırma ve Depolama	2	13	15
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	3	10	13
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	3	8	11
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağ.	3	2	5
Bilgi Ve İletişim	0	5	5
Diğer Hizmet Faaliyetleri	0	4	4
Eğitim	1	1	2
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	1	0	1
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	1	0	1
Gayrimenkul Faaliyetleri	0	1	1
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	0	1	1
Genel Toplam	**115**	**224**	**339**

Kaynak: İPA 2015

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranı vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerine göre daha yüksektir. Vardiyalı çalışma yapılan her 3 işyerinden 1'i eleman temin ederken güçlük çekmiştir.

Sektörel olarak incelediğimizde ise; mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler ile finans ve sigorta faaliyetleri sektörlerinde vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinin tamamı eleman temininde güçlük çekmektedir. Bu oran Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektöründe yüzde 60,

Eğitim sektöründe yüzde 50'dir. Dört sektörde ise vardiyalı çalışma yapılmasına rağmen eleman temininde güçlük çekilmemektedir.

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekme oranı vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerine göre daha yüksektir. Ancak bu durum her sektör için söz konusu değildir. Sektörler arasında farklılaşmalar görülmektedir.

Vardiyalı çalışma yapılan ve eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin neden eleman temininde güçlük çektiğine ilişkin bilgiler Grafik 21'de sunulmuştur.

Grafik 21: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri

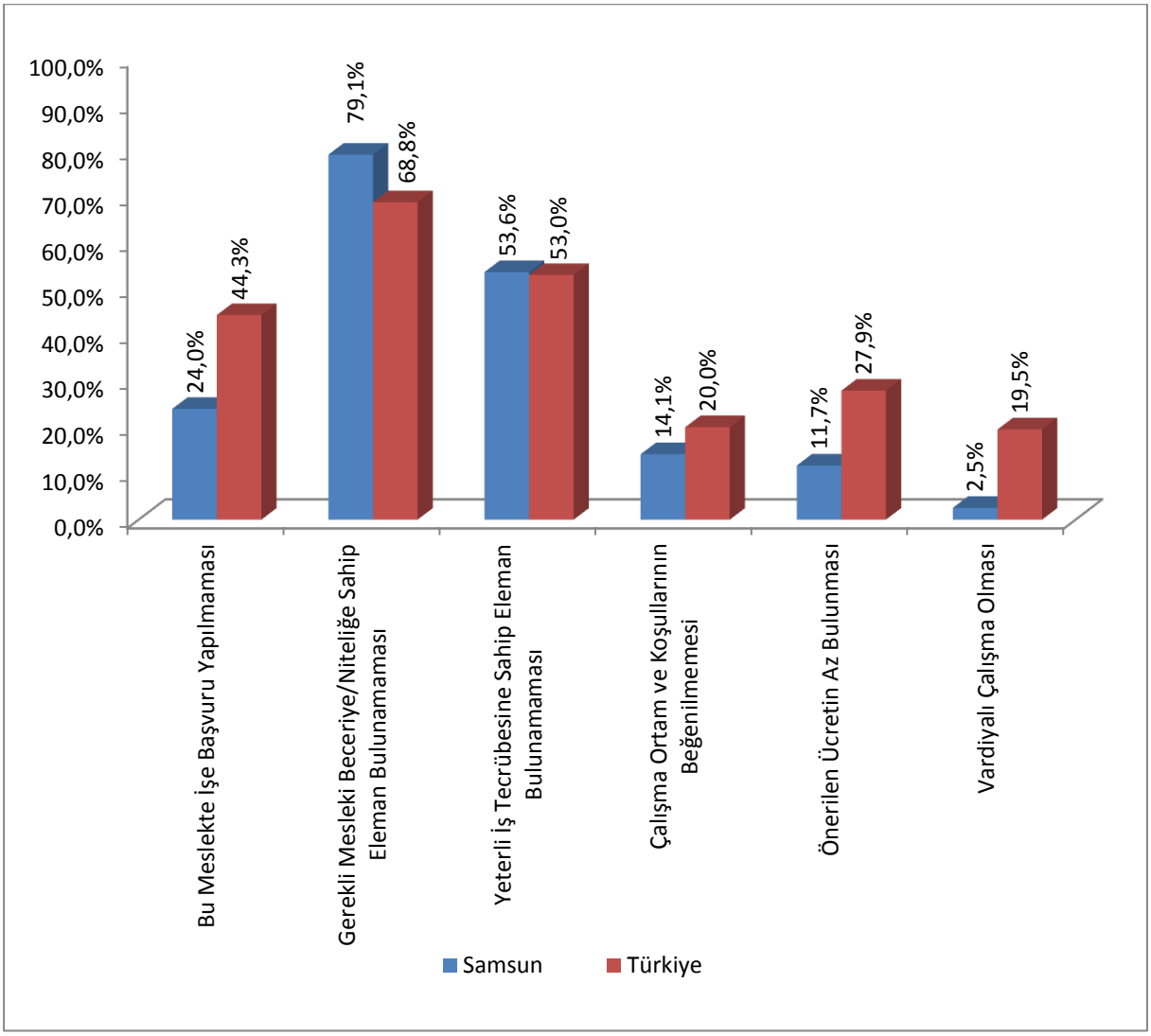

Kaynak: İPA 2015

Vardiyalı çalışma yapılan işyerleri ağırlıklı olarak Gerekli Mesleki Beceri/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması noktasında sıkıntı çektiklerini bildirmişlerdir. Daha sonra sırası ile Yeterli İş

Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması ile İlgili Meslekte Eleman Bulunamaması gelmiştir. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekmelerinin en düşük oranlı nedenlerinden birinin Vardiyalı Çalışma olması dikkat çekicidir. Ancak Türkiye genelinde eleman temininde güçlük çekilen meslekler içerisinde temininde güçlük çekilme nedeni olarak Vardiyalı Çalışmanın oranı yüzde 4'tür. Vardiyalı Çalışma yapmanın eleman temininde güçlük çekme konusunda ön planda olan bir neden olmadığı görülmektedir. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde istenilen elemanın temininde gerekli mesleki beceri ve niteliğe sahip eleman bulunamaması en büyük problemdir. Samsun ili ve Türkiye genelinde en düşük oran Vardiyalı Çalışma Olması konusundadır.

Samsun ilinde işyerlerinin yüzde 26,7'si eleman temininde güçlük çekerken yine işyerlerinin yüzde 7,7'si ihracat yapmaktadır. İhracat yapan işyerlerinin ise yüzde 42,9'u eleman temininde güçlük çekmektedir. Aynı oran Türkiye genelinde 35'tir.

Tablo 51: İhracat Yapan İşyerlerinin Sektörel Bazda Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

	10+		
Sektör	**TGÇM Evet**	**TGÇM Hayır**	**TGÇM Toplam**
İmalat	42	59	101
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	1	0	1
İnşaat	1	0	1
Toptan ve Perakende Ticaret	12	20	32
Ulaştırma ve Depolama	1	1	2
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	1	0	1
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	3	2	5
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	1	0	1
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	0	1	1
Diğer Hizmet Faaliyetleri	0	1	1
Genel Toplam	**63**	**84**	**147**

Kaynak: İPA 2015

İhracat yapan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranı ihracat yapmayan işyerlerine göre daha yüksektir. İhracat yapan her 5 işyerinden 2'si eleman temin ederken güçlük çekmiştir.

İhracat yapan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekme oranı ihracat yapmayan işyerlerine göre daha yüksektir. Ancak bu durum her sektör için söz konusu değildir. Sektörler arasında farklılaşmalar görülmektedir.

İhracat yapan ve eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin neden eleman temininde güçlük çektiğine ilişkin bilgiler Grafik 22'de sunulmuştur.

Grafik 22: İhracat Yapan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri

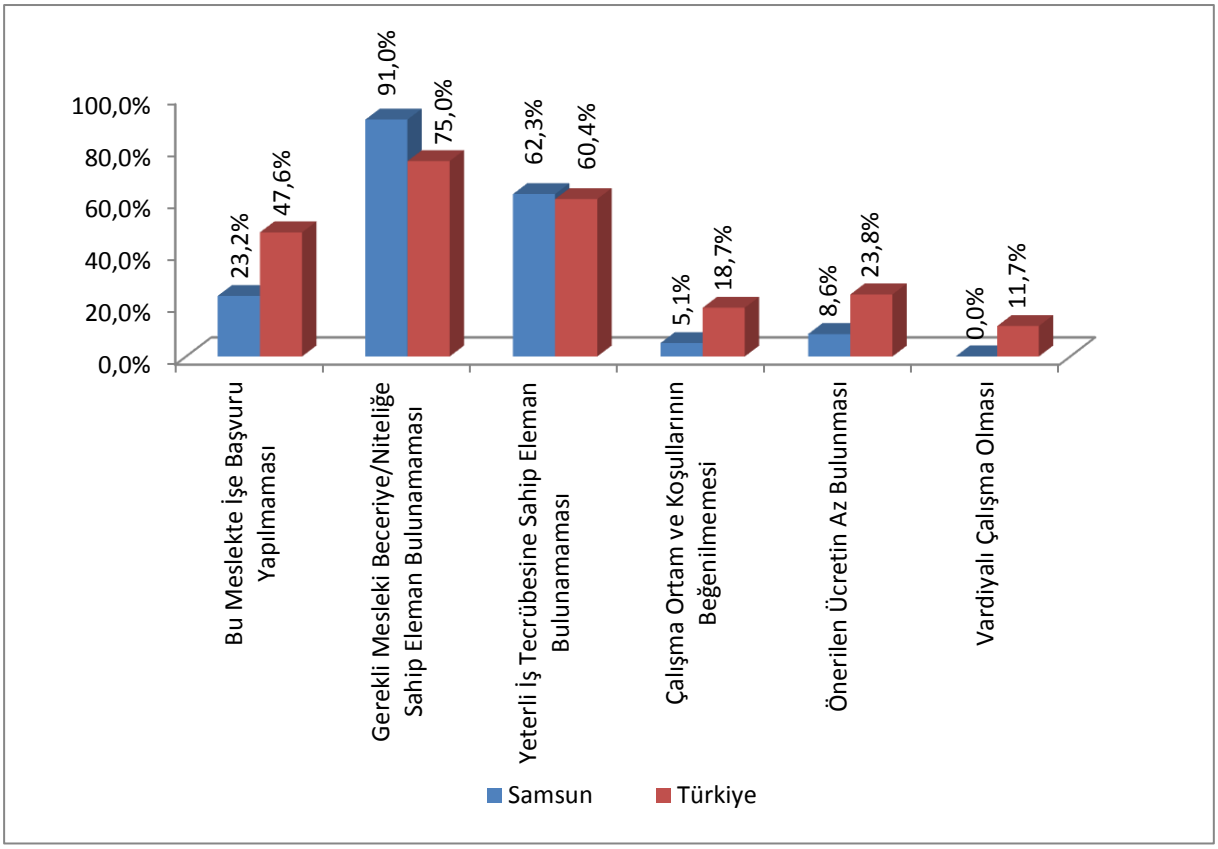

Kaynak: İPA 2015

İhracat yapan işyerleri ağırlıklı olarak Gerekli Mesleki Beceri/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması noktasında sıkıntı çektiklerini bildirmişlerdir. Daha sonra sırası ile Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması ile İlgili Meslekte Eleman Bulunamaması gelmiştir. Temininde güçlük çekilme nedenlerinin ihracat yapan ve eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin Türkiye geneli sıralaması ile Samsun ili sıralaması birbirine yakındır.

Samsun'da işyerlerinin yüzde 26,7'si eleman temininde güçlük çekerken yine işyerlerinin yüzde 7,3'ünün part-time çalışanı bulunmaktadır. Part-time çalışanı olan işyerlerinin ise yüzde 30,9'u eleman temininde güçlük çekmektedir. Bu oran Türkiye genelinde yüzde 38,4'tür.

Tablo 52: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

	10+		
Sektör	**TGÇM Evet**	**TGÇM Hayır**	**Genel Toplam**
İmalat	6	13	19
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	1	0	1
İnşaat	4	10	13
Toptan ve Perakende Ticaret	10	13	24
Ulaştırma ve Depolama	0	14	14
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	8	12	19
Bilgi ve İletişim	0	1	1
Gayrimenkul Faaliyetleri	0	1	1
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	3	4	7
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	0	7	7
Eğitim	8	9	18
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	2	8	10
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	0	1	1
Diğer Hizmet Faaliyetleri	1	2	4
Genel Toplam	**43**	**96**	**139**

Kaynak: İPA 2015

Part-time çalışanı olan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranı part-time çalışanı olmayan işyerlerine göre daha yüksektir. Part-time çalışanı olan her 3 işyerinden 1'i eleman temin ederken güçlük çekmiştir.

Samsun'da Ulaştırma ve Depolama, Bilgi ve İletişim, Gayrimenkul Faaliyetleri, İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ile Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor Sektörleri dışında kalan part-time çalışana sahip olan işyerleri eleman temininde güçlük çekmektedir.

Part-time çalışanı olan ve eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin neden eleman temininde güçlük çektiğine ilişkin bilgiler Grafik 23'te sunulmuştur.

Grafik 23: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri

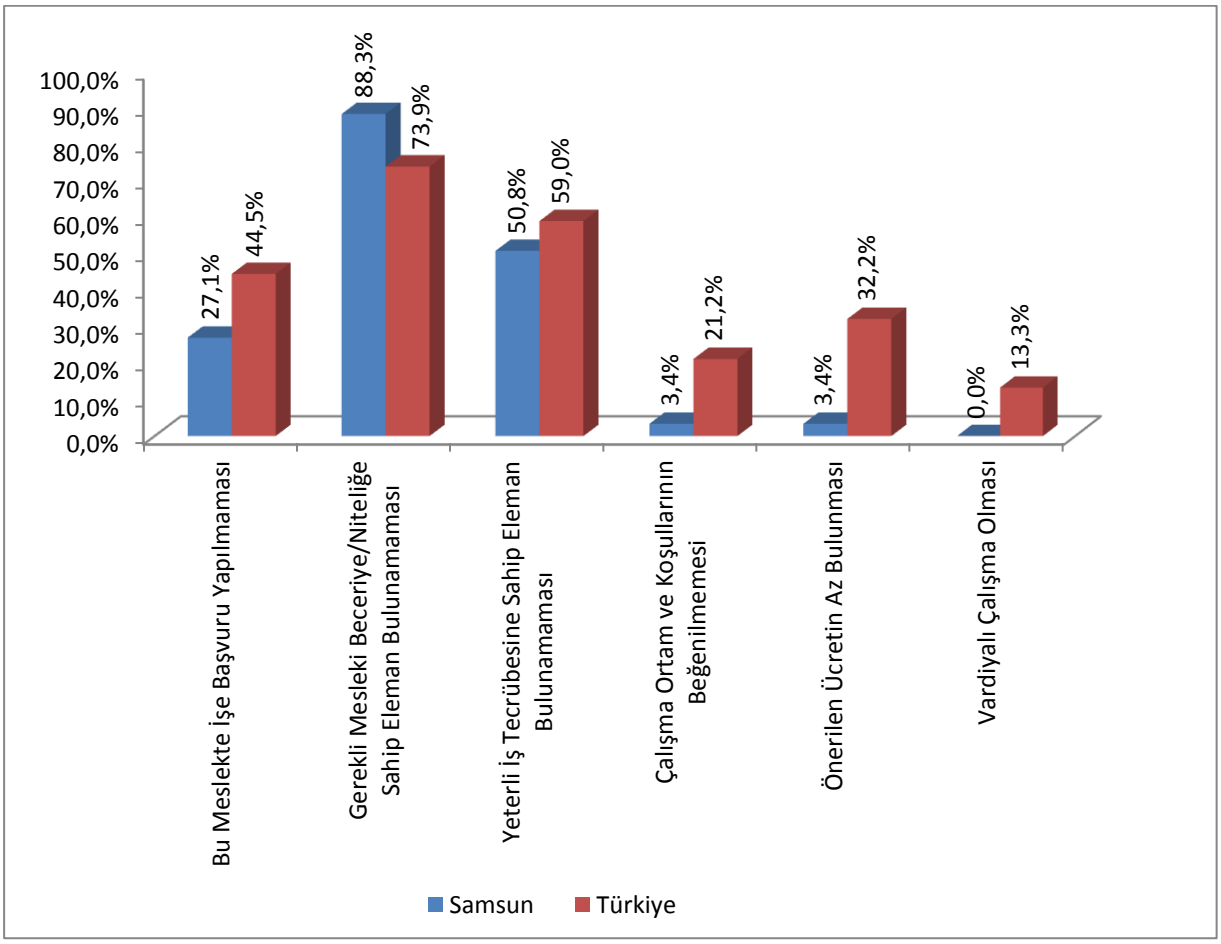

Kaynak: İPA 2015

Part-time çalışanı olan işyerleri ağırlıklı olarak Gerekli Mesleki Beceri/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması noktasında sıkıntı çektiklerini bildirmişlerdir. Daha sonra sırası ile Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması ile İlgili Meslekte Eleman Bulunamaması gelmiştir. Temininde güçlük çekilme nedenlerinin Samsun ile Türkiye geneli sıralaması birbirine yakındır. Samsun ilinde part-time çalışanı olan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekme nedenleri içerisinde Önerilen Ücretin Düşük Bulunması oranı Türkiye geneline göre oldukça düşüktür. Part-time çalışan istenen işlerde ücretler çalışmak isteyenler için problem teşkil etmemektedir.

İstihdam Artış/Azalış Beklentisi

İşgücü Piyasası Araştırması kapsamındaki işverenlerin işyerlerindeki istihdamı gelecek dönemlerde ne kadar artırmayı veya azaltmayı planladıklarına ilişkin tahminleri derlenmiştir. Bu kapsamda işverenlere 2016 yılı Mart-Nisan döneminin öngören istihdam artış ya da azalışına ilişkin tahminleri alınmıştır. İşverenlerin şu an ki mevcut istihdamlarını esas alarak dört seçenekli bir yanıtlama vermeleri talep edilmiştir. Buna göre mevcut istihdam işverenin öngörüsüne göre ya artış

gösterecek ya azalacak ya da değişmeyecektir. Bu üç seçeneğin dışında işverenin fikrim yok söyleme seçeneği de mevcuttur.

İşyerlerinin çalışma biçimlerine göre diğer bir anlamda özelliklerine göre net istihdam değişim oranları tabloda gösterilmiştir.

Tablo 53: İşyerlerinin Çalışma Biçimine Göre Net İstihdam Değişim Oranları

İşyerinin Çalışma Biçimi	NİDO
Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerleri	3,5%
İhracat Yapan İşyerleri	3,8%
Part-time Çalışanı Olan İşyerleri	1,3%
Genel Toplam	**4,4%**

Kaynak: İPA 2015

Samsun'da vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde yüzde 3,5 oranında mevcut istihdamın artacağı beklenmektedir. İhracat yapan işyerlerinde istihdam artışı yüzde 3,8, part-time çalışanı olan işyerlerinde ise yüzde 1,3 oranında istihdam artışı beklenmektedir. İl genelinde istihdam artış beklentisi yüzde 4,4'dir. İhracat yapan işyerleri kapasitelerini yüksek oranda arttırma eğilimindedirler. Türkiye genelindeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerine baktığımızda NİDO vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde yüzde 2,9, İhracat yapan işyerlerinde yüzde 2,8 ve part-time çalışanı olan işyerlerinde yüzde 2,6'dır. Part-time çalışanı olan işyerlerinde Samsun ili Türkiye ortalamasının altında iken diğer göstergelerde ortalamanın üstündedir.

2016 yılının Mart-Nisan aylarında çalışmanın yapıldığı döneme göre Samsun'da istihdam artışı beklenmektedir. Bu istihdam artışı beklentisi doğru okunmalı ve ona göre tedbirler alınmalıdır. İPA çalışmasında Samsun, işverenlerin aradıkları elemanı bulmada zorlandıkları gözlenmiştir. Bu nedenle istihdam artışı beklenen alanlarda işgücü piyasasının aradığı niteliklerde eleman yetiştirilmeye ve gerekli diğer tedbirleri almaya hemen başlanmalıdır.

Sektörlere göre Net İstihdam Değişimi incelendiğinde; eğitim, gayrimenkul faaliyetleri ile finans ve sigorta faaliyetleri sektörlerinde istihdam azalışı beklendiği görülmektedir. Aynı tabloyu Türkiye geneli için incelediğimizde sadece eğitim sektöründe istihdam azalışı beklendiğini diğer sektörlerde ise istihdam artışı beklendiği görülmektedir.

Tablo 54: Sektörler İtibariyle Net İstihdam Değişimi ve Oranları

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	Net İstihdam Değişim Oranı
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	75	125,0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	478	15,9%
Bilgi ve İletişim	119	5,5%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	128	5,3%
İmalat	773	5,0%
İnşaat	335	4,4%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	19	3,7%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	32	3,1%
Toptan ve Perakende Ticaret	304	2,7%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	62	1,6%
Ulaştırma ve Depolama	31	1,1%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	0	0,0%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	0	0,0%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	0	0,0%
Eğitim	-4	-0,2%
Gayrimenkul Faaliyetleri	-1	-1,5%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	-2	-2,6%
Genel Toplam	**2.348**	**4,4%**

Kaynak: İPA 2015

Samsun'da Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı, Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörleri olmak üzere üç sektör geneldeki artış beklentisine rağmen herhangi bir değişiklik beklememektedir.

Bunun yanı sıra Su Temini; Kanalizasyon Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörü yüzde 125 oranında 75 kişilik mevcut istihdamda artış bekleyerek sektörler arasında en yüksek oranda artış bekleyen sektör olmuştur. Yüzde 15,9'luk bir oranla bu sektörü İdari ve Destek Hizmet faaliyetleri sektörü takip etmektedir ki burada da 478 kişilik bir istihdam artışı beklentisi söz konusudur. Bilgi ve iletişim sektörü yüzde 5,5 oranında istihdam artışı bekleyerek ilin bu sektörde de hacmini daha da genişletecek olduğunu göstermektedir.

Sektörlerdeki istihdam artış beklentileri geleceğe dair pozitif bir bakış açısı oluşmuştur. Türkiye genelinde de ilk sırada İnşaat sektörü bulunurken daha sonra Bilgi ve İletişim ile Mesleki,

Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörleri gelmektedir. Samsun ilinde NİDO beklentisi Türkiye geneline göre daha yüksek olsa da artış beklentisinin belirli sektörlerde daha belirgin olduğu gözlenmiştir.

Meslek gruplarına göre net istihdam değişimlerine baktığımızda istihdam azalışı beklenen meslek grubu bulunmamaktadır. Türkiye genelinde tüm meslek gruplarında istihdam artışı beklenmektedir.

Tablo 55: Meslek Grupları İtibariyle Net İstihdam Değişim Oranları

Meslek Grupları	Net İstihdam Değişimi	Net İstihdam Değişim Oranı
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	555	7,49%
Hizmet Ve Satış Elemanları	409	5,15%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	454	4,99%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	462	4,49%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	165	3,55%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	185	3,30%
Profesyonel Meslek Mensupları	115	1,88%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	2	1,16%
Yöneticiler	1	0,06%
Genel Toplam	**2.348**	**4,42%**

Kaynak: İPA 2015

Samsun'da meslek gruplarına göre net istihdam artışını değerlendirdiğimizde 555 kişilik istihdam artışı beklentisiyle nitelik gerektirmeyen mesleklerde çalışanların oluşturduğu meslek grubu ilk sırada yerini almıştır. Bu meslek grubunu sırasıyla sanatkarlar ve ilgili işlere çalışanlar ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grupları takip etmektedir.

Meslek gruplarına net istihdam değişim oranları açısından baktığımızda ise yüzde 7,49 oranında Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde Çalışanların ilk sırada olduğu görülmektedir. Bu meslek grubunu yüzde 5,15 oranında Hizmet ve Satış Elemanları Meslek grubu, yüzde 4,99 oranında Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grupları, yüzde 3,55 oranında Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubu, yüzde 3,30 oranında Büro Hizmetinde Çalışan Elemanlar meslek grubu, yüzde 1,88 oranında Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubu, yüzde 1,16 oranında Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubu ve yüzde 0,06 oranında Yöneticiler meslek grubu izlemektedir. Diğer bir anlamda bu ölçüde bir mevcut istihdam artışı beklenmektedir.

En düşük artışın beklendiği yöneticiler meslek grubunda ise 1 kişilik artış yüzde 0,06'lık bir dilime tekabül etmektedir. Türkiye genelinde de en yüksek oranda Sanatkârlar ve İlgili İşlerde

Çalışanlar meslek grubunda istihdam artışı beklenmektedir. Daha sonra Tesis ve Makine Operatörleri ile Hizmet ve Satış Elemanları gelmektedir.

Tablo 56: Net İstihdam Artışı ve Azalışı Beklenen İlk 10 Meslek

Net istihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Temizlik Görevlisi	Fındık Toplama İşçisi
Garson (Servis Elemanı)	Şoför (Yolcu Taşıma)
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)
Dokuma Konfeksiyon Makineci	Sıvacı
Satış Danışmanı	Büro Memuru (İdari İşler)
Geri Dönüşüm İşçisi	Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim
Ahşap Mobilya İmalatçısı	Türkçe Öğretmeni
Paketleme İşçisi (El ile)	Diş Protez Teknisyeni
Salça ve İştah Açıcı Maddeler Hazırlama İşçisi	Kimya Öğretmeni-Ortaöğretim
Güvenlik Görevlisi	İnşaat Demiri Bağlama Ustası

Kaynak: İPA 2015

En fazla istihdam artışı beklenen ilk üç meslek sırasıyla; Temizlik Görevlisi, Garson (Servis Elemanı), Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi olarak gözlenmiştir. Bu mesleklerin açık işlerdeki en çok aranan meslekler ile uyumlu olduğu görülmektedir.

Fındık Toplama İşçisi, Şoför (Yolcu Taşıma) ve İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle) meslekleri en fazla istihdam azalışı beklenen meslekler olarak göze çarpmaktadır. Fındık Toplama İşçisi ve İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle) mesleklerdeki azalışın mevsimsel sebeplerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Mesleklerdeki istihdam artışı veya azalışının olacağının bilinmesi işgücü piyasasının hareketliliğinin sağlanması açısından önemli bir analizdir. Bu çalışma ile doğru ve kalıcı istihdamın sağlanmasına ve kaynakların verimli kullanılmasına rehberlik ve veri kaynağı teşkil etmek amaçlanmaktadır. Toplam 248 farklı meslekte 2 bin 714 kişilik istihdam artışı beklenirken, 69 farklı meslekte de 365 kişilik istihdam azalışı beklenmektedir.

Tablo 57: Özelliklerine Göre İşyerlerinin Net Artış Beklediği Meslekler

Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinin Pozitif Yönde Net İstihdam Değişimi Beklediği Meslekler	İhracat Yapan İşyerlerinin Pozitif Yönde Net İstihdam Değişimi Beklediği Meslekler	Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Pozitif Yönde Net İstihdam Değişimi Beklediği Meslekler
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Salça ve İştah Açıcı Maddeler Hazırlama İşçisi	Garson (Servis Elemanı)
Garson (Servis Elemanı)	Dökümcü (Metal)	Hemşire
Salça ve İştah Açıcı Maddeler Hazırlama İşçisi	Cnc Torna Tezgahı Operatörü	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)
Paketleme İşçisi (El İle)	Diğer Plastik Mamuller İmalat İşçileri	Isı Yalıtımcısı
Güvenlik Görevlisi	Metal Levha İşçisi	Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)
Satış Danışmanı	Lastik Ayakkabı İmal İşçisi	Uluslararası Satış Elemanı
Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	Pazarlamacı	Bulaşıkçı (Stevard)
Trikotajcı/Endüstriyel Örmeci	Ahşap Mobilya İmalatçısı	Beden İşçisi (İnşaat)
Amonyum Nitratlı Gübre İmal İşçisi	Şoför-Yük Taşıma	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)
Diğer Plastik Mamuller İmalat İşçileri	Gaz Altı Kaynakçısı	Kesimhane İşçisi
Tıbbi Sekreter	Isı Yalıtımcısı	Hasta ve Yaşlı Bakım Elemanı
Hemşire	Cnc Freze Tezgahı Operatörü	Nc/Cnc Tezgâh Operatörü

Kaynak: İPA 2015

Net istihdam artışı veya azalışı beklenen meslekler işyerlerinin özelliklerine göre değişiklik göstermektedir.

Örneğin net istihdam artışı beklenen ilk meslek temizlik görevlisi olmasına rağmen vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi mesleği, ihracat yapılan işyerlerinde Salça ve İştah Açıcı Maddeler Hazırlama İşçisi mesleği ön plana çıkmıştır. Part-time çalışanı olan işyerlerinde ise Garson (Servis Elemanı) mesleği en fazla istihdam artışı beklenen meslek olmuştur.

Benzer şekilde net istihdam azalışı olan tüm meslekleri işyerleri özelliklerine göre sıralandığında vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde Beden İşçisi (İnşaat), Diş Protez Teknisyeni, Büro Memuru (İdari İşler) ve Mutfak Şefi mesleklerinde, ihracat yapan işyerlerinde ise Fındık Toplama İşçisi, Büro Memuru (İdari İşler) ve Yönetici (Ardiye ve Depolama) mesleklerinde istihdam azalışı beklenmektedir. Part-time çalışanı olan işyerlerinde ise çoğu branş öğretmenliklerde, Temizlik Görevlisi ile Büro Memuru (İdari İşler) mesleklerinde istihdam azalışı beklenmektedir.

Bu çalışma bize işyerlerinin özelliklerine göre ihtiyaçları doğrultusunda istihdam artışı veya azalışı beklenen mesleklerin değişebileceğini diğer bir deyişle ihtiyacın mesleğe yansıyacağını göstermektedir.

İstihdam artış/azalış beklentisi bölümünde buraya kadar istihdam artış/azalış beklenen kişi sayısına ve özelliklerine ilişkin veriler sunulmuştur. Bu tabloda ise istihdam artışı/azalışı bekleyen veya fikri olmayan işyerlerine ilişkin verilere yer verilecektir.

Tablo 58: Sektörlere Göre İstihdam Artış/Azalış Beklentisi

Sektörler	İstihdam Artışı %	İstihdam Azalışı %	İstihdam Değişmeyecek İşyeri %	Fikrim Yok %
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	50,0%	*	*	50,0%
Bilgi ve İletişim	50,0%	*	16,7%	33,3%
İmalat	25,1%	2,5%	28,1%	44,3%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	25,0%	2,3%	18,2%	54,5%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	25,0%	*	37,5%	37,5%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	21,8%	1,8%	40,0%	36,4%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	21,1%	2,8%	32,1%	44,0%
Toptan ve Perakende Ticaret	19,5%	3,4%	33,6%	43,5%
Eğitim	15,9%	3,7%	22,0%	58,5%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	15,2%	2,5%	38,0%	44,3%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	14,3%	14,3%	28,6%	42,9%
Gayrimenkul Faaliyetleri	14,3%	28,6%	28,6%	28,6%
İnşaat	13,6%	4,1%	25,7%	56,6%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	12,5%	12,5%	37,5%	37,5%
Ulaştırma ve Depolama	8,4%	0,9%	29,0%	61,7%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	*	*	50,0%	50,0%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	*	*	*	100,0%
Genel Toplam	**18,6%**	**3,2%**	**29,8%**	**48,4%**

Kaynak: İPA 2015

Sektörlere göre Samsun'daki işverenlerin istihdam artışı-azalışı beklediği ya da değişiklik olmayacağını belirttiği ya da fikrim yok diye bahsettiği işyeri oranları Tablo 58'de görülmektedir.

Araştırma kapsamına giren Samsun'daki işyerlerinin yaklaşık yüzde 48'inin geleceğe ilişkin bir fikri veya öngörüsü bulunmamaktadır. Türkiye genelinde ise bu oran yaklaşık yüzde 42'dir. Yine

Samsun'da işyerlerinin yaklaşık yüzde 30'u istihdamının değişmeyeceğini belirtirken bu oran Türkiye genelinde yüzde 38,6'dır. Samsun ilindeki işyerlerinden yüzde 18,6'sı geleceğe pozitif şekilde bakarak istihdamlarının artacağını tahmin ederken sadece yüzde 3,2'si istihdamlarında azalış beklentisi içindedir. Türkiye genelinde ise yüzde 16,4'ü istihdam artışı beklerken, yüzde 3,2'si istihdam azalışı beklemektedir. Samsun ve Türkiye genelindeki işverenlerin istihdam artışındaki beklentilerinde oransal benzerlik olduğu görülmektedir.

Sektörel olarak bakıldığında ise; Samsun'da en yüksek oranda istihdam artışı bekleyen sektör yüzde 50 ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri ile Bilgi ve İletişim sektörleri iken en çok azalış Gayrimenkul Faaliyetleri sektöründe yüzde 28,6 oranındadır.

İstihdam artış/azalış beklentisi karşısında fikrinin olmadığını beyan eden işveren oranının yüksek olması dikkat çekicidir. Bunun yanı sıra yüzde 100 gibi yüksek bir oranda Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektörünün geleceği ile ilgili fikir beyan edilmediğine dair sonuç ortaya çıkmıştır.

Tablo 59'da Samsun ilindeki işyerlerinin özelliklerine göre istihdam beklentileri değerlendirilmiştir.

Tablo 59: İşyeri Özelliklerine Göre İstihdam Artış/Azalış Beklentisi

İşyeri Özellikleri	İstihdam Artışı Bekleyen İşyeri %	İstihdam Azalışı Bekleyen	Değişmeyecek Olan İşyeri %	Fikrim Yok İşyeri%
İhracat Yapan İşyeri	34,9%	2,1%	39,9%	23,1%
Vardiya Yapan İşyeri	28,3%	1,9%	38,7%	31,2%
Kısmi Çalışanı Olan İşyeri	24,4%	3,8%	47,4%	24,4%
Toplam İşyeri	**18,6%**	**3,2%**	**29,8%**	**48,4%**

Kaynak: İPA 2015

Samsun ilindeki ihracat yapan, vardiyalı çalışma yapan ve kısmi çalışanı olan işyerlerinin istihdam beklentilerine bakıldığında ağırlıklı olarak istihdamlarının değişmeyeceği beyanı ön plandadır. Samsun ilinde ihracat yapan işyerlerinin istihdam artışı konusunda, vardiyalı çalışma yapan ve kısmi çalışanı olan işyerlerine göre daha yüksek orana sahip olduğu görülmektedir.

SONUÇ

2015 yılında Samsun İlinde gerçekleştirilen İşgücü Piyasası Talep Araştırmasının yapılmasında öne çıkan amaçlardan bir tanesi en genel anlamıyla aktif işgücü politikalarının tümüne veri sağlamaktır. Diğer amaç ise, işgücü piyasasında özellikle de talep açısından ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve beceri gereksinimlerini tespit ederek işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliğin giderilmesine yönelik politika ve önerilerin geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Dolayısıyla bu raporun bulguları da ihtiyaçların tespitine yönelik katkı ve öneriler açısından değerlendirilebilir.

Samsun ilinde temel işgücü verileri incelenecek olursa işgücüne katılım oranının 2008 yılında yüzde 56,6 iken 2013 yılına kadar dalgalı bir düşüş eğilimi göstererek yüzde 50,5 seviyesine gerilediği görülecektir. TÜİK verilerine göre Türkiye genelinde işgücüne katılım oranı yüzde 50,8 olup, Samsun İli Türkiye geneli ile oransal benzerlik göstermektedir.

Samsun ilinde istihdam oranı 2008 yılında yüzde 52,2 iken işgücüne katılım oranları ile yüksek bir benzerlik göstererek 2013 yılına kadar yüzde 47,2 seviyesine gerilemiştir. TÜİK verilerine göre2013 yılında Türkiye geneli istihdam oranı yüzde 45,9 ile Samsun ili istihdam oranının altındadır. Çalışabilir nüfusun artış hızına oranla yeni istihdam olanaklarının aynı hızda yaratılamaması nedeniyle hem işgücüne katılım oranları hem de istihdam oranları düşüş göstermektedir.

Samsun İlinde işsizlik oranı 2008 yılında yüzde 7,8 iken 2010 yılına kadar yatay seyir izlemiş, 2011 yılında ise yüzde 5,5'e gerilemiştir. 2012 yılından itibaren tekrar yükselme eğilimini göstererek 2013 yılında yüzde 6,6 seviyesine ulaşmıştır. TÜİK verilerine göre 2013 yılında Türkiye geneli işsizlik oranı yüzde 9,7 ile Samsun işsizlik oranının oldukça üzerindedir.

İŞKUR veri tabanında çekilen veriler incelendiğinde ise şu sonuçlara ulaşılmıştır: 2015 yılı Haziran ayı itibariyle Samsun Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne kayıtlı sayısı 49.309'dur. Kayıtlı işsizlerin 27.388'i erkek, 21.921'i ise kadındır. Kayıtlı işsizlerin mesleklere göre dağılımı incelendiğinde en fazla kayıt bulunan mesleklerin Beden İşçisi (Genel), Satış Danışmanı ve Büro Memuru (Genel) olduğu görülmektedir.

2015 yılı Ocak-Haziran döneminde Samsun Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından alınan açık iş sayısı 12.375'tir. 2014 yılı sonuna kadar alınan açık iş sayısının 20.840 olduğu göz önüne alındığında 2015 yılı sonuna kadar da yaklaşık olarak aynı sayıda açık iş alınması beklenmektedir.

2014 yılı içerisinde Samsun Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından 8.123 kişi işe yerleştirilmiştir. Bu kişilerin 4.797'si erkek, 3.326'sı kadındır. 2015 yılının Ocak-Haziran döneminde ise 7.378 kişi işe yerleştirilmiştir. İşe yerleşenlerin 4.225'i erkek, 3.153'ü kadındır.

2014 yıl sonu ve 2015 yılı Ocak-Haziran dönemi mesleki kurs verileri incelendiğinde Samsun Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından 2014 yılında 1.226 adet, 2015 yılının ilk altı ayında 1.188 adet kurs programı düzenlenmiştir. Düzenlenen kurs programlarında 2014 yılında 6.307 kişi, 2015 yılının ilk altı ayında ise 4.749 kişi katılmıştır.

İşsizlik sigortası fonuna başvurarak ödenek almaya hak kazanan çalışanların sayısı 2014 yılı ve 2015 yılı Ocak-Haziran dönemi için meslekler ve toplam yararlanıcı sayıları bakımından incelenmiştir. Buna göre 2014 yılında toplam 6.359 kişi ödenekten faydalanırken 2015 yılı Ocak-Haziran döneminde bu rakam 3.478 olmuştur. Rakamlar bu yıl geçtiğimiz yıla göre daha fazla kişinin ödeneğe başvurduğunu dolayısıyla işsiz kalan kişi sayısında bir artış olacağına işaret etmektedir.

2015 yılı İşgücü Piyasası Araştırmasının alan çalışması örneklemini; Türkiye İstatistik Kurumu ile birlikte tespit edilen ve Samsun İlinde özel sektörde faaliyet gösteren, 10 ve üzeri çalışanı olan işyerleri oluşturmaktadır. Çalışma 16 Mart-30 Nisan 2015 tarihleri arasında yapılmıştır. Uluslararası sektörel ve mesleki sınıflandırmaların (NACE Rev.2) kullanıldığı araştırmada tam sayım yöntemi ile çalışılmıştır. Yani Samsun İlindeki 10+ istihdamlı özel sektör işyerlerinin tamamı ziyaret edilmiştir. Toplamda 2 bin 365 işyeri taranmış, bin 861 işyerine bilgi formu uygulanmıştır.

Çalışma kapsamında Samsun İlinde 214 farklı işyerinde toplam 649 kişilik açık iş talebi bulunduğu tespit edilmiştir. Buna ek olarak, Samsun'un "açık iş oranı" yüzde 1,2 olarak hesaplanmıştır. Başka bir deyişle Samsun İlinde her yüz kişilik kadronun 98,8 i dolu, 1,2'si boş olup doldurulmaya hazırdır. Saha çalışmasında ziyaret edilen işyerlerinin yüzde 11,2'si açık işi olduğunu belirtmiştir. Açık işler için yaklaşık yüzde 64,1 oranında asgari bir eğitim düzeyi talep edilmektedir. Açık işler için yüzde 4 oranında çıraklık eğitimi, yüzde 59,6 oranında lise altı eğitimliler, yüzde 27,7 lise ve dengi eğitimliler ve yüzde 8,7 oranında lise üstü eğitimliler tercih edilmektedir. Lisans üstü eğitim düzeyinde eleman talebi alınamaması dikkat çekicidir.

Açık işler için talep edilen ek becerilere bakıldığında; ilk sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe Becerisi sonrasında ise Fiziki ve Bedensel Yeterlilik gelmektedir. Daha sonra sırası ile Takım Çalışmasına Uyum, İletişim ve İfade Yeteneği, Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme, Bilgisayar Kullanımı, Hesap Yapabilme, Satış ve Pazarlama, Proje Tabanlı Çalışma, ile Yabancı Dil Becerileri gelmektedir.

Sektörlere göre en yüksek açık iş oranı yüzde 4,9 ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe tespit edilmiştir. "Finans ve Sigorta Faaliyetleri" sektörünü yüzde 2,5 ile "Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetleri" sektörü ve yüzde 1,6 ile "İmalat" sektörü izlemektedir.

Samsun'da açık işlerin en fazla olduğu ilk 10 mesleğin Satış Danışmanı, Makineci (Dikiş), Ahşap Mobilya İmalatçısı, Çağrı Merkezi Görevlisi, Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı), Garson (Servis

Elemanı),Gaz Altı Kaynakçısı, Beden İşçisi (Genel), Konfeksiyon İşçisi ve Ön Muhasebeci olduğu tespit edilmiştir.

Samsun İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre, Samsun İlindeki işverenlerin ilk 6 ayda 1.283 kişilik açık iş pozisyonuna temininde güçlük çektikleri sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma kapsamında ziyaret edilen işyerlerinin yüzde 26,7'si eleman temininde güçlük çektiğini belirtmiştir. Başka bir deyişle her 4 işverenden 1'i işgücü piyasasında aradığı elemanı bulurken zorlanmıştır.

Araştırma kapsamında işyeri ziyaretleri sırasında görüşülen işverenlere hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri sorulmuştur. Eleman temininde en fazla güçlük çekilen meslekler; Makineci (Dikiş), Satış Danışmanı, Garson (Servis Elemanı), Pazarlamacı, Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı), Ahşap Mobilya İmalatçısı, Gaz Altı Kaynakçısı, Şoför-Yük taşıma, Aşçı ve Ön Muhasebeci meslekleridir.

Samsun İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçları 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle istihdamda 2 bin 348 kişilik net artışın beklendiğini göstermektedir. Başka bir deyişle, işverenler çalışmanın yapıldığı referans döneme kıyasla, 30 Nisan 2016 tarihinde istihdamın net olarak yüzde 4,4 artmasını beklemektedir.

30 Nisan 2016 tarihinde sektörler itibariyle net istihdam değişimi tahminlerine oransal olarak bakılacak olursa, en yüksek net istihdam artışı beklenen üç sektörün; yüzde 125 ile Su Temini; Kanalizasyon Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri, yüzde 15,9 ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ve yüzde 5,5 ile Bilgi ve İletişim sektörleri olduğu görülecektir.

Temizlik Görevlisi, Garson (Servis Elemanı), Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Dokuma Konfeksiyon Makineci, Satış Danışmanı, Geri Dönüşüm İşçisi, Ahşap Mobilya İmalatçısı, Paketleme İşçisi (Elle), Salça ve İştah Açıcı Maddeler Hazırlama İşçisi ve Güvenlik Görevlisi meslekleri 30 Nisan 2016 itibariyle en fazla net istihdam artışı beklenen mesleklerdir.

Samsun'da 649 kişilik açık iş için istenen beceriler incelendiğinde; ilk sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe Becerisi görülmektedir.

Samsun ili için İmalat, Toptan Perakende Ticaret ile İnşaat sektörleri sayısal nicelik bakımından açık işin en fazla olduğu sektörler olmuşlardır.

KAYNAKÇA

Ekonomi Bakanlığı İstatistikleri

İŞKUR, İstatistik Yıllıkları

İŞKUR, Samsun İşgücü Piyasası Analizi Raporu (2013)

İŞKUR, Samsun İşgücü Piyasası Analizi Raporu (2014)

Kalkınma Bakanlığı İstatistikleri

MEB, İstatistik Yıllıkları

SGK, Aylık İstatistik Bülteni

TOBB İstatistikleri

TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus İstatistikleri

TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri

DPT (2007) Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013) İşgücü Piyasası, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.

EKLER

Ek 1- 2015 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu

IŞKUR 2015 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

2015 YILI İPA İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,
Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.

2- 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nun 21 inci maddesi gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim işyerlerine (3.350 TL) üçbinüçyüzelli Türk Lirası İdari Para Cezası verilir.

3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.

Kapsam

İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

SGK İşyeri Sicil Numarası :.....

Örnek No :.....

İşletmenin Yasal Unvanı :.....

1

ADRES BİLGİLERİ

İL /İLÇE :.....

MAHALLE :.....

Cadde/Sokak :.....

İÇ/DIŞ KAPI NO :.....

TELEFON/FAKS/E-POSTA :.....

FORMU CEVAPLAYAN İŞYERİ YETKİLİSİNİN

Adı-Soyadı:..... Unvanı :

Tarih ....:..... Telefonu :

E-Posta ....:..... İmza/Kase:

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATOR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR. ARZ EDERİM.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı-Soyadı			
Tarih-İmza			

2

1) İşyerinizin kuruluş tarihini yıl olarak belirtiniz.

……

2) İŞKUR'un hizmetlerinden faydalanıp faydalanmadığınızı belirtiniz.

(Cevabınız Hayırsa 4. Soruya geçebilirsiniz)

Evet ☐ Hayır ☐

(……. Yılından bu yana)

3) İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandığınızı belirtiniz.

(Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

Eleman Talebi ☐ İşbaşı Eğitim Programları ☐ Çalışanlara Yönelik Eğitim ☐

İşbirliği ile Mesleki Eğitim (Kurs) ☐ Kısa Çalışma Ödeneği ☐

Mevzuat Danışmanlığı ☐ İşveren Danışmanlığı ☐

4) İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

5) İşyerinizde ihracat yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

6) İşyerinizde kısmi (part-time) çalışmanın var olup olmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

BÖLÜM I- MEVCUT İSTİHDAM

7) İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
TOPLAM			

BÖLÜM II-AÇIK İŞLER 8)Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyor musunuz? 8.1)Eleman aramıyoruz ☐ ⇨ 9.Soruya geçiniz.

Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Çıraklık 2. Lise altı 3. Genel lise 4. Meslek L. 5. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisansüstü 8. Fark etmez	Açık isiniz icin asağıdaki seçeneklerden hangisini tercih edersiniz? 1. Kadın 2. Erkek 3. Fark etmez			Talep Edilen Beceriler* 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (Analitik beceri) 4. İletişim ve ifade yeteneği 5. Proje tabanlı çalışma 6. Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve inisiyatif alabilme 8. Takım çalışması 9. Yabancı Dil 10. Yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe			İlgili meslekteki acık isinizi hangi yolla arıyorsunuz** 1. Akraba-Eş Dost 2. Gazete-İlan, vb. 3. İnternet-Sosyal Medya 4. İŞKUR aracılığıyla 5. Özel İstihdam Büroları			Açık İşinizi Ne Kadar Süredir Arıyorsunuz?		
			1	2	3	1	2	3	1	2	3	0-30 Gün	31-89 Gün	90+ Gün

*En önemli 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAMA yapınız. (1- En önemli)

**Kullandığınız arama kanallarından HERHANGİ 3 tanesini işaretleyiniz.

5

BÖLÜM III - 30 NİSAN 2016 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

9) 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet	☐ ⇨	9.1'e geçiniz.
	Hayır	☐ ⇨	10. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok	☐ ⇨	10. soruya geçiniz.

9.1) 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış

10) 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet	☐ ⇨	10.1'e geçiniz.
	Hayır	☐ ⇨	11. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok	☐ ⇨	11. soruya geçiniz.

10.1) 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış

BÖLÜM IV - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

11) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

11.1) Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok ☐ ➡ Görüşme Bitmiştir. TEŞEKKÜRLER.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni* 1. Bu meslekte işe başvuru yapılmaması 2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin az bulunması 6. Vardiyalı çalışma olması					
		1	2	3	4	5	6

*Birden Fazla Seçenek Işaretlenebilir.

2015 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.
İşverenin görüşleri:
Ziyaretçinin görüşleri:

Ek 2 - Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları

İL	TOPLAM İPA ZİYARETİ	CEVAPLILAR	CEVAPSIZLAR	CEVAPLILIK ORANI	CEVAPSIZLIK ORANI
ADANA	4495	3627	868	80,7%	19,3%
ADIYAMAN	822	669	153	81,4%	18,6%
AFYONKARAHİSAR	1.434	1.177	257	82,1%	17,9%
AĞRI	470	325	145	69,1%	30,9%
AKSARAY	814	701	113	86,1%	13,9%
AMASYA	654	556	98	85,0%	15,0%
ANKARA	7.890	5.295	2.595	67,1%	32,9%
ANTALYA	4.733	3.506	1.227	74,1%	25,9%
ARDAHAN	100	82	18	82,0%	18,0%
ARTVİN	364	298	66	81,9%	18,1%
AYDIN	2.078	1.676	402	80,7%	19,3%
BALIKESİR	2.387	1.867	520	78,2%	21,8%
BARTIN	443	396	47	89,4%	10,6%
BATMAN	1.055	833	222	79,0%	21,0%
BAYBURT	102	87	15	85,3%	14,7%
BİLECİK	454	339	115	74,7%	25,3%
BİNGÖL	547	425	122	77,7%	22,3%
BİTLİS	441	369	72	83,7%	16,3%
BOLU	665	568	97	85,4%	14,6%
BURDUR	538	473	65	87,9%	12,1%
BURSA	3.358	2.548	810	75,9%	24,1%
ÇANAKKALE	1.048	903	145	86,2%	13,8%
ÇANKIRI	268	223	45	83,2%	16,8%
ÇORUM	1.079	889	190	82,4%	17,6%
DENİZLİ	3.109	2.638	471	84,9%	15,1%
DİYARBAKIR	2.558	1.939	619	75,8%	24,2%
DÜZCE	1.052	861	191	81,8%	18,2%
EDİRNE	767	591	176	77,1%	22,9%
ELAZIĞ	1.348	1.103	245	81,8%	18,2%
ERZİNCAN	404	340	64	84,2%	15,8%
ERZURUM	1.239	1.012	227	81,7%	18,3%
ESKİŞEHİR	2.183	1.805	378	82,7%	17,3%
GAZİANTEP	3.642	2.980	662	81,8%	18,2%
GİRESUN	868	721	147	83,1%	16,9%
GÜMÜŞHANE	195	162	33	83,1%	16,9%
HAKKARİ	209	190	19	90,9%	9,1%
HATAY	2.336	1.906	430	81,6%	18,4%
IĞDIR	244	211	33	86,5%	13,5%
ISPARTA	729	642	87	88,1%	11,9%
İSTANBUL	11.804	8.088	3.716	68,5%	31,5%
İZMİR	7.026	5.363	1.663	76,3%	23,7%

KAHRAMANMARAŞ	1.864	1.496	368	80,3%	19,7%
KARABÜK	484	423	61	87,4%	12,6%
KARAMAN	512	462	50	90,2%	9,8%
KARS	293	248	45	84,6%	15,4%
KASTAMONU	737	572	165	77,6%	22,4%
KAYSERİ	3.460	2.928	532	84,6%	15,4%
KIRIKKALE	437	385	52	88,1%	11,9%
KIRKLARELİ	705	532	173	75,5%	24,5%
KIRŞEHİR	390	333	57	85,4%	14,6%
KİLİS	177	144	33	81,4%	18,6%
KOCAELİ	4.411	3.294	1.117	74,7%	25,3%
KONYA	4.666	3.847	819	82,4%	17,6%
KÜTAHYA	1.152	869	283	75,4%	24,6%
MALATYA	1.483	1.195	288	80,6%	19,4%
MANİSA	2.456	2.042	414	83,1%	16,9%
MARDİN	1.354	1.088	266	80,4%	19,6%
MERSİN	3.818	3.025	793	79,2%	20,8%
MUĞLA	2.768	2.152	616	77,7%	22,3%
MUŞ	436	328	108	75,2%	24,8%
NEVŞEHİR	803	618	185	77,0%	23,0%
NİĞDE	569	465	104	81,7%	18,3%
ORDU	1.365	1.163	202	85,2%	14,8%
OSMANİYE	931	774	157	83,1%	16,9%
RİZE	843	726	117	86,1%	13,9%
SAKARYA	2.097	1.620	477	77,3%	22,7%
SAMSUN	**2.365**	**1.861**	**504**	**78,7%**	**21,3%**
SİİRT	381	315	66	82,7%	17,3%
SİNOP	386	337	49	87,3%	12,7%
SİVAS	1.182	934	248	79,0%	21,0%
ŞANLIURFA	2.427	1.857	570	76,5%	23,5%
ŞIRNAK	618	535	83	86,6%	13,4%
TEKİRDAĞ	2.555	2.089	466	81,8%	18,2%
TOKAT	950	778	172	81,9%	18,1%
TRABZON	2.375	1.887	488	79,5%	20,5%
TUNCELİ	157	106	51	67,5%	32,5%
UŞAK	924	701	223	75,9%	24,1%
VAN	1.217	1.009	208	82,9%	17,1%
YALOVA	616	490	126	79,5%	20,5%
YOZGAT	642	497	145	77,4%	22,6%
ZONGULDAK	1.076	881	195	81,9%	18,1%
Genel Toplam	**132.034**	**103.390**	**28.644**	**78,3%**	**21,7%**

Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Aktif Kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 18 ay süre ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır. (İŞKUR)

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. Beceri, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Çalışma Çağındaki Nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

Genç İşsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç İşsizlik Oranı : 15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.

$$Genç\ İşsizlik\ Oranı = \frac{15-24\ Yaş\ Grubu\ İşsiz}{15-24\ Yaş\ Grubu\ İşgücü\ Arzı\ (İstihdam + İşsiz)}$$

Genç Nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Eğitim Durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana gruplar aşağıdadır:

1. Okuma yazma bilmeyen
2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen
3. İlkokul
4. İlköğretim
5. Ortaokul veya mesleki ortaokul
6. Genel Lise
7. Mesleki veya teknik lise
8. Yüksek öğretim

Eğitim Seviyelerine Göre İşgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

Eksik İstihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

İktisadi Faaliyetlere Göre İstihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri

arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık
B	Madencilik ve Taş Ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı
E	Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı
H	Ulaştırma ve Depolama
I	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri
J	Bilgi ve İletişim
K	Finans ve Sigorta Faaliyetleri
L	Gayrimenkul Faaliyetleri
M	Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetleri
N	İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri
O	Kamu Yönetimi ve Savunma
P	Eğitim
Q	İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri
R	Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor
S	Diğer Hizmet Faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım Yapılmamış Mal Ve Hizmet Üretim Faaliyetleri
U	Uluslar Arası Örgütler Ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

İstihdam Edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

$$\text{İ}stihdam\ Oranı = \frac{Toplam\ \text{İ}stihdam}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İş Başında Olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş Başında Olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İşe Yerleştirme: İş arayanların Kurumca işe yerleştirilmesidir.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

$$\text{İş}g\text{ücü} = \text{İ}stihdam\ Edilenler + \text{İ}ssizler$$

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır. Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır.

İşgücü Piyasası Araştırması: İŞKUR tarafından 16 Mart - 30 Nisan tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

İşgücü Piyasası Araştırması Çerçevesi: Maliye Bakanlığı ve SGK kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan "Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2013 yılı kayıtlarıdır. İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için "işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

İşgücü Piyasası Analizi: Belirli bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\text{İş}g\text{ücü}ne\ Katılım\ Oranı = \frac{\text{İş}g\text{ücü}\ Arzı\ (\ \text{İ}stihdam + \text{İş}siz)}{Kurumasal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

İşgücüne Dahil Olmayan (İnaktif) Nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır. İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş Aramayıp Çalışmaya Hazır Olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

> ***1.1. İş Bulma Ümidi Olmayanlar:*** Daha önce iş aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.
>
> ***1.2. Diğer:*** Mevsimlik çalışma, ev kadını olma, öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. Eğitim/Öğretime devam ediyor: Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı

yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

$$\text{İş}g\text{ücü}ne\ Dahil\ Olmayan\ N\text{ü}fus\ Oranı = \frac{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus - \text{İş}g\text{ücü}}{Kurumsal\ Olmayan\ N\text{ü}fus} \times 100$$

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, dört hafta içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik Oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine en çok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

$$\text{İş}sizlik\ Oranı = \frac{\text{İş}siz}{\text{İş}g\text{ücü}\ Arzı(\text{İ}stihdam + \text{İş}siz)} \times 100$$

İşteki Durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin

gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

Kayıt Dışı İstihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıtdışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt Dışı istihdam Oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

$$Kayıtdışı\ İstihdam\ Oranı = \frac{Kayıtdışı\ İstihdam}{Toplam\ İstihdam} \times 100$$

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı İşgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Kurumsal Olmayan Nüfus: Üniversite yurtları, yetiştirme yurtları (yetimhane), huzurevi, özel nitelikteki hastane, hapishane, kışla vb. yerlerde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal Olmayan Çalışma Çağındaki Nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Mesleklere Göre İstihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının

da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) ISCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. ISCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Temininde Güçlük Çekilen Meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş Bağımlılık Oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

$$\boldsymbol{Ya\text{ş}\ Ba\text{ğ}ml\text{ı}l\text{ı}k\ Oran\text{ı}} = \frac{0-14\ Ya\text{ş}\ N\text{ü}fus + 65\ Ya\text{ş}\ ve\ \text{üst}\text{ü}\ N\text{ü}fus}{15-64\ Ya\text{ş}\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Yerel Birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Yetersiz İstihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Zamana Bağlı Eksik İstihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Ek 4- Sektörlere Göre İPA Sonuçları-2015/1. Dönem

SEKTÖRLERE GÖRE İPA SONUÇLARI-2015/1.DÖNEM							
Sektörler	İşyeri Sayısı	Çalışan Sayısı	Açık İş Sayısı	Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	30 Nisan 2016 İçin Belirlenen Net İstihdam Değişimi	Açık İş Oranı	Net İstihdam Değişim Oranı 30 Nisan 2016
Toptan ve Perakende Ticaret	553	11.103	161	322	304	1,40%	2,70%
İnşaat	446	7.603	97	198	335	1,30%	4,40%
İmalat	337	15.337	250	425	773	1,60%	5,00%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	118	2.404	37	79	128	1,50%	5,30%
Ulaştırma ve Depolama	113	2.722	5	38	31	0,20%	1,10%
Eğitim	85	2.279	13	50	-4	0,60%	-0,20%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	84	1.041	27	55	32	2,50%	3,10%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	56	3.877	6	33	62	0,20%	1,60%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	49	2.999	3	51	478	0,10%	15,90%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	29	517	7	15	19	1,40%	3,70%
Bilgi ve İletişim	12	2.165	29	1	119	1,30%	5,50%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	8	679	8	7	0	1,20%	0,00%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	7	78	4	3	-2	4,90%	-2,60%
Gayrimenkul Faaliyetleri	7	66	0	6	-1	0,00%	-1,50%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	6	87	1	0	0	1,10%	0,00%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	5	60	0	0	75	0,00%	125,00%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	2	98	1	0	0	1,00%	0,00%
Genel Toplam	**1.917**	**53.115**	**649**	**1.283**	**2.348**	**1,20%**	**4,40%**

EK:5 2 İle 9 Kişi Arası İstihdamlı İşyeri Bilgileri SAMSUN

2015 yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin yanında 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerleri de ziyaret edilmiştir.

Türkiye İş Kurumu, 2015 Yılı Yerel Düzeyde İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 16 Mart – 30 Nisan 2015 tarihleri arasında Türkiye genelinde 132.034 işyerine yüze görüşme yöntemiyle anket uygulamıştır. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan 2 ile 9 9 kişi arası istihdamlı işyerleri ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri, araştırmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri ve Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 2-9 arası kişi istihdam eden ile 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Örnekleme birimi işyeri olarak belirlenmiş ve 17 sektör bazında 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri için il ve Türkiye, 2-9 arası kişi istihdam eden işyerleri için ise Türkiye geneli tahmini verilmiştir.

Çalışma kapsamında 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri için hem Türkiye geneli il düzeyinde tahmin üretilebilirken 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerleri için sadece Türkiye geneli için tahmin üretilebilmektedir. Söz konusu işyerleri için il düzeyinde tahmin üretilmemiştir. Bu nedenle raporun bu bölümüne kadar 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerlerinin verileri kullanılmamıştır. Bu bölümde Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerinin illerinde ziyaret ettikleri 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerlerine ilişkin veriler paylaşılacaktır.

2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerlerine de 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerine uygulanan soru kâğıdı uygulanmıştır. Çalışmanın metodolojisi açısından her iki büyüklükteki işyerleri için bir farklılık bulunmamaktadır.

Türkiye genelinde çalışma kapsamında toplam 10 bin 211 adet 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyeri ziyaret edilmiştir. Bu işyerlerinin 6 bin 512 tanesine soru kâğıdı uygulanırken 3 bin 699 tanesinden çeşitli nedenlerle cevap alınamamıştır.

Bu kapsamda Samsun ilinde 119 işyeri ziyaret edilmiş olup, söz konusu işyerlerinin 90 tanesi için soru kâğıdı uygulanmıştır. Bu bölümde 90 işyerinden elde edilen veriler üzerinde durulacaktır. Söz konusu veriler ham veriler olup, genelleştirme katsayısı Türkiye geneli tahmin üretecek şekilde verildiği için genelleştirilmiş verilerin il düzeyinde bilgi veren bir çalışmada kullanılmasının uygun olmayacağı düşünülmüştür. Ayrıca 2 ile 9 kişi arası işyerlerine ait veriler ili genellemediği için 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin verileri ile karşılaştırma yapılmamıştır.

Çalışma kapsamında Samsun ilinde 2 ile 9 kişi arası istihdamlı 90 işyerine soru kâğıdı uygulanmış olup bu işyerlerinin yaklaşık yüzde 23'ü Toptan ve Perakende Ticaret sektöründedir.

Tablo 11: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

Sektör	İşyeri	Erkek	Kadın	Toplam
Toptan ve perakende ticaret	21	61	24	5
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	14	35	15	0
İmalat	12	44	7	1
Diğer hizmet faaliyetleri	6	14	2	6
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	5	18	8	6
Eğitim	5	13	15	8
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	5	10	4	4
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	4	6	2	8
Ulaştırma ve depolama	4	27	1	8
İnşaat	3	14	2	6
Finans ve sigorta faaliyetleri	3	12	3	5
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	2	5	1	6
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	2	3	0	3
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	2	4	5	9
Gayrimenkul faaliyetleri	1	2	0	2
Bilgi ve iletişim	1	1	0	1
Toplam	90	269	89	58

Kaynak: İPA 2015

Araştırma kapsamındaki 17 sektörün 16 tanesinde 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyeri ziyaret edilmiştir.

Söz konusu işyerlerinde toplam 358 kişi çalışmaktadır. Bu işyerlerinde çalışanların yaklaşık yüzde 25'i kadın, yüzde 75'i erkektir. En fazla işyeri Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe ve en fazla çalışan da bu sektördedir. Çalışanların yaklaşık yüzde 24'si bu sektördedir.

90 işyerinden 4 tanesinde 6 kişilik açık iş olduğu tespit edilmiştir. Açık iş olan meslekler ise sırasıyla Sıhhi Tesisatçı/Isıtma ve Sıhhi Tesisatçı, Ön Muhasebeci, Dava Takip Memuru, Satış Danışmanı, Otomotiv Elektrikçisidir.

Toplamda 17 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde en fazla güçlük çekilen meslekler sırasıyla Garson (Servis Elemanı), Sıhhi Tesisatçı/Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçı, Manikürcü-Pedikürcü, Elektrik Mühendisi, Fitnıs Eğitmeni (Fitness Eğitmeni), Satış Danışmanı, İç Mimar, Matbaa Ustası, Otomotiv Kaporta Ustası, Depo Hamalı, Dava Takip Memuru, Halı Yıkama İşçisi, Ön Muhasebeci, Pide Ustasıdır.

Temininde güçlük çekilen mesleklerin temininde güçlük çekilme nedenine bakıldığında yüzde 76,5 oranında gerekli mesleki beceri/niteliğe sahip eleman bulunamamasından, yüzde 52,9 oranında yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamamasından, yüzde 47,1 oranında Bu meslekte işe başvuru yapılmaması, yüzde 5,9 oranında Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi ve Önerilen ücretin az bulunmasıdır. Vardiyalı çalışma olması tercihini hiçbir işyeri tercih etmemiştir.

Samsun ilinde çalışma kapsamında ziyaret edilen 2 ile 9 kişi arası istihdam eden işyerlerinde istihdamın bir yıl sonra toplamda artacağı tahmin edilmiştir. İstihdamın yüzde 6,4 oranında artacağı öngörülmüştür.

Tablo 2: İstihdam Artışı ve Azalışı Beklenen Meslekler

İstihdam Artışı Beklenen Meslekler		İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler	
Meslek	Sayı		
PAZARLAMACI	4	İNGİLİZCE ÖĞRETMENİ	2
SIHHİ TESİSATÇI/ISITMA VE SIHHİ TESİSATÇI	2	FEN BİLGİSİ ÖĞRETMENİ-İLKÖĞRETİM	2
MATBAA USTASI	2		
BAYAN KUAFÖRÜ	2		
ANTRENÖR (SPOR EĞİTİMCİSİ)	2		
TEMİZLİK GÖREVLİSİ	2		
GARSON (SERVİS ELEMANI)	2		
DİĞER	11		

Kaynak: İPA 2015

İstihdam atışı verilen mesleklerle azalışı bildirilen mesleklere birlikte bakıldığında toplamda 23 kişilik bir artış olacağı belirtilmiştir.